

Alþingi Nefndarsvið
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 10.10.2014
Tilvísun: 201409-0016

**Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015,
3. mál.**

Alþýðusamband Íslands hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3.mál.

Með frumvarpinu er lagðar til ýmsar breytingar á lögum sem tengjast ráðstöfnunum í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015. Meðal helstu ákvæða frumvarpsins eru breytingar á lögum nr. 113/1990 um tryggingagjald, þar sem annars vegar er fallið frá greiðslu ríkissjóðs til starfsendurhæfingarsjóða á árinu 2015 og hins vegar lögð til lækkun á jöfnunarframlagi ríkisins vegna örorkubyrði lífeyrissjóða um 20% á ári næstu fimm árin. Þá er lögð til að framlenging á tímabundnu ákvæði laga um tekjuskatt nr. 90/2003 vegna breytingar á ákvæði um vaxtabætur. Auk þess er lögð til lækkun á eftirlitsgjaldi Fjármálaeftirlitsins og lækkun á gjaldhlutfalli vegna kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara. Þá er lögð til hækkun á gjaldi í framkvæmdasjóð aldraðra og sóknargjöldum auk þess sem heimild Framkvæmdasjóðs aldraðra til að verja fé í rekstur hjúkrunarrýma er framlengdur. Lagt er til að breyta ákvæðum laga um atvinnuleysistryggingar þannig að lengd bótatímabils atvinnuleysisbóta verði stytta úr þremur árum í tvö og hálft ár. Þá er lögð til framlenging á bráðabirgðaákvæði almannatryggingalaga um hækkun á frítekjumarki örorkulífeyrisþega vegna atvinnutekna við útreikning tekjutryggingar og breyting á lögum um sjúkratryggingar sem felur í sér að S-merkt lyf sem ávísað er til notkunar utan sjúkrastofnanna skuli falla undir almennt greiðslupátttökukerfi lyfja. Loks er í frumvarpinu lögð til lækkun á framlagi til Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða, breyting á fjárhæðum losunarheimilda og gert ráð fyrir að lagt verði úrvinnslugjald á raf- og rafeindatæki.

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands og fjölmörg aðildarfélög sambandsins hafa á síðustu vikum sent frá sér ályktanir um fjárlagafrumvarp fyrir komandi ár. Í þeim er fjölmörgum af þeim þáttum sem fram koma í frumvarpinu mótmælt harðleg og ber þar helst að nefna niðurskurð á framlagi vegna jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða, niðurfellingu á framlagi til VIRK

starfsendurhæfingarsjóðs, styttingu á bótatímabili atvinnuleysisbóta, aukin greiðslupátttaka sjúklinga vegna lyfja og lækun á raungildi vaxtabóta. Ályktanir miðstjórnar ASÍ og aðildarféлага má sjá í meðfylgjandi viðauka við umsögnina.

Athugasemdir við einstaka þætti frumvarpsins:

1., 2. og 4. gr. - Lagt er til að 0,325% hlutdeild lífeyrissjóða í tekjum af almennu tryggingagjaldi til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða verði lækkuð um 20% á ári frá og með árinu 2015 og falli þannig alfarið brott á árinu 2019. Fyrirkomulagið byggir á yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar í tengslum við kjarasamninga á almennum vinnumarkaði frá 15. nóvember 2005 þar sem stjórnvöld lýsa vilja sínum til samstarfs við Alþýðusambands Íslands og Samtök atvinnulífsins um leiðir til að draga úr vaxandi örorkubyrði lífeyrissjóða og jafna stöðu milli einstakra sjóða. Samkomulagið kveður á um jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða á samningssviði ASÍ og SA með framlagi af tryggingargjaldsstofni sem komi til framkvæmda á árunum 2007-2009. Framlaginu var síðan komið á með breytingu á lögum nr. 113/1990 um tryggingagjald í desember árið 2006. Fyrir liggur að örorkutíðni innan ólíkra starfsgreina er mjög misskipt og því er örorkubyrði starfsgreinabundinna lífeyrissjóða sömuleiðis mjög misjöfn. Þannig er t.a.m. örorkubyrði lífeyrissjóða verkafólks og sjómanna margföld á við lífeyrissjóði skrifstofufólks og opinberra starfsmanna. Skerðing á framlagi til jöfnunar mun því koma verst niður á þeim sjóðum sem hafa hvað þyngsta örorkubyrði og verða þess valdandi að skerða þarf réttindi sjóðfélaga í þeim sjóðum um allt að 4,5%. Þá liggur einnig fyrir að breytingin mun eingöngu koma niður á lífeyrisréttindum launafólks á almennum vinnumarkaði en sjóðir þeirra þurfa lögum samkvæmt að rétta stöðu sína með skerðingu á réttindum á sama tíma og réttindi opinberra starfsmanna sem tryggð eru með skattfé, standa óhögguð.

Alþýðusambandið mótmælir harðlega þeirri fyrirætlan stjórnvalda að rjúfa einhliða það samkomulag sem gert var við aðila vinnumarkaðarins og krefst þess að fallið verði frá þessari skerðingu. Engin umræða eða rökstuðningur hefur komið fram um þá fullyrðingu sem sett er fram í frumvarpi til fjárlaga, um að forsendur yfirlýsingarinnar frá árinu 2005 hafi breyst talsvert og því eigi að taka þetta fyrirkomulag til endurskoðunar. Með þessari aðgerð er vegið verulega að lífeyrisréttindum þess launafólks sem hvað lakast stendur.

3.gr.- Lögð er til frestun á framlagi ríkisins af almennu tryggingagjaldi til starfsendurhæfingarsjóða þriðja árið í röð. Aðilar vinnumarkaðarins sömdu í almennum kjarasamningum í febrúar 2008 um að hefja uppbyggingu á nýju fyrirkomulagi starfsendurhæfingar fyrir þá starfsmenn sem slasast eða veikjast til lengir tíma þannig að vinnugeta þeirra skerðist. Markmið samningsaðila var að tryggja að komið sé að málum eins snemma og kostur er til að stuðla að því að hver einstaklingur verði eins virkur á vinnumarkaði og kostur er. Samið var um að launagreiðendur hæfu greiðslu 0,13% iðgjald til nýstofnaðs Starfsendurhæfingarsjóðs um mitt ár 2008 og jafnframt mundu ASÍ og SA beita sér fyrir því að lífeyrissjóðir á samningssviði þeirra greiði samsvarandi iðgjald til sjóðsins. Þessu til viðbótar var gert samkomulag við þáverandi ríkisstjórn, sem undirritaði yfirlýsingu þess efnis í tenglum við gerð kjarasamninganna í febrúar 2008, um að ríkissjóður leggi Starfsendurhæfingarsjóði til

sömu fjárhæð og launagreiðendur frá og með ársbyrjun 2009. Í stöðugleikasáttmála stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins frá því í júní 2009 var framkvæmd yfirlýsingarinnar frá febrúar 2008 ítrekuð og var þar kveðið á um að lögfestingu á gjaldi ríkisins. Á árinu 2012 var loks bundið í lög að ríkissjóður greiddi þriðjungs framlag til starfsendurhæfingarsjóðs á móti lífeyrissjóðum og aðilum vinnumarkaðarins. Greiðslum ríkissjóðs var hins vegar frestað um eitt ár með óformlegu samkomulagi við aðila vinnumarkaðarins í tengslum við gerð fjárlaga fyrir árið 2014 gegn því að greiðslur ríkisins hæfust á árinu 2015.

Alþýðusambandið gerir alvarlegar athugasemdir við að nú skuli stjórnvöld hins vegar ganga þvert á þetta samkomulag og þá samninga sem gerðir hafa verið á undanförnum árum og ákvarða einhliða að falla frá þríhliða samkomulagi um fjármögnun starfsendurhæfingar sem ella hefðu numið um 1,3 milljörðum króna á árinu 2015. Sú forgangsöröðun sem þarna birtist lýsir skammtímasýni stjórnvalda varðandi mikilægi þess að stuðla að endurhæfingu til þátttöku á vinnumarkaði í kjölfar áfalla og draga þannig markvert úr örorkutíðni. Þetta er brýnt hagsmunamáli fyrir bæði einstaklinga og samfélag.

5. gr. – Lögð er til framlenging á tímabundnu ákvæð laga um tekjuskatt nr. 90/2003 vegna breytingar á ákvæði um vaxtabætur. Í þessu samhengi vill Alþýðusambandið benda á að viðmiðunarfjárhæðir vaxtabóta hafa nú verið óbreyttar frá árinu 2011 á sama tíma og laun, verðlag og ekki síst húsnæðisverð hafa hækkað. Húsnæðisstuðningur ríkisins hefur því á liðnum árum lækkað umtalsvert að raungildi. Til viðbótar áréttar Alþýðusambandið nauðsyn þess að stjórnvöld komi með ríkulegum hætti að uppbyggingu á nýju húsnæðiskerfi hér á landi sem m.a. tryggir verulega uppbyggingu á félagslegu húsnæði fyrir þá hópa sem í dag hafa óviðráðanlega háan húsnæðiskostnað og fárra kosta vól á húsnæðismarkaði. Auk þess er grundvallar atriði að endurskoða húsnæðisbótakerfið með það að leiðarljósi að auka jafnræði milli búsetuforma og auka stuðning við leigjendur sem eru þeir hópar sem standa hvað verst að vígi á húsnæðismarkaði.

16.-18. gr. - Lagt er til að breyta ákvæðum laga um atvinnuleysistryggingar þannig að lengd bótatímabils atvinnuleysisbóta verði stytta úr þremur árum í tvö og hálft ár. Alþýðusambandið leggst alfarið gegn þessum fyrirætlunum sem vega hart að þeim sem veikast standa á vinnumarkaði. Fyrir liggur að 600-700 manns munu vegna þess missa bótarétt sinn hjá atvinnuleysistryggingasjóði um áramótin og ekki eiga kost á annarri framfærslu en fjárhagsaðstoð sveitarfélaga sem þó er lægri og lítur mun stífari skilyrðum en bætur atvinnuleysistrygginga. Stór hópur fólks mun því verða án framfærslu vegna þessa og fjölga mun enn í þeim hópi sem býr við fátækt í okkar samfélagi. Þessi aðgerð skýtur einkar skökku við í ljósi þess að á sama tíma er dregið verulega úr framlögum til virkra vinnumarkaðsaðgerða og námstækifæra fyrir atvinnuleitendur.

19.gr. – Lagt er til að útgjöld vegna S-merktra lyfja falli undir hið almenna greiðsluþátttökukerfi lyfja eins og önnur lyf sem sjúkratryggingar taka þátt í greiðslu á og ávísað er til notkunar utan heilbrigðisstofnanna. Samkvæmt frumvarpi til fjárlaga mun þessi ráðstöfun spara um 145 milljónir króna sem falla mun á viðkvæman hóp sjúklinga en einkum er um dýr, sérhæfð lyf að ræða. Til viðbótar við þetta stendur skv. frumvarpi til fjárlaga til að hækka viðmiðunarfjárhæðir

í greiðslupátttökukerfi lyfja sem mun draga úr útgjöldum ríkisins um 160 milljónir króna til viðbótar og enn auka kostnað sjúklinga. Kostnaðarhlutdeild sjúklinga í lyfjum og öðrum heilbrigðiskostnaði hefur vaxið umtalsvert á undanförunum árum og lýsir Alþýðusambandið verulegri andstöðu við þessa þróun sem veldur því að efnahagur ræður því í sífellt meiri mæli hvort einstaklingar geta sótt sér nauðsynleg lyf og heilbrigðisþjónustu og stórir hópar fólks þurfa að neita sér um þessa grundvallar þætti. Vaxandi greiðslupátttaka leggst þungt á sjúklinga og tekjulága hópa sem hætta er á að hindri aðgengi að þjónustunni og auki misskiptingu. Þessi þróun er ógn gegn þeirri grundvallarsýn sem sem sátt hefur verið um í okkar samfélagi að öllum skuli tryggt jafnt aðgengi að bestu fáanlegu heilbrigðisþjónustu sem völ er á óháð efnahag og aðstæðum.

20.gr. – Lögð er til breyting á álagningastofni vegna greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara. Alþýðusambandið vill í þessu samhengi benda á að þrátt fyrir að dregið hafi úr fjölda þeirra mála sem koma til úrvinnslu hjá Umboðsmanni skuldara er mikilvægt að ekki verði gengið lengra í að skerða framlög til stofnunarinnar en svo að henni verði áfram tryggður rekstargrundvöllur. Brýnt er að heimili í fjárhagserfiðleikum geti sótt sér hlutlausa ráðgjöf og þjónustu til Umboðsmanns sem byggt hefur upp sérþekkingu á þessu sviði.

F.h. Alþýðusambands Íslands

Henný Hinz
hagfræðingur

Alþýðusamband Íslands

Reykjavík 17. september 2014

Fjárlagafrumvarpið 2015 - Aðför að launafólki

Miðstjórn ASÍ lýsir yfir miklum vonbrigðum með að ríkisstjórnin velji með fjárlagafrumvarpi sínu fyrir árið 2015 að ráðast enn og aftur gegn hagsmunum launafólks í stað þess að hefja uppbyggingu velferðarkerfisins. Almennt launafólk hefur á síðustu árum tekið á sig miklar byrðar með samdrætti í tekjum, auknum útgjöldum og skuldsetningu sem leitt hafa til minni kaupmáttar. Þetta á ekki síst við um lágtækjuhópa og lífeyrisþega. Á sama tíma hefur verið skorið verulega niður í heilbrigðis-, velferðar og menntakerfinu sem leitt hefur til meiri greiðslupátttöku, minni þjónustu og meira óöryggis. Launafólk sem færði miklar fórnir hefur réttmætar væntingar um að endurreisn og uppbygging velferðarkerfisins hafi ríkan forgang nú þegar viðsnúningur hefur orðið í efnahags- og atvinnulífi þjóðarinnar.

Því er haldið að launafólki að nauðsynlegt sé að mæta minni tekjum ríkissjóðs með aðhaldsaðgerðum og margháttuðum skerðingum gagnvart almenningi. Alþýðusamband Íslands hafnar alfarið slíkum málflutningi og bendir á að skattar á eignafólk og hátekjumenn hafa verið lækkaðir svo um munar. Þá hafa skattar á fyrirtæki sem skila methagnaði verið lækkaðir umtalsvert þannig að samtals hefur ríkisstjórnin skert tekjur ríkissjóðs um tugi milljarða.

Miðstjórn Alþýðusambands Íslands lítur þessa aðför að almennu launafólki mjög alvarlegum augum og telur engan grundvöll fyrir frekara samstarfi eða samræðu við ríkisstjórnina verði þetta að veruleika.

Aðgerðir ríkisstjórnarinnar kalla á að aðildarfélög ASÍ undirbúi sig og félagsmenn sína fyrir harðari deilur við gerð kjarasamninga en verið hefur um áratuga skeið. Við þessar aðstæður þarf verkalýðshreyfingin að þetta raðir sínar. Hún verður að beina spjótum sínum að viðsemjendum sínum til að rétta hlut félagsmanna bæði með tilliti til réttmætra leiðréttinga á launum en einnig til að treysta stöðu launafólks í þeirri aðför sem stjórnvöld virðast í gagnvart öðru fólki en því ríkasta í landinu.

Aðförin að launafólki felst meðal annars í:

Hækkun á matvælum

Hækkun virðisaukaskatts á matvæli er aðför að hagsmunum launafólks sem ver stórum hluta tekna sinna til kaupa á mat- og drykkjarvöru. Þær mótvægisáðgerðir sem boðaðar eru munu aðeins gagnast hluta lágtækjufólks og aðeins að takmörkuðu leyti.

Atvinnuleysistryggingar

Aðför að atvinnulausu fólki sem boðuð er með styttingu bótatímabilsins er fordæmalaus og mun koma sérstaklega illa við þá sem veikast standa á vinnumarkaði og auka enn á fátækt í landinu.

Starfsgreinasamband
Íslands

Formannafundur SGS 9.-10. september 2014

Ályktun um fjárlagafrumvarp

Formannafundur Starfsgreinasambandsins mótmælir harðlega þeirri herferð sem ríkisstjórnin er í gegn atvinnulausum og öðru tekjulágu fólki og birtist í nýju fjárlagafrumvarpi. Skerðing á bótatíma atvinnulausra er afturhvarf til fortíðar. Með hækkun á matarskatti er verið að velta álögum frá tekjuhæsta fólkinu yfir á lágttekjufólk. Formenn og varaformenn aðildarfélaga Starfsgreinasambandsins sem nú funda á Ísafirði munu berjast hart gegn öllum þeim áformum sem birtast í frumvarpinu og verða til þess að rýra enn afkomu almenns launafólks og sérstaklega þeirra tekjulægstu.

Ísafirði 9. september 2014

Landssambands íslenzkra verzlunarmanna mótmælir harðlega þeim skerðingum sem fram koma í fjárlagafrumvarpinu

Formannafundur Landssambands íslenzkra verzlunarmanna, haldinn 22. september 2014, mótmælir harðlega þeim skerðingum sem fram koma í fjárlagafrumvarpi 2015. Þrátt fyrir að forystumenn ríkisstjórnarinnar haldi því fram að fjárlagafrumvarpið bæti hag heimila að meðaltali, þá er ljóst að það gildir ekki um tekjulægri hópa samfélagsins.

Formannafundur LÍV gerir mjög alvarlegar athugasemdir við:

- Hækkun lægra þreps virðisaukaskatts úr 7% í 12%
- Skerðingu réttar til atvinnuleysisbóta
- Að ekki verði staðið við gefin fyrirheit um framlag til VIRK - Starfsendurhæfingarsjóðs
- Skerðingu framlaga til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða
- Skert framlög til mennta-, heilbrigðis- og vinnumarkaðsmála

Það er ljóst að ofangreind atriði auðvelda ekki þá kjarasamningsgerð sem framundan er og stefnir að óbreyttu í hörð átök á vinnumarkaði. Formannafundur LÍV skorar á ríkisstjórn Íslands að endurskoða framkomið fjárlagafrumvarp.

Rafiðnarsambandið lýsir miklum vonbrigðum með fjárlagafrumvarpið

Miðstjórn Rafiðnaðarsambands Íslands (RSÍ) gagnrýnir harðlega áform stjórnvalda um hækkun virðisaukaskatts á matvælum sem mun hafa mest áhrif á þá sem minnst hafa. Hækkun á nauðsynjum líkt og mat- og drykkjarvörum, raforku, heitu vatni og bleium hefur bein áhrif á útgjöld heimilanna. Þetta eru þær vörur sem hvað erfiðast reynist að skera niður í rekstri heimilanna, enda hafa heimilin nú þegar dregið úr neyslu þeirra vara sem mögulegt er að sleppa.

Miðstjórn RSÍ gagnrýnir jafnframt áform stjórnvalda um að draga úr verkefninu „Allir vinna“ en fyrir liggur að endurgreiðsla virðisauka af vinnu lækkar úr 100% niður í 60%. Þegar ákveðið var að hækka þetta hlutfall var það gert til þess meðal annars að fjölga verkefnum í viðhaldsvinnu en ekki síður til að draga úr svartri atvinnustarfsemi. Gera má ráð fyrir að þeir sem þó hafa svigrúm til framkvæmda dragi frekar úr fyrirhuguðum framkvæmdum eða leiti annarra leiða til að standa undir þeim kostnaði.

Miðstjórn RSÍ gagnrýnir harðlega þá ákvörðun stjórnvalda að ætla sér að auka fjárveitingu minna til iðn- og verknámsskóla í samanburði við bóknámsskóla. Gefur það vísbendingu um að iðn- og verknám sé ekki metið til jafns við bóknám hjá stjórnvöldum og kemur jafnframt í veg fyrir að fleiri nemendur komist að í iðnnámi. Þetta eru þær greinar sem skortir starfsafl og þörfin fyrir iðn og verkmenntað fólk verður meiri á næstu árum verði ekkert að gert.

Miðstjórn RSÍ telur að eðlilegra hefði verið að ríkið hefði aflað sér aukinna tekna með öðrum leiðum en að sækja þær í vasa þeirra sem minna hafa á meðan þeir efnameiri njóti góðs af minni skattbyrði. Auknum útgjöldum heimilanna verður að mæta með auknum tekjum og því verður ekki séð önnur leið en að sú hækkun verði sótt í komandi kjarasamningum.

Ályktun frá Stéttarfélaginu Samstöðu

Stéttarfélagið Samstaða mótmælir harðlega þeirri aðför að launafólki sem birtist í nýju fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar.

Hækkun virðisaukaskatts á matvæli, skert réttindi atvinnulausra og lækkun framlags ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða, eykur á byrðar lágtekjuhópa og sýnir að þeir eru ekki í forgangshópi ríkisstjórnarinnar.

Með þessu frumvarpi er ríkisstjórnin að gefa samstarfi og samræðum við verkalýðshreyfinguna langt nef. Við þær aðstæður þarf verkalýðshreyfingin að svara þeim skilaboðum skýrt og búa sig undir harðari deilur við gerð kjarasamninga en verið hafa um langa hríð.

Félög innan ASÍ hafa sýnt mikla ábyrgð við gerð samninga á undanförunum árum. Þau eiga ekki að bera hana ein í þjóðfélagi sem vill byggja á jöfnuði og sanngirni fyrir þegna sína.

Framsýn ályktar - Hjarta ríkistjórnarinnar slær ekki með verkafólki

Hörð gagnrýni kom fram á fjárlagafrumvarp ríkistjórnarinnar á fundi stjórnar og trúnaðarmannaráðs Framsýnar í gær. Eftir miklar og góðar umræður um málið var eftirfarandi ályktun samþykkt.

Ályktun Framsýnar stéttarfélags um fjárlagafrumvarpið

„Framsýn stéttarfélag gerir alvarlegar athugasemdir við framkomið fjárlagafrumvarp fyrir árið 2015. Í frumvarpinu er ráðist að ákveðnum grunngildum sem miða að því að fólk geti séð fyrir sér og sínum með reisu.

Hvað ríkisstjórninni gengur til með að skerða réttindi atvinnulausra er ekki vitað. Þá er með hækkun á matarskatti verið að auka enn frekar álögur á lágtekjufólk.

Því miður fyrir láglounafólk í landinu slær hjarta ríkisstjórnarinnar ekki með þeim tekjulægri í þjóðfélaginu. Fjárlagafrumvarpið staðfestir það sem og þær skattkerfisbreytingarnar sem gerðar voru síðasta vetur þegar þeir tekjulægstu voru skildir eftir.

Greinilegt er að ríkisstjórnin hefur ekki áhuga fyrir því að vinna með verkalyðshreyfingunni í því að skapa þjóðfélag sem byggir á jöfnuði. Verkalyðshreyfingunni ber skylda til og mun svara þessum skilaboðum með skýrum hætti í komandi kjaraviðræðum við atvinnurekendur og í samskiptum við stjórnvöld. Ábyrgðin liggur ekki bara hjá verkalyðshreyfingunni."

Ályktun stjórnar Verslunarmannafélags Skagafjarðar um fjárlagafrumvarp Ríkisstjórnar Íslands 2015

Stjórn Verslunarmannafélags Skagafjarðar mótmælir harðlega þeim skerðingum sem fram koma í fjárlagafrumvarpi 2015. Þrátt fyrir að forystumenn ríkisstjórnarinnar haldi því fram að fjárlagafrumvarpið bæti hag heimila að meðaltali, þá er ljóst að það gildir ekki um tekjulægri hópa samfélagsins.

Stjórn Verslunarmannafélags Skagafjarðar gerir miklar athugasemdir við:

- Hækkun lægra þreps virðisaukaskatts úr 7% í 12%
- Skerðingu réttar til atvinnuleysisbóta
- Að ekki verði staðið við gefin fyrirheit um framlag til VIRK - Starfsendurhæfingarsjóðs
- Skerðingu framlaga til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða
- Skert framlög til menntamála sem bitna m.a. annars mjög harkalega á Fjölbrautaskóla Norðurlands vestra þrátt fyrir fögur orð á hátíðarstundum um eflingu iðnmenntar í landinu og fjölgun opinberra starfa á landsbyggðinni.
- Skert framlög til heilbrigðismála sem enn og aftur bitna m.a. á Heilbrigðisstofnuninni Sauðárkróki.

Stjórn Verslunarmannafélags Skagafjarðar skorar á Ríkisstjórn Íslands að endurskoða framkomu fjárlagafrumvarps. Nú er kominn tími á að hlusta á fólkið í landinu.

Sauðárkróki 29.september 2014

Stjórn Verslunarmannafélags Skagafjarðar

Ályktun félagsfundar VLFS Hellu

Verkalýðsfélag Suðurlands mótmælir harðlega þeirri aðför að launafólki sem birtist í nýju fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar. Þar má helst telja.

Hækkun virðisaukaskatts á matvæli, skert réttindi atvinnulausra, lækkun framlags ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði Lífeyrissjóða á sama tíma og dælt er peningum inn til opinberu sjóðanna sem þýðir enn meiri ójöfnuð á milli kjara almennra og opinberra Lífeyrissjóða. Þetta leggur auknar byrðar á lágtekjuhópa og sýnir að þeir eru ekki í forgangshópi ríkisstjórnarinnar.

Það er ótrúlegt skilningsleysi ríkjandi við gerð þessa fjárlagafrumvarps á kjörum almennings. Með þessu frumvarpi er ríkisstjórnin að gefa samstarfi við verkalýðshreyfinguna langt nef. Við þessar aðstæður verður verkalýðshreyfingin að svara þeim skilaboðum skýrt og búa sig undir harðari deilur við gerð kjarasamninga en verið hafa í langan tíma.

VLFS áréttar að félög innan ASÍ hafa sýnt mikla ábyrgð við gerð samninga á undanförnum árum. Það getur ekki verið réttlætanlegt að þau beri hana ein í þjóðfélagi sem vill byggja á jöfnuði og sanngirni fyrir þegna sína.

Verslunarmannafélag
Suðurlands

Ályktun Verslunarmannafélags Suðurlands

Stjórnarfundur Verslunarmannafélags Suðurlands haldinn þann 29. september 2014 fordæmir þá lítilsvirðingu, sem ríkisstjórnin sýnir lágst launaða fólki landsins, með fjárlagafrumvarpi ársins 2015. Meðal þeirra atriða sem harðast koma niður á þessum hópi er:

1. Skerðing framlaga, til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóðanna.
2. Hækkun lægra þreps virðisaukaskatts.
3. Að ekki er staðið við framlög til VIRK starfsendurhæfingisjóðs.
4. Aukin greiðslupátttaka sjúklinga í lækni- og lyfjakostnaði.
5. Skerðing framlaga til menntamála.
6. Stytting tíma til greiðslu atvinnuleysisbóta.

Stjórn VMS skorar á ríkisstjórnina að endurskoða fram komið frumvarp og hafa þá hag þeirra sem minnst mega sín í fyrrirúmi.

Báran, stéttarfélag lýsir vanþóknun sinni á aðgerðum stjórnvalda

Ályktun frá stjórn Bárunnar

Báran, stéttarfélag lýsir vanþóknun sinni á því hugarfari sem lýsir sér í flestum þeim aðgerðum stjórnvalda sem snerta almennt launafólk á Íslandi og opinberar, í besta falli algjöra vanþekkingu á kjörum venjulegs fólks.

Það verður ekki lengur við unað að láglounahópar innan verkalýðshreyfingarinnar beri hitann og þungann af viðreisn efnahagslífsins. Hagsmungaesla stjórnvalda gagnvart þeim efnameiri í formi lækkaðra og niðurfelldra skatta eru stjórnvaldsaðgerðir sem ekki eru til þess fallnar að jafna kjörin.

Almennt launafólk á Íslandi er búið að leggja sitt á vogarskálar efnahagsviðreisnarinnar og hefur borið þær byrðar möglunarlítið meðan ákveðnir hópar samfélagsins hafa komið sér undan því að taka ábyrgð og haldið sínu striki. Ljóst er að nægt fjármagn er til í landinu til að bæta kjör þeirra lægst launuðu. Um það vitna hagnaðartölur fyrirtækja og hækkandi laun stjórnenda þeirra.

Báran, stéttarfélag hvetur stjórnvöld til að setjast niður til heiðarlegra viðræðna um hvernig skipta má lífsgæðum þessa lands á sanngjarnari hátt en nú er.

Selfossi 19.09 2014

Stjórn Bárunnar, stéttarfélags á Suðurlandi

Í fjárlagafrumvarpinu sem nú er í vinnslu eru kynnt áform um að fella niður greiðslur til jöfnunar á örorkulífeyrisbyrði lífeyrissjóða sem mun hafa áhrif til skerðingar lífeyrisbóta sjóðfélaga í þeim sjóðum þar sem örorkubyrði er mikil og getur numið allt að 4,5% hjá Gildi lífeyrissjóði að óbreyttu. Með þessum áformum er ríkisstjórnin að rjúfa samkomulag sem hún gerði um jöfnun á örorkubyrði sem var ein af forsendum sem fylgdi kjarasamningum með yfirlýsingu ríkisstjórnar 2005 og síðan var lögfest ári síðar á Alþingi. Ríkisstjórnin sem nú situr telur að forsendur hafi breyst og því sé rétt að taka þetta fyrirkomulag til endurskoðunar. Ljóst er að engin rök mæla með því að þessu fyrirkomulagi verði breytt ef stjórnvöld vilja standa við fyrirheit um jöfnun lífeyrisskuldbindinga eins og lögfest hafði verið á sínum tíma. Þess vegna eru áform ríkisstjórnarinnar nú aðför að lífeyriskjörum þeirra lakast settu í landinu.

Félagsfundur Eflingar tekur undir með Gildi lífeyrissjóði að ekki séu forsendur til áformaðra breytinga hvað varðar örorkubyrði sjóðanna. Þar sem sjóðfélagar Gildis lífeyrissjóðs bera einna hæstar örorkubyrðar lífeyrissjóðanna koma þessi áform einna harðast niður á þeim sjóðfélögum og munu leiða til skerðingar allt að 4,5% hjá sjóðfélögum að óbreyttu.

Þá er ljóst að þessi áformaða breyting mun ekki jafna lífeyrisréttindi opinberra starfsmanna og starfsmanna á almennum markaði, sem var eitt af markmiðum breytinganna, heldur auka þennan mismun þar sem opinberir starfsmenn fá skerðingar sjóðanna bættar frá skattgreiðendum eins og verið hefur.

Þess vegna munu þessi áform leiða til þess ef þau ná fram að ganga að sjóðfélagar í lífeyrissjóðum almenns verkafólks og sjómanna mun hafa minna fé í ellilífeyri og þannig munu kjör þessa hóps versna.

Það eru því engin rök sem réttlæta afturhvarf frá fyrri ákvörðun um stuðning við þá sjóði sem vegna samsetningar starfa og áhættu lenda í hærri örorkubyrði. Það er hrópleg ósanngirni ef þessir sjóðfélagar eiga að taka á sig ábyrgð af örorku sem eðlilegt er að atvinnulífið og samfélagið allt beri en ekki fólk í tilteknum störfum þar sem meira reynir á slit í stoðkerfum, slyshætta er meiri og afleiðingar slysa oft alvarlegri.

Stefnumörkun ríkisstjórnar frá 2005 var einmitt ætlað að mæta þessu með samfélagslegri, sameiginlegri stefnumörkun þar sem þjóðfélagið axlaði ábyrgð á þessum þætti atvinnulífsins.

Félagsfundur Eflingar-stéttarfélags krefst þess að ríkisstjórnin standi við gert samkomulag við aðila vinnumarkaðarins og lýsir yfir fullri ábyrgð á hendur henni ef hún lætur þessi áform verða að veruleika.

Ályktun frá Verkalýðsfélaginu Hlíf vegna fjárlagafrumvarpsins

Stjórn Verkalýðsfélagsins Hlífar mótmælir harðlega þeim niðurskurðar hugmyndum sem eru aðför að launafólki sem stjórnvöld eru að leggja til og birtist í nýju fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar.

Það má helst telja:

Hækkun lægra þreps virðisaukaskatts úr 7% í 12%.

Aðför að atvinnulausu fólki sem boðuð er með styttingu bótatímabilsins er fordæmalaus og mun koma sérstaklega illa við þá sem veikast standa á vinnumarkaði og auka enn á fátækt í landinu.

Með því að fella niður lögboðið og umsamið framlag til Starfsendurhæfingarsjóðs er vegið með alvarlegum hætti að hagsmunum fólks sem veikist og slasast og þarf á starfsendurhæfingu að halda.

Skerðingar á framlögum til jöfnunar örorkubyrða almennra lífeyrissjóða veldur því að skerða þarf lífeyrisgreiðslur til félagsmanna ASÍ og er félagsmönnum þeirra sjóða þannig enn á ný mismunað gagnvart þeim sjóðum sem njóta ríkisábyrgðar.

Kostnaður vegna lyfja og heilbrigðisþjónustu eykst verði frumvarpið að lögum og þannig er sérstaklega vegið að hagsmunum sjúklinga og allra þeirra sem þurfa á þessari þjónustu að halda.

Ekki er gert ráð fyrir neinum auknum framlögum til að mæta kröfum um úrbætur í húsnæðismálum, hvorki í almenna húsnæðiskerfinu eða vegna félagslegra íbúða.

Þrátt fyrir fyrirheit ráðamanna um að efla starfs-, verk- og tæknimenntun er dregið hlutfallslega úr framlögum til verkmenntaskóla og vinnustaðanámssjóður þurrkaður út.

Möguleikar fólks á vinnumarkaði til að sækja nám í framhaldsskólum eru skertir verulega. Þá er framlag til framhaldsfræðslu fyrir fólk með litla formlega menntun skert umtalsvert.

Verkalýðsfélagið Hlíf munu berjast hart gegn öllum þeim áformum sem birtast í frumvarpinu og verða til þess að rýra enn afkomu almenns launafólks og sérstaklega þeirra tekjulægstu.

Aldan stéttarfélag - Fjárlagafrumvarpið nagli í líkkistu velferðarsamfélagsins

Stjórn Öldunnar stéttarfélags ályktar vegna fjárlagafrumvarps ríkisstjórnarinnar.

Ályktun

Stjórn Öldunnar stéttarfélags lýsir yfir miklum vonbrigðum með stefnu ríkisstjórnar Íslands sem birtist við gerð fjárlagafrumvarpsins sem nú liggur fyrir Alþingi. Það sætir undrun að þeir sem treyst er fyrir því að fara með forystu í landinu skuli í skjóli þessa valds síns leyfa sér að velja þá leið að tryggja hinum launahæstu enn betri afkomu á kostnað hinna tekjulægri. Það er fráleitt að ætla að halda því fram að umræddar breytingar á skattkerfi, hækkun á matvöru, stórauðinn kostnaður vegna lyfjakaupa og heilbrigðisþjónustu og skertur réttur atvinnulausra, öryrkja og ellilífeyrisþega muni bæta hag heimila. Hverjum manni er ljóst að slíkar aðgerðir munu skerða lífsafkomu þorra þjóðarinnar og efla svarta hagkerfið. Er það markmiðið ?

Ef þetta framferði nær fram að ganga liggur í augum uppi að enn einn naglinn verður rekinn í líkkistu hins íslenska velferðarsamfélags.

Stjórn Öldunnar skorar hér með á ríkisstjórn Íslands að endurskoða fjárlagafrumvarpið og taka upp samstarf við stéttarfélögin með það að markmiði að byggja upp sanngjarnt samfélag sem við getum verið stolt af.

Stjórn Öldunnar stéttarfélags

07.10.2014

From: Erna Guðmundsdóttir [<mailto:erna@bhm.is>]
Sent: 22. október 2014 13:47
To: Heimir Skarphéðinsson
Subject: RE: Fundur kl 9

Sæll. Hér koma nokkrar athugasemdir við Frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál. Þær eru þær sömu fyrir BHM og KÍ. Þetta er ekki formlegt, undirritað þar sem ég vildi koma þessum punktum á framfæri sem ég hefði annars farið yfir munnlega í morgun.

1. Athugasemdir við 3. gr. Vísað er til þess að greiðslum ríkissjóðs hafi verið frestað um eitt ár með óformlegu samkomulagi við aðila vinnumarkaðarins í tengslum við gerð fjárlaga fyrir árið 2014 gegn því að greiðslur ríkisins hæfust á árinu 2015. Undirrituð gerir alvarlegar athugasemdir við að nú skuli vera gengið þvert á það samkomulag og ákvarða einhliða að falla frá þríhliða samkomulagi um fjármögnun starfsendurhæfingar sem ella hefðu numið um 1,3 milljörðum króna á árinu 2015. Þá bendi ég á mikilvægi þess að stuðla að endurhæfingu til þátttöku á vinnumarkaði í kjölfar áfalla og draga þannig markvert úr örorkutíðni. Þetta er brýnt hagsmunamáli fyrir bæði einstaklinga og samfélagið en með þessu er verið að setja framtíðarstarf VIRK í hættu og um leið er endurhæfing fjölda skjólstæðinga sjóðsins sett í uppnám.

2. Athugasemdir við 16.-18. gr. - Lagt er til að breyta ákvæðum laga um atvinnuleysistryggingar þannig að lengd bótatímabils atvinnuleysisbóta verði stytta úr þremur árum í tvö og hálf ár. Undirrituð gerir athugasemdir við þessar tillögur. Fyrir liggur að 600-700 manns munu vegna þess missa bótarétt sinn hjá atvinnuleysistryggingasjóði um áramótin og ekki eiga kost á annarri framfærslu en fjárhagsaðstoð sveitarfélaga. Sú fjárhagsaðstoð er lægri og þrengri skilyrði þar en varðandi rétti til bóta atvinnuleysistrygginga. Stór hópur fólks mun því verða án framfærslu vegna þessa og fjölga mun enn í þeim hópi sem býr við slæm kjör og jafnvel fátækt.

Í tengslum við þetta er bent á mikilvægi þess að styrkja Vinnumálastofnun og ekki skera fjárheimildir til stofnunarinnar. Hún mun ekki vera í stakk búin til að sinna lögbundnum verkefnum sínum með þessu áframhaldi.

Með kveðju,
Erna

.....
.....
Erna Guðmundsdóttir hdl / Lögmaður KÍ og BHM / Aðsetur; BHM / Borgartúni 6 / 105 Reykjavík /
Iceland Sími / Tel: +354 5955100/ Fax: +354 5955101

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 13. október 2014

Efni: Umsögn BSRB um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, þingskjal 3-3. mál.

BSRB hefur fengið til umsagnar frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál. Frumvarpið er lagt fram í beinum tengslum við frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2015 og hafa tillögur þess áhrif á tekju- og gjaldahlið fjárlaga-frumvarpsins.

BSRB mótmælir þeirri forgangsröðun sem birtist í frumvarpi til fjárlaga en tekjustofnum frá þeim sem mest hafa er hafnað á meðan auknar álögur eru lagðar á tekjulægust hópana. Afnáam auðlegðarskattsins felur það í sér að ríkissjóður verður af um 11 milljarða tekjum sem m.a. á að mæta með hækkun neðra þreps virðisaukaskattsins sem mun leiða til hækkunar á nauðsynjavörum á borð við matvæli og heitt vatn.

BSRB telur nauðsynlegt að gera sérstakar athugasemdir við þau atriði þessa frumvarps sem varða framlög ríkisins til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs og styttingu bótatímabils atvinnuleysisbóta. BSRB leggst gegn því að réttur atvinnulausra til bóta sé skertur og að dregið sé úr möguleikum þeirra og annarra til að njóta þjónustu VIRK starfsendurhæfingarsjóðs til að snúa aftur á vinnumarkað.

BSRB áréttar mikilvægi þess að stunda samráð við aðila vinnumarkaðarins þegar kemur að svo mikilvægum breytingum sem þessum.

Fyrir hönd BSRB

Helga Jónsdóttir
framkvæmdastjóri

Ályktun stjórnar BSRB um fjárlagafrumvarp 2015

Stjórn BSRB mótmælir þeim fyrirætlunum að hækka skatta á nauðsynjavörur, draga úr áunnum rétti atvinnulausra og aukningu á greiðsluþátttöku almennings fyrir almannajónustu líkt hún birtist okkur í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015.

Hækkun skatta á nauðsynjavörur

Stjórn BSRB leggst alfarið gegn hækkun á neðra þrepi virðisaukaskatts eins og boðað er í nýju frumvarpi til fjárlaga. Hvað sem reiknikúnstum fjármálaráðherra líður er staðreyndin sú að boðuð skattahækkun mun hækka nauðsynjavörur á borð við matvæli og heitt vatn umtalsvert í verði. Þessi aðgerð mun bitna harðast á þeim sem síst skyldi og minnst hafa á milli handanna.

Stjórn BSRB hafnar því að hækkun barnabóta vegi upp skattahækkanir helstu nauðpurfta og komi þannig til móts við aukin útgjöld þeirra tekjulægstu. Stór hluti þeirra efnaminnstu hafa ekki börn á framfæri og njóta því engra mótvægisáðgerða vegna skattahækkanna. Auknar byrðar eru því lagðar á þennan stóra hóp til að létta megi byrðar hinna efnameiri.

Málefni atvinnulausra

Afstaða stjórnvalda í garð atvinnulausra, sérstaklega þeirra sem hafa lengi verið án atvinnu, birtist með skýrum hætti í nýju fjárlagafrumvarpi. Skerða á áunnin rétt launafólks til atvinnuleysisbóta um sex mánuði á sama tíma og ríkið mun ekki greiða sitt framlag til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs og jafnframt skerða fjárframlög til Vinnumálastofnunar. Að óbreyttu mun geta VIRK og Vinnumálastofnunar til að sinna hlutverki sínu – sem er m.a. að aðstoða atvinnulausa að snúa aftur á vinnumarkaðinn – skerðast til muna. Með þessu varpa stjórnvöld ábyrgð á vanda langtímaatvinnulausra frá sér og munu nokkur hundruð manns missa áunninn bótarétt sinn á næstu mánuðum vegna þessa.

Aðgangur óháð efnahag

Fram til þessa hefur samstaða ríkt þvert á stjórnmalaflokka um jafnan rétt allra til heilbrigðisþjónustu og menntunar óháð efnahag. Og sú sátt virðist enn vera til staðar, a.m.k. í orði, því forsætisráðherra var mjög tíðrætt um þennan jafna rétt allra í setningaræðu sinni á Alþingi. Í fjárlagafrumvarpinu sem tekið var til umræðu í kjölfarið er hins vegar erfitt að sjá hvernig til standi að framkvæma hugsjónina um samfélag jafnaðar. Tekjustofnum frá þeim sem mest hafa er hafnað en auknar álögur eru lagðar á láglaunafólk, sjúklinga, lífeyrisþega og öryrkja. Það er hrein móðgun við fólkið í landinu að boða lífskjarajöfnun þegar í reynd er verið er að auka misskiptinguna.

Stjórn BSRB krefst þess að ríkisstjórnin standi sannarlega vörð um grunngildin í okkar samfélagi – jöfnuðinn, réttlætið og jafnrétti allra. Almennajónustuna verður að reka á samfélagslegum grunni og stjórnvöld verða að standa vörð um velferðarkerfið og starfsfólkið sem innan þess starfar. Ef öllum er ekki tryggður jafn aðgangur að almennajónustunni óháð efnahag er aldrei hægt að tala um Ísland sem samfélag jafnaðar.

Reykjavík, 12. september 2014

Alþingi,
Efnahags- og viðskiptanefnd,
Alþingishúsinu,
150 Reykjavík.

Keflavík, 26. nóvember 2014

Varðar: Lækkun framlags til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða skv. lögum nr. 113/1990, sbr. lög nr. 177 frá 20. desember 2006.

Í frumvarpi til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, þskj. nr. 3., 3. mál þingsins, er lagt til að felld verði niður í fjórum tímasettum áföngum framlag sem greitt hefur verið til jöfnunar örorkulífeyrisbyrði lífeyrissjóða skv. ákvæðum þar um lögum um tryggingargjald nr. 113/1990. Skv. 4. tl. 2. mgr. 3. gr. og 18. gr. laganna skal ráðstafa 0,325% hlutdeild í tryggingargjaldi í framangreindu skyni og hefur þessi háttur verið á hafður allt frá árinu 2006.

Sú skipan sem lögin mæla fyrir um var tekin upp í samræmi við yfirlýsingu ríkisstjórnar í tengslum við gerð kjarasamninga 2005 og lögfest ári síðar þannig að um varanlega skipan yrði að tefla.

Í athugasemdum með frumvarpinu segir nú um fyrirhugaða niðurfellingu ákvæða um ráðstöfun á hluta tryggingargjalds til að jafna örorkubyrði sjóðanna, að forsendur fyrir þessari skipan hafi breyst talsvert. Þá sé ljóst að þörf lífeyrissjóða til jöfnunar örorkubyrði hafi reynst mismunandi. Því hafi verið ákveðið að taka þetta fyrirkomulag til endurskoðunar.

Rangar forsendur boðaðra breytinga

Festa lífeyrissjóður gerir alvarlegar athugasemdir við framangreind áform um að afnema jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða.

Festa telur að forsendur boðaðra breytinga eigi sér ekki stöð. Mikill munur er á örorkubyrði lífeyrissjóðanna sem hlutfall af heildarskuldbindingum en sá mælikvarði er ákvarðandi um mat á kostnaði af áföllnum réttindum. Hjá Festu lífeyrissjóði hefur þetta hlutfall verið hátt um langt árabil og fór vaxandi í kjölfar efnahagssamdráttar eftir bankahrun. Heldur hefur dregið úr aukningunni eftir að farið var að leggja meiri áherslu á starfsendurhæfingu og leggja til þess fé. Breytingin mun óhjákvæmilega valda skerðingu á lífeyrisréttindum sjóðfélaga í sjóðnum. Sú skerðing á ávinnslu ellilífeyrisréttinda í Festulífeyrissjóði mun að óbreyttu verða allt að 3,6%. Það verða því engin rök sótt í hlutfallstölur um kostnað af örorkulífeyri fyrir niðurfellingu jöfnunarframlagsins.

Þaðan af síður verður niðurfelling framlagsins studd með því að mismunandi þörf hafi reynst fyrir jöfnunarframlagið. Fullyrðingin sætir raunar furðu, því eðli málsins samkvæmt hlýtur þörf sjóðanna fyrir framlag til jöfnunar að vera mismunandi, því ella hlyti hlutfall kostnaðar af örorkulífeyri að vera áþekkt og þá engin þörf fyrir jöfnunarframlög. Því er ekki að heilsa og ekki verður séð af gögnum að saman hafi dregið með sjóðunum í þessu efni. Sú staðreynd að þörfin fyrir jöfnunarframlög hefur reynst mismunandi undirstrikar því mikilvægi framlagsins, öndvert við það sem höfundar frumvarpsins sýnast hafa ályktað.

Það leiðir af líkum að hlutfall örorku er hærra í lífeyrissjóðum almenns verkafólks og sjómanna en sjóðum sérfræðinga og skrifstofumanna þar sem saman fer slit í stoðkerfi og slysaætta umfram það sem er í mörgum öðrum störfum. Þá eru inngönguskilyrði í þessa sjóði rýmri þar sem störf þeirra sem þar tryggja sér lífeyrisréttindi kalla að jafnaði ekki á sama undirbúning fyrir tiltekið starf. Það eru þannig eðlilegar ástæður því valdandi að örorkulífeyrir hlýtur að jafnaði að vera hærri hluti heildarlífeyrisskuldbindinga hjá Festu og öðrum lífeyrissjóðum sem þjóna svipuðum starfshópum en sjóðum sérfræðinga af ýmsum toga.

Samhengi ellilífeyris og kostnaðar af örorkulífeyri

Það kerfi skyldutryggingar lífeyrisréttinda í starfstengdum lífeyrissjóðum sem aðilar vinnumarkaðarins sömdu um og löggjafinn setti síðar ramma um, fyrst með lögum 55/1980 og nú með lögum nr. 129/1997, gefur mönnum ekki val um það hvar þeir tryggja sér lífeyrisréttindi. Reglurnar eru einnig skýrar um að samhengi verður að vera milli eigna og skuldbindinga almennu lífeyrissjóðanna.

Af framansögðu leiðir að þeir lífeyrissjóðir sem hafa haft hátt hlutfall örorkulífeyris hafa að sama skapi minna fé í ellilífeyri svo ellilífeyriskjör þeirra sem þangað greiða verða að öðru óbreyttu rýrari fyrir bragðið. Jöfnunarframlaginu var ætlað að vinna á þessum mun og tryggja að sjóðfélagar m.a. Festu stæðu ekki uppi með lakari ellilífeyri sökum hærri greiðslubyrði af örorkulífeyri.

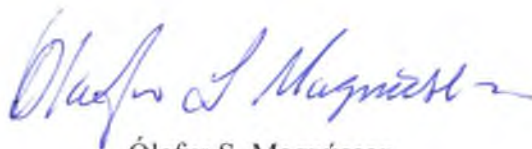
Samkomulag stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins árið 2005 um að ríkisvaldið tryggði framlög af tryggingargjaldi til að jafna stöðu sjóðanna í þessu efni var þannig eðlilegt framhald af setningu laga um starfsemi lífeyrissjóða 1997 og í raun óhjákvæmilegt til að tryggja mönnum sæmilegt jafnræði til ellilífeyris óháð því til hvers af almennu lífeyrissjóðunum þeir greiddu. Ekkert hefur komið fram sem réttlætir afturhvarf frá þessari stefnumörkun.

Aukin mismunun

Stjórn Festu lífeyrissjóðs telur óhjákvæmilegt að vekja á því athygli að boðuð niðurfelling jöfnunarframlags hefur aðeins áhrif á stöðu sjóðfélaga í lífeyrissjóðum á almennum vinnumarkaði. Þeir munu þurfa að taka á sig skerta ávinnslu réttinda sem svarar lækkun á framlagi til jöfnunar örorkulífeyris. Breytingin varðar hins vegar lífeyrissjóði opinberra starfsmanna engu; skattgreiðendur munu greiða það sem á vantar að tekjur standi undir kostnaði af réttindum svo sú lækkun sem einstaka sjóðir opinberra starfsmanna munu verða fyrir vegna niðurfellingar jöfnunarframlagsins verður að fullu bætt með framlögum skv. öðrum liðum fjárlaga. Boðuð breyting er því enn til þess fallin að auka á mismun milli lífeyrisréttinda opinberra starfsmanna og sjóðfélaga í almennu lífeyrissjóðunum, öndvert við það sem ríkisstjórnin hefur þó boðað sem stefnu sína.

Stjórn Festu lífeyrissjóðs skorar á nefndina að beita sér fyrir því að fallið verði frá áformum um að fella niður framlag til jöfnunar örorkubyrði lífeyrissjóðanna. Jafnframt lýsir sjóðurinn sig reiðubúinn til þess að taka þátt í vinnu við að kanna hvort aðrar leiðir séu færar til þess að jafna stöðu lífeyrissjóða að þessu leyti. Þá eru fulltrúar Festu tilbúnir til þess að koma á fund nefndarinnar ef þess verður óskað.

Virðingarfyllst, f.h. Festu lífeyrissjóðs

Ólafur S. Magnússon

Stjórnarformaður

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 15. október 2014

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015 – þskj. 3

Vísað er til frumvarps til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015. Efni frumvarpsins er margþætt en telur Félag atvinnurekenda tilefni til að staldra við tiltekin atriði í frumvarpinu og verður gerð nánar grein fyrir þeim hér að neðan.

I. S-merkt lyf sett undir almenna greiðsluþátttökukerfið

Samkvæmt 19. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir því að útgjöld vegna S-merktra og leyfisskyldra lyfja falli undir hið almenna greiðsluþátttökukerfi lyfja, eins og önnur lyf sem ávísað er til notkunar utan heilbrigðisstofnana. Tilgangur þessa breytta fyrirkomulags er m.a. að skapa ákveðið jafnræði á meðal sjúklinga með því móti að greiðsluþátttakan verði jafnari og sanngjarnari, sem og hagræða í rekstri ríkisins.

Félag atvinnurekenda telur mikilvægt, við svo umfangsmikla breytingu á lyfjakerfinu, að vandað sé vel til verka og hugað að heildaráhrifum þessara breytinga á starfsemi lyfsala og heildsala lyfja. Hér að neðan verða talin upp í dæmaskyni nokkur atriði sem huga þarf sérstaklega að og jafnframt engin afstaða er tekin til í athugasemdum við frumvarpið.

1. Hagræðing í ríkisrekstri með útboðum á lyfjum gæti raskast.

Það fyrirkomulag sem nú er við lýði við innkaup ríkisins á lyfjum er með þeim hætti að ríkið, þ. á m. Landspítalinn Háskólasjúkrahús, framkvæmir útboð á lyfjum sem gerir framleiðendum og heildsölum lyfja kleift að veita ríkinu afslátt af seldum lyfjum, þar á meðal mjög dýrum lyfjum. Þessi útboð eru m.a. framkvæmd á S-merktum lyfjum og skapa nú umtalsverða hagræðingu í rekstri ríkisins enda færa útboðin ríkinu lyf á lægra verði en bjóðast á hinum almenna markaði. Þegar lyf, sem hafa verið hluti af útboði, eru seld í gegnum lyfjabúðir gilda almennt ekki skilyrði útboðsins heldur ber þá að styðjast við skráð verð í lyfjaverðskrá sem eru almennt hærri en þau verð sem ríkinu bjóðast með áður nefndum útboðum.

Með því að færa S-merkt lyf undir hið almenna greiðsluþátttökukerfi, með þeim hætti sem lagt er til í frumvarpi þessu, er viðbúið að það hagræði sem nú er fengið með áður nefndum lyfjaútboðum minnki. Ekki liggja fyrir upplýsingar um það hvaða lyf það eru sem munu færast yfir í hið almenna greiðsluþátttökukerfi en þær þurfa að liggja fyrir svo unnt sé að taka afstöðu til þess hvort og þá hversu mikil röskunin verður á hagræði ríkisins, sem nú skapast við innkaup á lyfjum í gegnum útboð. Er viðbúið að almennar reglur sem lúta að sölu lyfja á skráðu verði í lyfjaverðskrá muni gilda í auknum mæli um lyf sem nú eru seld á grundvelli útboða. Ekki verður séð að tekið sé tillit til þessa við gerð frumvarpsins.

2. *Umfang S-merktra lyfja sem færast yfir í almenna greiðsluþátttökukerfið ófyrirséð*

Af umræddu frumvarpi og opinberum gögnum því tengdu er hvergi að sjá upplýsingar um umfang þeirra S-merkту lyfja sem til stendur að færa yfir í hið almenna greiðsluþátttökukerfi. Er það með öllu óásættanlegt enda felur umrædd yfirfærsla í sér að almennar lyfjabúðir munu að öllu óbreyttu selja S-merkту lyfin, líkt og gildir um önnur lyf sem falla undir almenna greiðsluþátttökukerfið, sem mun fela í sér verulega aukna umsýslu og kostnað. Að sama skapi er viðbúið að umsýsla sjúkrahúsapóteka, sem nú afgreiða S-merkту lyfin, minnki umtalsvert og því ljóst að mikil kerfisbreyting er þessum breytingum samfara.

FA skorar á löggjafann að leggja fram ítarlegri gögn um væntanlega útfærslu þessara breytinga og þá sérstaklega m.t.t. aukinnar umsýslu lyfsala og þeirra krafna sem gerðar eru til þeirra vegna breytinganna.

3. *Eftirlitsgjöld lyfjabúða hækka – setja þarf þak á eftirlitsgjöld*

Samkvæmt 11. mgr. 3. gr. lyfjalaga nr. 93/1994 er eftirlitsgjald lyfsöluleyfshafa til Lyfjastofnunar 0,3% af ýmist heildarfjárhæð greiðslu sjúkratrygginga til þeirra vegna lyfjasölu árið á undan eða af heildarfjárhæð lyfjainnkaupa, ef sú fjárhæð er hærri. Þó er í ákvæðinu að finna lögbundið lágmark eftirlitsgjaldsins en ekki lögbundið hámark. Lyfjabúðir þurfa því almennt að greiða 0,3% af lyfjaveltu sinni ár hvert til Lyfjastofnunar. Það þýðir að því dýrari sem lyfinu eru sem lyfjabúðir selja þeim mun hærra verður eftirlitsgjaldið. Fari svo að S-merkt lyf, sem eru almennt nokkuð dýr, verði seld af lyfjabúðum, líkt og gildir um önnur lyf í almenna greiðsluþátttökukerfinu, þá mun lyfjaeftirlitsgjald lyfsala til Lyfjastofnunar hækka umtalsvert.

Þess ber að geta að slík breyting hefur það mögulega í för með sér að lyfjabúðir hafi minni hvata til að selja S-merkt lyf enda myndi sala á lyfjunum fela í sér verulega aukna gjaldskyldu þeirra til Lyfjastofnunar. Er því mikilvægt, samhliða því að færa S-merkту lyfin yfir í hið almenna greiðsluþátttökukerfi, að setja lögbundið hámark á lyfjaeftirlitsgjald Lyfjastofnunar enda tekur eftirlitsgjaldið ekki mið af umfangi eftirlitsskyldunnar. Sé slíkt hámark ekki sett þá má ætla að lyfjabúðir hafi einfaldlega ekki efni á því að selja svo dýr lyf.

4. *Lyfjaálagning miðast ekki við sölu á dýrum lyfjum*

Á fundi Lyfjagreiðslunefndar 16. desember 2013 var ákveðin hver álagning smásala á lyfjum yrði á árinu 2014. Álagningu er skipt í tvö þrep og er hún 9% og 868 kr. á hverja pakkningu sem kostar frá 1 kr. upp í 11.999 kr. Álagning lyfja sem kosta frá 12.000 kr. er svo 2.255 kr. á hverja pakkningu. Þessar reglur Lyfjagreiðslunefndar, sem lúta að smásöluálagningu á lyfjum sem falla undir efra þrepið, leiða til þess að álagningin minnkar hlutfallslega mjög mikið eftir því sem lyfin verða dýrari. Lyf sem kosta 12.000 kr. bera því jafn mikla álagningu og lyf sem kosta 1.200.000 kr.

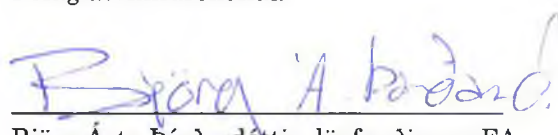
Eins og umræddar álagningarreglur eru uppsettar þá taka þær ekki mið af því að lyfjabúðir selji dýr lyf. Lyfjabúðir geta með engu móti varið sig fyrir rýrnun eða öðrum kostnaði eins og gerist í öðrum atvinnugreinum, þ.e. með því að hækka álagningu vörunnar. Fyrirtækin þurfa einfaldlega að bera allt tjón, sem lítur að eðlilegri birgðarýrnun á S-merktum lyfjum, sjálf. Þess ber enn fremur að geta að hin fasta krónutala sem leggst ofan á hverja pakkningu þarf jafnframt að standa straum af því lyfjaeftirlitsgjaldi sem Lyfjastofnun innheimtir, sbr. ofangreind umfjöllun. Það gjald getur að óbreyttu numið hærri fjárhæðum en sú smásöluálagning sem Lyfjagreiðslunefnd hefur ákveðið.

Standi til að flytja S-merkту lyfin yfir í almenna greiðsluþátttökukerfið þá þarf að hækka verulega smásöluálagningu lyfjabúða á dýrari lyfjum ellegar skapast lítill sem enginn hvati fyrir lyfjabúðir til að selja dýr lyf. Á það sérstaklega við ef fyrirtækin sjá fram á að tapa á viðskiptum með S-merkt lyf.

II. Niðurlag

Að lokum áskilur Félag atvinnurekenda sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum. Félagið lýsir sig jafnframt reiðubúið til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllst,
Félag atvinnurekenda

Björg Ásta Þórðardóttir, lögfræðingur FA

From: Sigurjón Bjarnason <sb@skrifa.is>
Sent: 25. september 2014 15:48
To:
Subject: Umsagnir frá Félagi bókhaldsstofa.

Til nefndasviðs Alþingis.

Fyrir hönd Félags bókhaldsstofa fara hér á eftir umsagnir um þrjú mál sem borist hafa félaginu til umfjöllunar. Voru svofelldur álit samþykkt á fundi laganefndar FBO fimmtudaginn 25. september 2014:

MNR: 1405120

- a. ~~1. mál.~~ Tilmæli 2013/34 frá Evrópuþinginu dags. 26. júní 2013 varðandi framsetningu ársreikninga og tengdra gagna. Nefndin hefur ekki aðstöðu til að kynna sér málið til hlítar og skilar því ekki umsögn um það.
- b. Þingskjal 2 - 2. mál. Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 50/1988 um virðisaukaskatt. Umsögn um 1. grein a og d.: Erfitt getur verið er að skilgreina sérstaklega fólksflutninga í afþreyingarskyni og eftirlit með framkvæmd útilokað. Gildistaka þessa ákvæðis þann 1. maí 2015 getur valdið enn frekari vandamálum við bókun og skýrsluskil. Betra væri að miða við áramót.
- X c. Þingskjal 3 – 3. mál. Frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015. Efni frumvarpsins fjallar um fjárhæðir og hlutföll en snertir að öðru leyti ekki beinlínis hina faglegu hlið í starfi bókara og reikningsskilamanna. Engar athugasemdir því gerðar.

Fyrir hönd laganefndar FBO
Sigurjón Bjarnason.

Með kveðju
Sigurjón Bjarnason
SKRIFA – Skrifstofuþjónusta Austurlands
Fagradalsbraut 11,
700 Egilsstaðir.
Sími 471 1171
Netfang: sb@skrifa.is

Reykjavík, 10. Október 2014.

Nefndasvið Alþingis.
Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis.

Berist til þess er málið varðar.

Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015.

Með erindi dagsettu 10. október sl. var þess óskað að Fjármálaeftirlitið skilaði athugasemdum við framangreint frumvarp til laga, eigi síðar en 13. október nk. til nefndarsviðs Alþingis. Fjármálaeftirlitið telur nauðsynlegt að gera eftirfarandi athugasemdir:

Í fyrsta lagi er lögð til breyting á 8. gr. í IV. kafla frumvarpsins sem hljóði svo:

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 5. gr. laganna:

- a. Í stað „0,0283%“ í a-lið 1. tölul. kemur: 0,0277%.
- b. Í stað „0,0256%“ í b-lið 1. tölul. kemur: 0,0251%.
- c. Í stað „0,317%“ í 2. tölul. kemur: 0,314%.
- d. Í stað „0,175%“ í 3. tölul. kemur: 0,172%.
- e. Í stað „0,50%“ í 4. tölul. kemur: 0,49%.
- f. Í stað „0,50%“ í 5. tölul. kemur: 0,49%.
- g. Í stað „0,031%“ og „0,0135%“ í 6. tölul. kemur: 0,030% og 0,0133%.
- h. Í stað „0,010%“ og „1.200.000 kr.“, „1.930.000 kr.“, „3.370.000 kr.“, „6.260.000 kr.“ og „7.260.000 kr.“ í 9. tölul. kemur: 0,0097% og 1.250.000 kr., 2.050.000 kr., 3.580.000 kr., 6.650.000 kr., og 7.710.000 kr. .
- i. Í stað „0,006%“ í 11. tölul. kemur: 0,0059%.
- j. Í stað „0,008%“ í 12. tölul. kemur: 0,0078%.

Með þessum hætti endurspeglar 8. gr. lagafrumvarpsins þær 1.637 m.kr. sem áætlun Fjármálaeftirlitsins fyrir árið 2015 gerir ráð fyrir sem tekjum af eftirlitsgjaldi og kynnt var samráðsnefnd eftirlitsskyldra aðila og fjármála- og efnahagsráðherra lögum samkvæmt.

Í öðru lagi er lagt til að texti með 8. grein hljóði með eftirfarandi hætti, þegar búið er að aðlaga hann að framangreindu:

Um 8. gr.

Í ákvæðinu er gert ráð fyrir lækkun gildandi álagningarhlutfalla viðskiptabanka, sparisjóða, lánafyrirtækja, greiðslustofnana, rafeyrissfyrirtækja, váttryggingafélaga, váttryggingamiðlara, verðbréfafyrirtækja, verðbréfamíðlana, rekstrarfélaga verðbréfasjóða, fagfjárfestisjóða, lífeyrissjóða, Íbúðalánasjóðs og Lánasjóðs sveitarfélaga. Lög er til hækkun á fastagjöldum lífeyrissjóða, en fastagjöld, lágmarksgjöld og álagningarhlutföll annarra eftirlitsskyldra aðila standi í stað. Miðað er við rekstraráætlun Fjármálaeftirlitsins fyrir árið 2015, sem gerir ráð fyrir að kostnaður við rekstur embættisins nemi 1.987,0 millj. kr. á komandi ári. Í samræmi við 3. gr. laga um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi er jafnframt tekið mið af áætluðum rekstrarafgangi stofnunarinnar í árslok 2014 að fráðregnum varasjóði upp á 92,8 millj. kr. Innheimtunni er samkvæmt því ætlað að skila tekjum sem svara til um 1.637 millj. kr.

Í þriðja lagi leggur Fjármálaeftirlitið til að í athugasemdum með 8. gr. frumvarpsins fylgi með í heild sinni Rekstraráætlun 2015 sem Fjármálaeftirlitið sendi fjármála- og efnahagsráðherra þann 27. júní 2014. Sambærilegar skýrslur voru áður birtar sem fylgiskjöl með frumvörpum til breytinga á lögum nr. 99/1999 um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

Virðingarfyllst,

Fjármálaeftirlitið
Ari Sigurðsson, fjármálastjóri

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík 7. október

Alþingi hefur nú til meðferðar Fjárlagafrumvarp fyrir árið 2015. Skv. kynningu ráðuneytisins er ekki gert ráð fyrir að afnema skerðingar þær sem lögbundnar voru árið 2009 á lífeyri frá Tryggingastofnun ríkisins hjá öryrkjum og öldruðum. Þær skerðingar voru sagðar króna fyrir krónu af lífeyri frá TR vegna greiðslna frá lífeyrissjóðum til þessara hópa, að upb. kr. 70.000.-

1. jan. sl. var hluti skerðingarinnar endurgreiddur frá sama tíma, þó aðeins þannig t.d. að manneskja, sem fékk 60.000 kr. frá lífeyrissjóði f. skatt og lífeyrir frá TR skertur sem því nam, fékk aðeins 8.500 kr. eftir skatt (um 13.000 f. skatt), þ.e. aðeins líðlega 20% skerðingarinnar hefur verið afnuminn.

Fjármálaráðherra gerir hins vegar tillögu um að koma til móts við öryrkja með því að halda áfram núverandi frítækjumarki, sem er um 1.390.000 kr. á ári.

Af þessu tilefni er rétt að nefna eftirfarandi tölur sem fengnar eru frá TR og eru nýjastar frá 2012.

Öryrkjar sem þiggja greiðslur frá TR eru samtals 16.483. Um leið þiggja 16.503 greiðslur frá lífeyrissjóði (20 fleiri en þiggja greiðslur frá TR). 4.999 fá frá lífeyrissjóði meira en nemur 70.000 kr. f. skatt, sem þýðir að 11.504 þiggja greiðslur frá lífeyrissjóði sem nema á bilinu 1 til 70.000 kr.

Þetta þýðir með öðrum orðum að allir öryrkjar búa við skerðingu á sínum greiðslum frá TR og hlutfallslega mest þeir sem minnst mega sín.

Af 16.483 öryrkjum sem þiggja greiðslur frá TR hafa 3.858 hins vegar einhverjar atvinnutekjur, 2.304 hafa meiri atvinnutekjur en nemur frítækjumarkinu. Semsé, 1.554 lífeyrisþegar hafa atvinnutekjur undir markinu.

Af þessum tveimur hópum, öryrkjum sem hafa atvinnutekjur a.v. og h.v. öryrkjar sem hafa greiðslur frá lífeyrissjóði, er seinni hópurinn miklu fjölmennari. Því kæmi afnám skerðingar frá 2009 til bóta fyrir miklu fleiri öryrkja (16.483) en viðhald frítækjumarksins (1.554).

Vil ég því leggja til við Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis að endurskoða þennan þátt fjárlagafrumvarpsins sem lýtur að öryrkjum og afnema frekar skerðinguna frá 2009, hvort sem er að öllu eða verulegu leyti. Tekjur til þessa verkefnis gætu fengist með auknu veiðigjaldi og/eða því að koma í veg fyrir að stórfyrirtæki t.d. í áliðnaði flytji afrakstur starfsemi sinnar úr landi með útflutningi vaxta og skulda, svo ekki sé minnst á aflandsfélög þau sem virðast skv. nýjustu gögnum hafa komist undan skattgreiðslum svo milljörðum skiptir.

Virðingarfyllst,

Garðar Baldvinsson,
kt. 261154-4559

öryrki með lífeyrisgreiðslur og atvinnutekjur.

Alþingi,
Efnahags- og viðskiptanefnd,
Alþingishúsinu,
150 Reykjavík.

Reykjavík, 26. september 2014

Varðar: Lækkun framlags til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða skv. lögum nr. 113/1990, sbr. lög nr. 177 frá 20. desember 2006.

Í frumvarpi til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, þskj. nr. 3., 3. mál þingsins, er lagt til að felld verði niður í fjórum tímasettum áföngum framlag sem greitt hefur verið til jöfnunar örorkulífeyrisbyrði lífeyrissjóða skv. ákvæðum þar um í lögum um tryggingargjald nr. 113/1990. Skv. 4. tl. 2. mgr. 3. gr. og 18. gr. laganna skal ráðstafa 0,325% hlutdeild í tryggingargjaldi í framangreindu skyni og hefur þessi háttur verið á hafður allt frá árinu 2006.

Sú skipan sem lögin mæla fyrir um var tekin upp í samræmi við yfirlýsingu ríkisstjórnar í tengslum við gerð kjarasamninga 2005 og lögfest ári síðar þannig að um varanlega skipan yrði að tefla.

Í athugasemdum með frumvarpinu segir nú um fyrirhugaða niðurfellingu ákvæða um ráðstöfun á hluta tryggingargjalds til að jafna örorkubyrði sjóðanna, að forsendur fyrir þessari skipan hafi breyst talsvert. Þá sé ljóst að þörf lífeyrissjóða til jöfnunar örorkubyrði hafi reynst mismunandi. Því hafi verið ákveðið að taka þetta fyrirkomulag til endurskoðunar.

Rangar forsendur boðaðra breytinga

Gildi-lífeyrissjóður gerir alvarlegar athugasemdir við framangreind áform um að afnema jöfnun á örorkubyrði lífeyrissjóða.

Gildi telur að forsendur boðaðra breytinga eigi sér ekki stöð. Mikill munur er á örorkubyrði lífeyrissjóðanna sem hlutfall af heildarskuldbindingum en sá mælikvarði er ákvarðandi um mat á kostnaði af áföllnum réttindum. Hjá Gildi-lífeyrissjóði hefur þetta hlutfall verið næsta stöðugt síðustu árin eftir töluverða hækkun þess síðustu áratugi. Heldur hefur dregið úr aukningunni eftir að farið var að leggja meiri áherslu á starfsendurhæfingu og leggja til þess fé. Breytingin mun óhjákvæmilega valda skerðingu á lífeyrisréttindum sjóðfélaga í sjóðnum. Sú skerðing á ávinnslu ellilífeyrisréttinda í Gildi-lífeyrissjóði mun að óbreyttu verða allt að 4,5%. Það verða því engin rök sótt í hlutfallstölur um kostnað af örorkulífeyri fyrir niðurfellingu jöfnunarframlagsins.

Þaðan af síður verður niðurfelling framlagsins studd með því að mismunandi þörf hafi reynst fyrir jöfnunarframlagið. Fullyrðingin sætir raunar furðu, því eðli málsins samkvæmt hlýtur þörf sjóðanna fyrir framlag til jöfnunar að vera mismunandi, því ella hlyti hlutfall kostnaðar af örorkulífeyri að vera áþekkt og þá engin þörf fyrir jöfnunarframlög. Því er ekki að heilsa og ekki verður séð af gögnum að saman hafi dregið með sjóðunum í þessu efni. Sú staðreynd að þörfin fyrir jöfnunarframlög hefur reynst mismunandi undirstrikar því mikilvægi framlagsins, öndvert við það sem höfundar frumvarpsins sýnast hafa ályktað.

Það leiðir af líkum að hlutfall örorku er hærra í lífeyrissjóðum almenns verkafólks og sjómanna en sjóðum sérfræðinga og skrifstofumanna þar sem saman fer slit í stoðkerfi og slysaætta umfram það sem er í mörgum öðrum störfum. Þá eru inngönguskilyrði í þessa sjóði rýmri þar sem störf þeirra sem þar tryggja sér lífeyrisréttindi kalla að jafnaði ekki á sama undirbúning fyrir tiltekið starf. Það eru þannig eðlilegar ástæður því valdandi að örorkulífeyrir hlýtur að jafnaði að vera hærri hluti heildarlífeyrisskuldbindinga hjá Gildi og öðrum lífeyrissjóðum sem þjóna svipuðum starfshópum en sjóðum sérfræðinga af ýmsum toga.

Samhengi ellilífeyris og kostnaðar af örorkulífeyri

Það kerfi skyldutryggingar lífeyrisréttinda í starfstengdum lífeyrissjóðum sem aðilar vinnumarkaðarins sömdu um og löggjafinn setti síðar ramma um, fyrst með lögum 55/1980 og nú með lögum nr. 129/1997, gefur mönnum ekki val um það hvar þeir tryggja sér lífeyrisréttindi. Reglurnar eru einnig skýrar um að samhengi verður að vera milli eigna og skuldbindinga almennu lífeyrissjóðanna.

Af framansögðu leiðir að þeir lífeyrissjóðir sem hafa haft hátt hlutfall örorkulífeyris hafa að sama skapi minna fé í ellilífeyri svo ellilífeyriskjör þeirra sem þangað greiða verða að öðru óbreyttu rýrari fyrir bragðið. Jöfnunarframlaginu var ætlað að vinna á þessum mun og tryggja að sjóðfélagar m.a. Gildis stæðu ekki uppi með lakari ellilífeyri sökum hærri greiðslubyrði af örorkulífeyri.

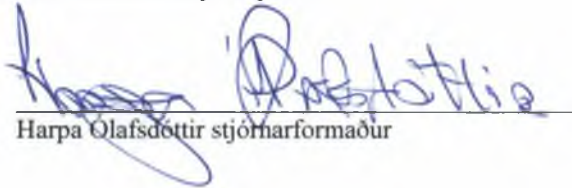
Samkomulag stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins árið 2005 um að ríkisvaldið tryggði framlög af tryggingargjaldi til að jafna stöðu sjóðanna í þessu efni var þannig eðlilegt framhald af setningu laga um starfsemi lífeyrissjóða 1997 og í raun óhjákvæmilegt til að tryggja mönnum sæmilegt jafnræði til ellilífeyris óháð því til hvers af almennu lífeyrissjóðunum þeir greiddu. Ekkert hefur komið fram sem réttlætir afturhvarf frá þessari stefnumörkun.

Aukin mismunun

Stjórn Gildis-lífeyrissjóðs telur óhjákvæmilegt að vekja á því athygli að boðuð niðurfelling jöfnunarframlags hefur aðeins áhrif á stöðu sjóðfélaga í lífeyrissjóðum á almennum vinnumarkaði. Þeir munu þurfa að taka á sig skerta ávinnslu réttinda sem svarar lækkun á framlagi til jöfnunar örorkulífeyris. Breytingin varðar hins vegar lífeyrissjóði opinberra starfsmanna engu; skattgreiðendur munu greiða það sem á vantar að tekjur standi undir kostnaði af réttindum svo sú lækkun sem einstaka sjóðir opinberra starfsmanna munu verða fyrir vegna niðurfellingar jöfnunarframlagsins verður að fullu bætt með framlögum skv. öðrum liðum fjárlaga. Boðuð breyting er því enn til þess fallin að auka á mismun milli lífeyrisréttinda opinberra starfsmanna og sjóðfélaga í almennu lífeyrissjóðunum, öndvert við það sem ríkisstjórnin hefur þó boðað sem stefnu sína.

Stjórn Gildis-lífeyrissjóðs skorar á nefndina að beita sér fyrir því að fallið verði frá áformum um að fella niður framlag til jöfnunar örorkubyrði lífeyrissjóðanna. Jafnframt lýsir sjóðurinn sig reiðubúinn til þess að taka þátt í vinnu við að kanna hvort aðrar leiðir séu færar til þess að jafna stöðu lífeyrissjóða að þessu leyti. Þá eru fulltrúar Gildis tilbúnir til þess að koma á fund nefndarinnar ef þess verður óskað.

Virðingarfyllst,
f.h. Gildis-lífeyrissjóðs

Harpa Olafsdóttir stjórnarformaður

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Hagsmunasamtök Heimilanna

heimilin@heimilin.is - www.heimilin.is
Ármúla 5 - 108 Reykjavík
kt. 520209-2120

Erindi nr. HH14U144.0003

Dags. 15.10.2014

Efni: Umsögn Hagsmunasamtaka heimilanna um 3. mál á 144. löggjafarþingi

Ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015 (breyting ýmissa laga)

Eins og fram kemur í athugasemdum með frumvarpi því sem hér er til umsagnar, er nú unnið á vegum velferðarráðuneytisins að endurskoðun á vaxtabótakerfinu og húsaleigubótakerfinu með þau áform að sameina þessi tvö kerfi í eitt húsnæðisbótakerfi. Hagsmunasamtök heimilanna telja þetta standa til mikilla bóta. Slík samræming er nauðsynleg til þess að renna tryggari stoðum undir þá grundvallarnauðsyn og mannréttindi allra borgara landsins að eiga heimili og hafa húsaskjól.

Samtökin vilja þó vekja athygli á því að c-liður 6. gr. laga nr. 139/2013 hafði verulega skerðandi áhrif á útreikning vaxtabóta við álagningu 2014. Þrátt fyrir að nú sé lagt til að framlengja fjárhæðir, viðmiðunarhlutföll og skerðingarfjárhæðir óbreytt frá fyrra ári þá situr eftir þessi breyting og myndi því sú aukna skerðing sem hún fól í sér einnig framlengjast. Samtökin leggja til að í stað þessa verði bætt við 5. gr. frumvarpsins nýjum staflið sem kveði á um að viðmiðunarhlutfall tekjutengdrar skerðingar skv. 3. mgr. ákvæðis til bráðabirgða XLI í lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt skuli breytast úr 8,5% niður í 8% eins og það var fyrir tekjuárið 2013, eða jafnvel enn lægra heldur en það.

Þá eru samtökin alfarið mótfallin þeim tillögum sem koma fram í 16.-18. gr. frumvarpsins um að stytta réttindatímabil atvinnuleysisbóta um hálf t. ár, en það jafngildir skerðingu um tæp 17% miðað við almennan bótarétt sem nú gildir í þrjú ár. Ekki er lengra síðan en um þarsíðustu áramót þegar ákvæði um 48 mánaða bótarétt var látið falla úr gildi án þess að vera framlengt. Þannig er útlit fyrir skerðingu á lengd bótaréttar um tæp 30% á tveggja ára tímabili ef frumvarpið verður að lögum. Hagsmunasamtök heimilanna leggja alfarið gegn slíkri skerðingu á réttindum atvinnulausra. Slík stytting bótatímabilsins mun aðeins færa vanda þeirra sem búa við langvarandi atvinnuleysi yfir á herðar sveitarfélaganna, og auka á byrðar þeirra vegna félagslegrar fjárhagsaðstoðar. Samtökin leggja því alfarið gegn 16.-18. gr. frumvarpsins og hvetja til þess að þær verði felldar brott.

Að öðru leyti en að ofan greinir taka samtökin ekki afstöðu til annarra þátta frumvarpsins.

Virðingarfyllst, f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna

Vilhjálmur Bjarnason, formadur@heimilin.is

Guðmundur Ásgeirsson, erindreki@heimilin.is

20.10.2014

Umsögn Landssambands eldri borgara um mál nr. 3/2014, frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015 Breyting ýmissa laga.

Breyting á lögum um sjúkratryggingar nr. 112/2008:

Breyting á lögum um sjúkratryggingar nr. 112/2008 felur í sér að S-merkt lyf og önnur leyfisskyld lyf eru tekin inn í hið almenna lyfjagreiðslukerfi. Það mun hækka greiðslubyrði sjúklinga sem þurfa nauðsynlega á þeim lyfjum að halda. Að auka þannig álögur á sjúklinga til að laga fjárhagsstöðu ríkissjóðs er óafsakanlegt á sama tíma og skýrsla sem Krabbameinsfélag Íslands lét gera á s.l. ári sýndi að Íslendingar eru með hæstu hlutdeild almennings í lyfjakaupum af öllum Norðurlöndunum. Þá er virðisaukaskatur á lyf einnig í hæsta þrepi hér á landi, en eðlilegra væri að hann væri í lægra þrepinu, eins og víðast hvar annars staðar í þeim löndum sem við berum okkur saman við.

Landssamband eldri borgara hefur ítrekað bent á að það þurfi að endurskoða. Landssambandið leggst alfarið gegn þessari breytingu.

Breyting á lögum um málefni aldraðra nr. 125/1999:

Hér er enn verið að framlengja bráðabirgðaákvæði um Framkvæmdasjóð aldraðra og gefa heimild til að ráðstafa tekjum sjóðsins til reksturs hjúkrunarheimila. Landssamband eldri borgara mótmælir því harðlega að fjármagn sjóðsins sé notað á þann hátt þar sem mikil þörf er á byggingu fleiri hjúkrunarheimila sem er eitt aðalmarkmið sjóðsins.

LANDSSAMTÖK LÍFEYRISSJÓÐA

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 13. október 2014

Umsögn frá Landssamtökum lífeyrissjóða (LL) um mál nr. 3 á 144. löggjafarþingi, frumvarp til laga um ýmsar forsendur til fjárlaga fyrir árið 2015.

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis hefur með tölvupósti þann 23. september sl. leitað eftir umsögn LL um framangreint frumvarp.

Í frumvarpinu eru lagðar til nokkrar breytingar en einkum tvær þeirra varða lífeyrissjóðina, annars vegar sú stefna að leggja niður framlag til lífeyrissjóða sem ætlað er að jafna örorkulífeyrisbyrði milli sjóðanna og hins vegar að ríkið hyggist ekki koma að fjármögnun atvinnutengdrar starfsendurhæfingar. Bæði þessi atriði varða ætlaðar breytingar á lögum um tryggingagjald nr. 113/1990.

Athugasemdir vegna niðurfellingar framlags til jöfnunar örorkulífeyrisbyrði

Í frumvarpinu er lagt til að tekjur lífeyrissjóða af tryggingagjaldi sem ætlað er til jöfnunar og lækkunar örorkubyrði lífeyrissjóða verði lækkað um 20% árlega næstu fimm ár en að þeim tíma liðnum er framlaginu lokið. Í 4. tölul. 2. mgr. 3. gr. og 18. gr. laga um tryggingagjald nr. 113/1990 er gert ráð fyrir því að 0,325% hlutdeild í tryggingagjaldi sé varið til jöfnunar örorkubyrði. Þetta ákvæði kom inn í lögin með lögum nr. 177/2006 sem voru breytingarlög við lög nr. 113/1990 um tryggingagjald.

Í athugasemdum við lagafrumvarpið sem varð að lögum 177/2006 segir m.a.:

Örorkulífeyrisþegum hjá lífeyrissjóðum hefur fjölgað ört undanfarin ár og voru þeir orðnir tæplega 13.000 í desember 2005. Fjölgunin hefur numið 750–800 sjóðfélögum árlega undanfarin þrjú ár. Þá fer meðalaldur öryrkja lækkaði og er nú um 50 ár, en lækkaði meðalaldur öryrkja þýðir jafnframt aukin heildarútgjöld lífeyriskerfisins. Árið 2004 var örorkulífeyrir alls 29% af greiddum lífeyri lífeyrissjóða á almennum vinnumarkaði, eða tæpir 4 milljarðar króna, og um 5 milljarðar króna í lífeyriskerfinu í heild. Örorkubyrðin leggst misjafnlega þungt á lífeyrissjóði og getur numið allt frá 6% til 43% af lífeyrisgreiðslum sjóðanna. Í ljósi þess hve misþungt örorkulífeyrisgreiðslur falla á lífeyrissjóði þykir rétt að jafna þann aðstöðumun sem sjóðirnir búa við með einhverjum hætti.

Framlag til jöfnunar örorkubyrði var liður í almennum kjarasamningum á árinu 2005 en einnig kemur skýrt fram í athugasemdum er fylgdu frumvarpinu að með því sé „hins vegar lagt til að jöfnun örorkubyrði lífeyrissjóða eigi sér stað til frambúðar.“

Af framangreindu er ljóst að verði framlag til jöfnunar örorkubyrði lagt niður kemur það með afar mismunandi hætti niður á lífeyrissjóðunum og munu ákveðnir sjóðir á hinum almenna vinnumarkaði þurfa að skerða ellilífeyri um nokkur prósent verði framlagið lækkað og að

lokum felld niður. Hér er á ferðinni stefna sem klárlega er í andstöðu við þá stefnu að nálgast „eitt lífeyriskerfi fyrir alla landsmenn“.

LL lýsa yfir verulegum áhyggjum verði það raunin að örorkuframlagið verði felld niður enda getur það grafið undan almenna lífeyrissjóðakerfinu sem byggir á kjarasamningsbundinni skylduáðild. Hætt er við því að samstaðan um kerfið bjóði hnekki af enda má spyrja þeirrar spurningar, hver vilji greiða iðgjöld í lífeyrissjóð með þunga örorkubyrði?

Fjármögnun starfsendurhæfingarsjóða

Með frumvarpinu er lögð til breyting sem felur í sér framlengingu á ákvæði sem kveður á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki fjármögnun frá ríkinu á árinu 2015 en sama hefur verið uppi árin 2014 og 2013.

Á árinu 2008 var í kjarasamningum samið um að þróa nýtt fyrirkomulag starfsendurhæfingar. Jafnframt var samið um að sérstakt iðgjald yrði lagt á launagreiðendur frá og með 1. júní 2008 sem renna skyldi til endurhæfingarsjóðs. Ráð var fyrir því gert að ríkissjóður legði endurhæfingarsjóði sömu fjárhæð frá og með árinu 2009 þar sem starfsendurhæfing dregur úr örorkulífeyrisgreiðslum almannatrygginga. VIRK- Starfsendurhæfingarsjóður var í kjölfarið stofnaður þann 19. maí 2008.

Í tengslum við kjarasamninga á árinu 2011 voru aðilar vinnumarkaðarins og stjórnvöld sammála um mikilvægi þess að byggja upp markvissa starfsendurhæfingu. Urðu aðilar ásáttir um að kostnaðinum skyldi skipt í þrjá hluta.

Með lögum nr. 73/2011, um ráðstafanir í ríkisfjármálum, var lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða breytt á þann veg að við þau var bætt ákvæði til bráðabirgða um skyldu lífeyrissjóða til að greiða til VIRK-Starfsendurhæfingarsjóðs vegna starfsendurhæfingar sjóðfélaga sem samsvarar 0,13% af samhlöðum iðgjaldsstofni. Þessi breyting byggði á þeim fyrirheitum stjórnvalda í tengslum við kjarasamninga að lögfest yrði skylda launagreiðenda til greiðslu 0,13% iðgjalds, lífeyrissjóðunum yrði gert skylt að greiða sem næmi 0,13% af iðgjaldsstofni og skyldi framlag ríkisins að vera hið sama, 0,13% frá og með 1. júlí 2013. Jafnframt var skipuð nefnd til að leggja drög að frumvarpi um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða. Það var svo með lögum nr. 60/2012 sem settur var lagarammi um starfsemina. Samkvæmt lögunum er starfsendurhæfingarsjóðum ætlað verulega umfangsmikið starfssvið og stór hluti þeirra skjólstæðinga sem fá þjónustu VIRK-Starfsendurhæfingarsjóðs eru bersýnilega einstaklingar sem fá þjónustu sem öllum má vera ljóst að eigi að fá slíka þjónustu fjármagnaða af ríkinu. Í II. kafla laganna eru ákvæði um framlög til starfsendurhæfingarsjóða og er þar gert ráð fyrir fyrrgreindri jafnri skiptingu á framlagi atvinnurekenda, lífeyrissjóða og ríkisins.

Meginstarfsemi lífeyrissjóða á samkvæmt lögum að lúta að móttöku, varðveislu og ávöxtun iðgjalda og greiðslu lífeyris, sbr. 20. gr. laga nr. 129/1997. Greiðslur til lífeyrissjóða byggja á þeirri forsendu að fjármunirnir séu ætlaðir til lífeyrisgreiðslna. Sjóðfélagar geta átt rétt á ellilífeyri eða örorkulífeyri. Þróun á greiðslum örorkulífeyris hefur vaxið verulega frá stofnun lífeyrissjóðanna og hvílir afar þung örorkubyrði á sumum sjóðum. Þung örorkubyrði leiðir til lægri ellilífeyrisgreiðslna. Sú lagaskylda að leggja á lífeyrissjóði greiðsluskyldu til starfsendurhæfingarsjóða hefur verið réttlætt með því að starfsendurhæfing dragi úr örorkubyrði. Ef árangur næst af starfsendurhæfingu og aðili kemst á vinnumarkað að nýju dregur það úr greiðslum örorkulífeyris frá lífeyrissjóðum og almannatryggingum.

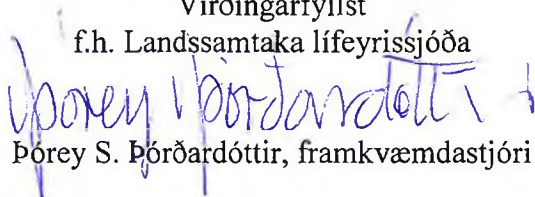
Samkvæmt lögum um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða nr. 60/2012 er gert ráð fyrir þjónustu til einstaklinga sem aldrei hafa verið á vinnumarkaði og hafa þar með að sama skapi aldrei átt aðild að lífeyrissjóði. Þetta fyrirkomulag byggir á því að ríkissjóður leggi starfseminni til fjármagn og því sé unnt að veita starfsendurhæfingu hvort sem aðilar hafa verið á vinnumarkaði eður ei. Jafnvel þó VIRK- Starfsendurhæfingarsjóður eigi fjármuni til að standa undir skuldbindingum sínum þá réttlætir það ekki að ríkissjóður feli starfseminni verkefni sem bersýnilega eru ríkisins.

Í þessu sambandi skal áréttað að VIRK- Starfsendurhæfingarsjóður er ekki með ríkisábyrgð og ber sjóðnum lögum samkvæmt að eiga fyrir skuldbindingum sínum, sbr. 1. mgr. 15. gr. laganna en þar segir: „Sjóðurinn skal ábyrgjast skuldbindingar sínar með framlögum skv. 5.–7. gr. og skulu samþykktirnar (skipulagsskráin) miðast við að sjóðurinn geti staðið við þær.“

Sú staðreynd að sjóðurinn sé ekki skuldbindingarlaus og eigi fyrir áætluðum útgjöldum samkvæmt núverandi samningum réttlætir það ekki á nokkurn hátt að ríkisvaldið ætli að láta lífeyrissjóði koma að fjármögnun þess hluta starfsendurhæfingarsjóða sem með engum hætti er unnt að fella undir hlutverk lífeyrissjóða.

LL harma því mjög ef það verður raunin að stjórnvöld standa ekki við sinn hluta í fjármögnun á starfsendurhæfingu.

Með vísan í ofangreint skora Landssamtök lífeyrissjóða eindregið á nefndina að beita sér fyrir því að fallið verði frá ofangreindum áformum um breytingu á framlagi til jöfnunar örorkubyrði. Jafnframt að nefndin komi því skýrt til skila að sú starfsendurhæfing sem nú er veitt á vegum VIRK- starfsendurhæfingarsjóðs og stendur aðilum til boða, óháð því hvort þeir hafi verið á vinnumarkaði, byggir á þeirri forsendu að ríkissjóður greiði sem nemur þriðjungum kostnaðar.

Virðingarfyllt
f.h. Landssamtaka lífeyrissjóða

Þórey S. Þórðardóttir, framkvæmdastjóri

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 13. október 2014

Efni: Athugasemdir Neytendasamtakanna við frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015 2015, 3. mál.

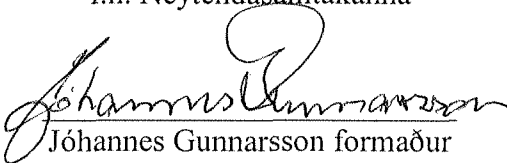
Á þingi Neytendasamtakanna sem haldið var 27. september sl. var eftirfarandi samþykkt: „*Neytendasamtökin skora á stjórnvöld að tryggja þegar í stað aðgengi allra að nauðsynlegri heilbrigðisþjónustu óháð efnahag.*”

Í ljósi þessarar samþykktar gera Neytendasamtökin athugasemd við 19. gr. frumvarpsins. Samtökin minna á að S-merkt lyf hafa verð endurgjaldslaus en með þeirri breytingu sem frumvarpið gerir ráð fyrir verða þessi lyf sett inn í greiðsluþátttökukerfi lyfja. Þessi aðgerð mun enn hækka kostnað almennings vegna heilbrigðisþjónustu. Er jafnframt bent á að í sumar hækkuðu komugjöld til sérfræðinga langt umfram breytingar á almennu verðlagi.

Verði 19. gr. frumvarpsins samþykkt mun það leiða til aukins kostnaðar almennings vegna lyfja. Sá kostnaðarauki kemur til viðbótar boðaðri aðgerð sem gerir ráð fyrir að viðmiðunarmörk hámarksgreiðslu í lyfjagreiðslukerfinu hækki um 10% um áramótin. Þessar breytingar munu gera enn stærri hópi ómögulegt að hafa raunverulegt aðgengi að nauðsynlegri heilbrigðisþjónustu.

Neytendasamtökin leggja því alfarið gegn samþykkt áðurnefndrar frumvarpsgreinar.

Virðingarfyllt
f.h. Neytendasamtakanna

Jóhannes Gunnarsson formaður

Minnisblað

Móttakandi: Velferðarnefnd Alþingis

Dags.: 22. október 2014

Sendandi: Samband íslenskra sveitarfélaga

Málsnr.: 0510373SA

Málalykill: 165

Efni: Áhrif fjárlagafrumvarps á sveitarfélögin með tilliti til velferðarmála

Stutt samantekt um helstu niðurstöður fjárlagafrv. sem varða velferðarmál og sveitarfélögin

Minnisblað þetta er tekið saman í tilefni af fundi velferðarnefndar með aðilum vinnumarkaðarins og Sambandi íslenskra sveitarfélaga, sem haldinn er 22. október 2014.

Helstu niðurstöður fjárlagafrumvarpsins sem varða velferðarmál og snerta sveitarfélögin í landinu eru sem hér segir:

- a. Greiðslur til Atvinnuleysistryggingarsjóðs lækka um 1.145 m.kr. Þar af skal ná fram lækkun sem nemur 1.130 m.kr. með því að stytta atvinnuleysisbótatímabilið úr 36 mánuðum í 30 mánuði. Það leiðir af sér aukna ásókn í fjárhagsaðstoð sveitarfélaga. Gróf áætlun leiðir í ljós að hreinn kostnaðarauki sveitarfélaga vegna þessarar breytingar geti verið um 500 m.kr.

Sambandið mótmælir vinnubrögðum ríkisins og skorti á samráð um þessa ákvörðun, sem þarf að eiga sér mun lengri aðdraganda. Einnig gagnrýnir sambandið harðlega að samhliða þessari aðgerð skuli vera lagt til að dregið verði úr starfsemi Vinnumálastofnunar og framlögum til starfsendurhæfingar. Einnig leggur sambandið áherslu á að sveitarfélögin fái bætt þau auknu útgjöld sem verið er að ýta yfir á sveitarfélögin með styttingu tímabils atvinnuleysisbóta.

- b. Árið 2013 fjölgaði viðtakendum fjárhagsaðstoðar á sama tíma og atvinnuleysi minnkaði. Í forsendum fjárlagafrumvarps hefur ekki verið tekið tillit til þess að þörf er á að auka enn frekar samstarf sveitarfélaga og Vinnumálastofnunar til að sporna gegn langtíma atvinnuleysi. Sambandið bendir á að tölur Vinnumálastofnunar um fjölda atvinnulausra mæla eingöngu fjölda þeirra sem eiga rétt á atvinnuleysisbótum. Því til viðbótar er mjög umtalsvert dulið atvinnuleysi eins og sést vel á fjölgun þeirra sem sækja um fjárhagsaðstoð hjá sveitarfélögum.

Samdráttur í starfsemi Vinnumálastofnunar sem boðaður er í fjárlagafrumvarpinu, ásamt lokun ýmissa starfsstöðva stofnunarinnar á landsbyggðinni, vinnur gegn þeim úrbótum í málefnum atvinnulausra sem unnið hefur verið að og stefnir í hættu framgangi samstarfsverkefna sem góður árangur hefur verið af á undanförunum misserum. Sama gildir um skerðingu fjárveitinga til starfsendurhæfingarúrræða.

- c. Þær breytingar á VSK kerfinu sem kynntar hafa verið hafa í för með sér aukinn rekstrarkostnað sveitarfélaga um ca. 140-240 m.kr. Nauðsynlegt er að Alþingi kalli eftir kostnaðarumsögn frá ráðuneyti fjármála, sbr. skýra lagaskyldu í 129. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011, vegna mála nr. 2 og 3 á yfirstandandi Alþingi. Áréttað er að ráðuneyti fjármála er á engan hátt

undanskilið þeirri lagaskyldu og er eðlilegt að Alþingi gæti þess ávallt að ráðuneyti fari að lögum við framlagningu þingmála.

- d. Tryggingagjald lækkar um 0,1 prósentustig eða úr 7,59% í 7,49%. Það léttir útgjöldum af sveitarfélögunum sem nemur um 100 m.kr. Sambandið áréttar hins vegar þá kröfu að sveitarfélögin fái hlutdeild í almennu tryggingagjaldi til að mæta auknum útgjöldum til fjárhagsaðstoðar vegna langtíma atvinnuleysis og virkniúrræða til að taka á vanda þess hóps.
- e. Framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga eru reiknuð út eftir gildandi lögum. Þau hækka um 747 m.kr. á milli ára. Sérstök athygli er vakin á að þörf er á hækkun framlags vegna yfirfærslu þjónustu við fatlaða á árinu 2015, umfram það sem gert er ráð fyrir í V. kafla frumvarps til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015.

Tryggingagjald (bls. 206)

Gjaldhlutfall tryggingagjalds mun lækka um 0,1 prósentustig eða úr 7,59% í 7,49% í ársbyrjun 2015 í samræmi við þær breytingar sem lögfestar voru á sl. haustþingi. Almenn tryggingagjald verður óbreytt en atvinnutryggingagjald mun lækka úr 1,45% í 1,35%. Þessi breyting léttir nokkrum kostnaði af sveitarfélögunum eða fjárhæð sem gæti numið um 90-100 m.kr. Rétt er að benda á í þessu sambandi að sveitarfélögin munu í vaxandi mæli finna fyrir áhrifum langvarandi atvinnuleysis á útgjöld til fjárhagsaðstoðar og húsaleigubóta. Hér er um að ræða upphæðir sem skipta verulegu máli fyrir sveitarfélögin.

Sveitarfélögin hafa barist fyrir því að tengja greiðslu fjárhagsaðstoðar við að henni fylgi skilyrði um að sá sem tekur við fjárhagsaðstoð taki þátt í verkefnum sem auki hæfni hans til að verða virkur á nýjan leik á vinnumarkaði. Samband íslenskra sveitarfélaga hefur lagt til að sveitarfélögin fái hlutdeild í almennu tryggingagjaldi til að mæta auknum útgjöldum vegna þessara verkefna. Sameiginlegt átak ríkisins, sveitarfélaganna og aðila vinnumarkaðarins um Vinnu og virkni varð til þess að minnka umtalsvert þrýstinginn á félagsþjónustu sveitarfélaganna og þar með útgjöld til fjárhagsaðstoðar. Sambandið leggur áherslu á að áfram verði veitt fjármagni í aðgerðir sem vinna gegn því að einstaklingar festist í langtímaatvinnuleysi. Ljóst er að samdráttur í starfsemi Vinnumálastofnunar sem boðaður er í fjárlagafrumvarpinu, ásamt lokun ýmissa starfsstöðva stofnunarinnar á landsbyggðinni, vinnur gegn þeirri áherslu.

Málefni Vinnumálastofnunar og Atvinnuleysistryggingasjóðs (bls. 401/404)

Málefni Vinnumálastofnunar og Atvinnuleysistryggingasjóðs eru alfarið á ábyrgð ríkisins. Engu að síður eru verkefni þessara stofnana það nátengd sveitarfélögunum að rétt þykir að fara um stöðu þeirra nokkrum orðum. Þeir einstaklingar sem eru atvinnulausir, njóta ekki aðstoðar Atvinnuleysistryggingasjóðs og tengjast ekki verkefnum sem eru í boði Vinnumálastofnunar hafa í fá hús að venda nema að leita eftir fjárhagsaðstoð frá sveitarfélögunum. Því skiptir það sveitarfélögin verulegu máli hvernig unnið er að þessum málum af hálfu ríkisins. Í fjárlögum fyrir árið 2015 kemur eftirfarandi fram:

- Útgjöld til Vinnumálastofnunar lækka um 753,6 m.kr. vegna minnkandi atvinnuleysis.
- Tímabundin fjárveiting að fjárhæð 250 m.kr. sem veitt var til Vinnumálastofnunar í fjárlögum fyrir árið 2014 fellur niður. Á móti kemur framlag að fjárhæð 200 m.kr.
- Gert er ráð fyrir að það tímabil sem atvinnuleysisbætur eru greiddar styttest um sex mánuði eða úr þremur árum í tvö ár og sex mánuði.

- Ekki er gert ráð fyrir framlagi til starfsendurhæfingarsjóðs sem annast atvinnutengda starfsendurhæfingu. Það er m.a. gert vegna sterkrar stöðu VIRK, sem átti varasjóð að fjárhæð 2,3 ma.kr. í árslok 2013.

Útgjöld til Atvinnuleysistryggingasjóðs verða 14.036 m.kr. sem er raunlækkun um 2.055 m.kr. frá fyrra ári. Það skýrist af eftirfarandi:

- Útgjöld Atvinnuleysistryggingasjóðs lækka um 900 m.kr. með hliðsjón af spá um að skráð atvinnuleysi lækki um 0,3 prósentustig milli ára.
- Framlag til vinnumarkaðsaðgerða hækka um 100 m.kr. Á móti fellur niður 90 m.kr. framlag í fjárlögum 2014 til að greiða fyrir starfstengda samninga sem tengdust Liðsstyrksverkefninu.
- Umsýslukostnaður sjóðsins lækkar um 120 m.kr.
- Útgjöld sjóðsins lækka um 1.145 m.kr. í samræmi við aðhaldsmarkmið í útgjaldaramma ráðuneytisins. Af þeirri fjárhæð er gert ráð fyrir að ná útgjaldalækkun um 1.130 m.kr. með styttingu atvinnuleysisbótatímabils úr 36 mánuðum í 30 mánuði. Fjárhæðin tekur mið af spá Vinnumálastofnunar um lækkun atvinnuleysis á næsta ári.

Ljóst má vera að í forsendum fjárlagafrumvarps hefur ekki verið tekið tillit til þess að þörf er á að auka enn frekar samstarf sveitarfélaga og Vinnumálastofnunar til að sporna gegn langtíma atvinnuleysi. Í þessu sambandi er rétt að gera grein fyrir þróun undanfarinna ára í greiðslum sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar. Þær hafa aukist verulega á liðnum árum eins og kemur fram í töflu 3.

Tafla 2. Greiðslur sveitarfélaga vegna fjárhagsaðstoðar

Ár	Heildargreiðslur (ma.kr)
2009	2,5
2010	3,1
2011	3,7
2012	4,1
2013	4,7
2014 (spá)	4,9

Spá um heildargreiðslur sveitarfélaga vegna fjárhagsaðstoðar á árinu 2014 byggir á upplýsingum frá Hagstofu Íslands um útgjöld sveitarfélaga til fjárhagsaðstoðar fyrstu sex mánuði ársins 2013 og fyrstu sex mánuði ársins 2014. Fyrstu sex mánuði ársins 2013 nam fjárhagsaðstoð 2,3 ma.kr. og 4,7 fyrir árið allt. Heildargreiðslur vegna fjárhagsaðstoðar hafa hækkað um 5,5% fyrstu sex mánuði ársins frá fyrra ári eða í 2,44 ma.kr. Því er áætlað að hún nemi um 4,9 ma.kr. fyrir árið allt. Árið 2013 var sögulegt að því leyti að fjárhagsaðstoðarþegum fjölgaði á sama tíma og atvinnuleysi dróst saman. Stytting þess tímabils sem atvinnulausir einstaklingar geta fengið atvinnuleysisbætur mun hafa í för með sér enn meiri þörf fyrir fjárhagsaðstoð sveitarfélaga. Hér er gerð tilraun til að áætla umfang breytingarinnar:

- Samkvæmt upplýsingum á vef Vinnumálastofnunar voru alls 5.975 manns atvinnulausir í lok júlí. Þeir sem voru atvinnulausir að fullu voru hins vegar 5.408. Fjöldi þeirra sem hafa verið atvinnulausir lengur en 6 mánuði samfelldt er nú 3.237, fjölgaði um 104 frá júní og eru um 54% þeirra sem voru á atvinnuleysisskrá í júlí. Fjöldi þeirra sem verið hafa atvinnulausir í

meira en eitt ár samfelld var 1.654 í júlilok, en 1.685 í júnilok og fækkaði því um 31 milli mánaða. Á höfuðborgarsvæðinu voru um 4.000 einstaklingar atvinnulausir að fullu en um 1.500 á landsbyggðinni. Af þeim eru 44% í Reykjavík, 11% í Kópavogi, 10% í Hafnarfirði, 6% í Reykjanesbæ og 5% á Akureyri. Í fyrrgreindum sveitarfélögum eru því 76% þeirra sem eru á atvinnuleysissskrá. Í þeim búa aftur á móti 65,5% íbúanna. Því munu fyrrgreindar breytingar hafa fjárhagslega mest áhrif fyrir þessi sveitarfélög og hlutfallslega meiri en sem nemur íbúafjölda þeirra og hlutdeild þeirra í heildartekjum sveitarfélaganna.

Ekki er einfalt að yfirfæra lækun atvinnuleysisbóta beint yfir á fjárhagsleg áhrif breytinganna fyrir sveitarfélögin sökum reglna um tengingu fjárhagsaðstoðar við tekjur maka þar sem um sambúð er að ræða. Í útreikningum sambandsins hefur verið unnið með forsendur Reykjavíkurborgar en þar búa 44% þeirra sem eru á atvinnuleysisbótum.

Þar sem upplýsingar hafa ekki borist frá Vinnumálastofnun til að hægt sé reikna með nokkurri nákvæmni mismun á útgjöldum sveitarfélaga á 36 mánaða reglu annars vegar og 30 mánaða reglu hins vegar þá er gerð tilraun hér til að áætla þann mun sem er á mismunandi reglum út frá stöðu sveitarfélaganna. Það er vissulega gert með ákveðnum fyrirvörum um nákvæmni forsendna.

Gert er ráð fyrir að rúmlega 600 einstaklingar muni detta út af atvinnuleysisbótarétti strax um næstu áramót miðað við 30 mán. regluna. Miðað við að 45% þeirra fái fjárhagsaðstoð að fjárhæð 131.83 kr. á mánuði þá mun það kosta sveitarfélögin 445 m.kr. á næsta ári. Til frádráttar má draga þá sem hefðu engu að síður lent inn á fjárhagsaðstoð síðar á árinu miðað við 36 mánaða regluna. Það hefði þýtt rúmlega 220 m.kr. útgjöld í för með sér út frá sömu forsendum. Mismunurinn er því um 225 m.kr.

Síðan er áætlaður mismunandi kostnaður milli þess að einstaklingar fara að falla út af atvinnuleysissskrá strax í janúar á næsta ári en hefðu fallið út af skránni frá og með júlímánuði að óbreyttu fyrirkomulagi. Gert er ráð fyrir að 85 einstaklingar falli út af atvinnuleysisbótaskrá í hverjum mánuði. Útgjöld sveitarfélaga myndu verða við 30 mán. regluna um 390 m.kr. miðað við rúmar 100 m.kr. reiknað út frá óbreyttum forsendum. Mismunurinn er um 290 m.kr.

Samtals er því kostnaðarauki sveitarfélaga á árinu 2015 gróft áætlaður vera rúmar 500 m.kr. miðað við að 30 mán. reglan verði innleidd þann 1. janúar n.k. samanbúið við að 36 mán. reglan myndi gilda áfram.

Það skal ítrekað að þessi niðurstaða er lögð fram með þeim fyrirvara að nauðsynleg grunn gögn frá VMST höfðu ekki borist. Því er hér fyrst og fremst gerð tilraun til að átta sig á því hvaða fjárhæðir er um að ræða í þessu sambandi en nákvæmari útreikningar verða gerðir þegar nauðsynlegar forsendur liggja fyrir.

Hækkun á neðra þrepi virðisaukaskatts

Síaukinn fjöldi í hópi þeirra sem fá fjárhagsaðstoð hefur beint sjónum sveitarfélaga að því hvernig framfærslukostnaður og útgjöld heimilanna hafa þróast. Sambandið hefur tekið þátt í vinnu við gerð neysluviðmiða þar sem gerð er tilraun til þess að greina samhengi í niðurstöðum úr lífskjararannsókn hagstofunnar og grunni sem byggja megi á við ákvarðanir um fjárhagsaðstoð. Út frá þeirri vinnu má ljóst vera að hækkun á neðra þrepi úr 7% í 12% muni leiða til marktækrar hækkunar framfærslufjárhæða, enda eru matur og drykkjarvörur u.þ.b. 40% af því grunnviðmiði sem mótað hefur verið um framfærslukostnað án húsnæðis og samgangna.

Nái tillagan fram að ganga mun breytingin valda þrýstingi á hækkun fjárhagsaðstöðar þegar fram í sækir. Óvíst er hver áhrifin verða en rétt er að hafa í huga að hvert prósent sem fjárhagsaðstöð hækkar um þýðir u.þ.b. 50 m.kr. útgjaldaauka hjá sveitarfélögum.

Ennfremur er bent á að langfjölmennasti hópurinn á fjárhagsaðstöð eru karlar sem búa einir eða um 44,5% þeirra heimila sem njóta aðstöðar skv. tölum hagstofunnar fyrir árið 2013.¹ Ljóst er að boðaðar mótvægisáðgerðir í formi hærri barnabóta koma þessum hópi ekki til góða og gagnast ekki til þess að milda áhrifin á framfærslu viðkomandi. Ekki er því óvarlegt að ætla að útgjaldaþrýstingur vegna fjárhagsaðstöðar vaxi um 1 - 2%, eða á bilinu 50 til 100 m.kr. á ári þegar fram í sækir.

Í umsögn sambandsins um frv. til laga um breytingu á lögum um virðisaukaskatt er áætlað að kostnaðaráhrif frv. geti á ársgrundvelli hlaupið á 140 - 240 m.kr. hækkun útgjalda fyrir sveitarfélögin. Koma þau áhrif til viðbótar þeim útgjaldaauka sem að óbreyttu mun hljóta af fylgifrumvörpum fjárlaga fyrir árið 2015 og ekki hafa verið kostnaðarmetin.

Að mati sambandsins er það óásættanlegt verklag hjá fjármála- og efnahagsráðuneytinu að setja fram slík frumvörp án þess að kostnaðarmat fari fram í samræmi við meginreglu 129. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011. Ástæða er jafnframt til að hvetja fjármála- og efnahagsráðuneytið til að sinna því hlutverki að vera leiðandi í þróun góðra samskipta milli ríkis og sveitarfélaga.

Breytingar á reglum um lyfjakostnað

Í XI. kafla frumvarps um forsendur fjárlagafrumvarpsins er tillaga um breytingar á endurgreiðslu sjúkratrygginga vegna svonefndra S-merktra lyfja. Kostnaður ríkisins skv. kostnaðarumsögn um frumvarpið mun með þeirri breytingu lækka um 145 m.kr. á ári. Sambandið telur tilefni til að benda á að breytingar á niðurgreiðslum sjúkratrygginga geta aukið útgjaldaþrýsing hjá félagsþjónustu sveitarfélaga.

Sjúkraflutningar

Framlag til sjúkraflutninga á höfuðborgarsvæðinu hækkar um 100 m.kr. til að mæta kostnaði við flutningana og/eða mögulegum breytingum á fyrirkomulagi þeirra. Ekkert er komið inn á þann ágreining sem uppi er milli aðila um rekstrarkostnað sjúkraflutninga á höfuðborgarsvæðinu eða uppgjör á ágreiningi um kostnað fyrri ára.

Jöfnunarsjóður sveitarfélaga (bls. 89/368)

Framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga eru reiknuð með hefðbundnum hætti í frumvarpi til fjárlaga. Framlag úr ríkissjóði sem er 2,12% af innheimtum skatttekjum ríkissjóðs nemur 11.994 m.kr. Í öðru lagi er 0,264% framlag ríkissjóðs af álagningarstofni útsvars næstliðins tekjuárs. Það nemur 2.859 m.kr. Lögbundin framlög eru því 14.854 m.kr. á áætluðu verðlagi ársins 2015. Gert er ráð fyrir að fjárheimildir sjóðsins hækki um 747 m.kr. milli ára. Þá er miðað við verðhækkun ríkistekna um 3,4% milli ára. Spáin miðar við að skatttekjur ríkissjóðs verði 565.777 m.kr. á verðlagi næsta árs og álagningarstofni útsvars verði 1.083 m.kr. Rétt er að minna á að fjármögnun á greiðslum JS vegna húsaleigubóta er sem hér segir:

- 1) 11,5% af 2,12% af skatttekjum ríkissjóðs.
- 2) 1.668 m.kr. vegna samkomulags frá apríl 2008.

¹ <https://hagstofa.is/lisalib/getfile.aspx?ItemID=16970>.

3) 1.000 m.kr. vegna aðlögunar að nýju húsnæðisbótakerfi.

Í töflu 1 kemur fram yfirlit um fjárframlög ríkisins til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga á árunum 2011 – 2015.

Tafla 1. Yfirlit um fjárframlög ríkisins til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga

Framlög úr ríkissjóði	Framlög 2011	Framlög 2012	Fjárlög 2013	Fjárlög 2014	Fjárlög 2015
	Rauntölur	Rauntölur	Rauntölur	Áætlun	frumvarp
2,12% af innheimtum skatttekjum ríkissjóðs	9.082.488	9.806.120	10.373.299	11.462.000	11.994.000
0,264% af álagningarstofni útsvars næstliðins tekjuárs	2.144.862	2.312.915	2.459.952	2.643.000	2.859.000
Lögbundin framlög samtals	11.227.350	12.119.035	12.833.251	14.105.000	14.853.000
Aukaframlag vegna verulegra fjárhagserfiðleika	800.000	350.000	109.000		
Samkomulag um húsaleigubætur	1.608.000	1.668.000	2.668.000	2.668.000	2.668.000
Viðbótarframlög samtals	2.408.000	2.018.000	2.777.000	2.668.000	2.668.000
Framlög vegna málefna fatlaðra					
Veik staða útsvarsstofns	371.000	152.000			
Notendastýrð persónuleg aðstoð	51.000	100.000	166.000		
Breytingakostnaður	201.000	395.400	239.000		
Biðlistar	0	200.000	451.000		
Yfirfærsla á málefnum fatlaðs fólks samtals	623.000	847.400	856.000	0	0
Framlög frá ríki samtals	14.258.350	14.984.435	16.466.251	16.773.000	17.521.000

Sá hluti framlags til jöfnunarsjóðs sem er 2,12% af innheimtum skatttekjum ríkissjóðs, hækkar verulega milli ára 2013 og 2014 sem helgast af auknum skatttekjum ríkisins vegna bankaskattsins. Í frumvarpi til breytinga á tekjustofnalögum er gert ráð fyrir því að þessari tekjuaukningu jöfnunarsjóðs verði skipt á milli allra sveitarfélaga í hlutfalli við útsvarstekjur þeirra. Mun sú aðgerð vega á móti fyrirséðri tekjulækkun sveitarfélaga vegna aukins séreignarsparnaðar á tímabilinu 1. júlí 2014 til 30. júní 2017.

Í frv. um forsendur fjárlaga er gert ráð fyrir því að sérstök viðbótarframlög vegna yfirfærslu á málefnum fatlaðs fólks frá ríki til sveitarfélaga á árinu 2014, þar sem álagningarhlutfall útsvars vegna yfirfærslunnar var hækkað úr 1,2% í 1,24%, verði framlengd um eitt ár. Nú standa yfir viðræður um endurmat á faglegum og fjárhagslegum forsendum yfirfærslunnar. Fulltrúar sambandsins í þeirri vinnu telja að hækkunin sé ekki nægileg og þurfi líklega að vera nær 0,1% á árinu 2015, þ.e. að hækkun útsvars vegna yfirfærslunnar þurfi að miðast við um 1,30%.

GB

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 7. október 2014

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál.

Samtök atvinnulífsins og Landssamtök íslenskra útvegsmanna gera með bréfi þessu eftirfarandi athugasemdir við ofangreint frumvarp:

Í fjárlagafrumvarpi 2015 kemur fram að aðhaldsráðstafanir stjórnvalda nemi 3,4 milljörðum króna. Þegar betur er að gáð er atvinnulífinu ætlað að fjármagna þær að stærstum hluta. Þetta er staðfest með frumvarpinu sem hér er til umsagnar. Styttning bótatímabils vegna atvinnuleysis lækkar útgjöld um 1,1 milljarð króna án þess að atvinnutryggingagjaldið lækki, lækkun á hlutdeild lífeyrissjóða í tekjum af almennu tryggingagjaldi lækkar útgjöld ríkisins um 0,65 milljarða króna án þess að tryggingagjaldið lækki, frestun á framlagi ríkisins til starfsendurhæfingarsjóða lækkar útgjöld ríkisins um 1,3 milljarða króna en í stað þess er atvinnurekendum og lífeyrissjóðum ætlað að fjármagna einhliða þá starfsemi.

Breyting á lögum um tryggingagjald

Í fyrsta kafla frumvarpsins er gert ráð fyrir tvíþættri breytingu á lögum um tryggingagjald. Annars vegar er framlenging á ákvæði sem kveður á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi á árinu 2015, en sambærilegt ákvæði hefur verið í gildi fyrir 2013 og 2014. Hins vegar er gert ráð fyrir að hlutdeild lífeyrissjóða í tekjum af almennu tryggingagjaldi til jöfnunar og lækkunar örorkubyrði lífeyrissjóða verði lækkuð árlega um 20%, og það sama eigi við í fimm ár þar til hlutdeildin hefur fjarað út.

Samtökin mótmæla harðlega endurtekinni frestun á greiðslu ríkisins á iðgjaldi til starfsendurhæfingarsjóða. Lög nr. 60/2012, um atvinnutengda starfsendurhæfingu, eiga sér stöð í samkomulagi viðsemjenda á almennum og opinberum vinnumarkaði og stjórnvalda í tengslum við kjarasamninga. Markmiðið er að draga úr vaxandi tíðni örorku launafólks og vaxandi útgjöldum lífeyrissjóða og ríkissjóðs af þeim sökum og hefur verulegur árangur þegar náðst á stuttum starfstíma VIRK-Starfsendurhæfingar. Þetta var jafnframt liður í sameiginlegri stefnu aðila vinnumarkaðarins og stjórnvalda að breyta bótakerfinu í þá veru að meta starfsgetu fólks í stað örorku. Frestun á fullri þátttöku ríkisins í þessu mikilvæga starfi, sem sparar ríkissjóði mikil útgjöld í formi örorkulífeyris, er án samráðs við þá sem standa að VIRK starfsendurhæfingarsjóði, en fjármálaráðuneytið er þar á meðal og á fulltrúa í stjórn og framkvæmdastjórn. Þá hefur frestun á þátttöku ríkisins þau áhrif að það mun seinka því að unnt verði að hrinda í framkvæmd þeirri nauðsynlegu breytingu á lögum um almannatryggingar að taka upp starfsgetumat í stað örorkumats.

Samtökin mótmæla einnig áformum að lækka og fella niður hlutdeild lífeyrissjóða í tekjum af almennu tryggingagjaldi til jöfnunar og lækkunar örorkubyrði lífeyrissjóða og að leggja

andvirði þess til Tryggingastofnunar ríkisins. Vegna sívaxandi byrði lífeyrissjóða af greiðslu örorkubóta til félagsmanna sinna náðu aðilar vinnumarkaðarins og stjórnvöld samkomulagi árið 2006 að 0,325% af gjaldstofni tryggingagjalds færi til jöfnunar og lækkunar á örorkubyrði lífeyrissjóða, sem tæki gildi í áföngum þannig að framlag á árinu 2007 yrði 0,15% af gjaldstofni, 0,2% árið 2008, 0,25% árið 2009 og 0,325% árið 2010. Það er óásættanlegt að stjórnvöld án samráðs við aðila vinnumarkaðarins taki einhliða þá ákvörðun að hverfa frá áður nefndu samkomulagi.

Breyting á lögum um atvinnuleysistryggingar

Í tíunda kafla frumvarpsins er lagt til að tímabil sem heimilt er að greiða atvinnuleysisbætur til þeirra sem teljast tryggðir samkvæmt lögum um atvinnuleysistryggingar verði stýtt frá og með 1. janúar 2015 um sex mánuði og verði 30 mánuðir í stað 36 mánaða. Gert er ráð fyrir að þetta lækki útgjöld Atvinnuleysistryggingasjóðs um 1,1 milljarð króna án þess að atvinnutryggingagjaldið lækki um 0,11% eins og eðlilegt væri. Samtökin leggja til að gjaldið lækki um 0,11% til samræmis við minni kostnað sjóðsins.

Breyting á lögum um loftslagsmál

Í fjórtánda kafla frumvarpsins er lögð til breyting á lögum nr. 70/2012, um loftslagsmál, sem snýr að fjárhæð gjaldsins. Jákvætt er að gjaldið lækki, en meira tillit þarf að taka til verulegs sérfræðikostnaðar fyrirtækja vegna skuldbindinga laganna. Þá vantar inn í regluverkið sveigjanleika varðandi gjald á fiskimjölsværsmiðjum. Miðað við áætlaðar úthlutunarreglur mun þeim værksmiðjum sem hafa rafvæðst fyrir viðmiðunartímabil eða meðan á því stóð verða hegnt fyrir það. Þær munu eiga erfiðara með að draga úr losun þegar framleiðsla þeirra eykst með auknu framboði hráefnis. Þá eru nokkur fyrirtæki að greiða losunargjöld vegna starfsemi sinnar sem nýtir einnig olíu og búið er að greiða kolefnisgjald af. Þetta felur í sér tvísköttun og íþyngir fyrirtækjum um of.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

f.h. Landssambands íslenskra útvegsmanna

Halldór Árnason

Friðrik Friðriksson

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 17. október 2014

**Efni: frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015 (breyting ýmissa laga),
3. mál.**

Ágætu nefndarmenn í efnahags- og viðskiptanefndar,

Samtök ferðaþjónustunnar hafa fengið til umsagnar frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015 (breyting ýmissa laga) og hafa eftirfarandi athugasemdir.

Lög 75/2011 um Framkvæmdasjóð ferðamannastaða gera ráð fyrir að sjóðurinn fái 3/5 af innheimtum gistináttaskatti. Þrátt fyrir skort á skipulagi sem hamlað hefur framkvæmdir á mörgum svæðum hefur þörfin fyrir fjármagni til uppbyggingar ferðamannastaða verði langt umfram tekjur sjóðsins af gistináttaskatti og viðbótarframlögum.

Samtökin gagnrýna harðlega þá tillögu sem gerð er í fjárlagafrumvarpi og ofangreindu frumvarpi um breytingu á lögum 75/2011, um Framkvæmdasjóð ferðamannastaða þar sem framlag til sjóðsins er skert um 13 milljónir.

Þar sem vöxtur ferðamanna er mikill bæði yfir sumartímann og utan háannar er nauðsynlegt að hlúa vel að þeim svæðum sem ferðamenn sækja heim enda augljós eftirspurn fyrir fjárhagslegum stuðningi til viðhalds og uppbyggingar ferðamannastaða. Aðgerðir sem þörf er á þola litla bið og því nauðsynlegt að bæta í fjárframlög til Framkvæmdasjóðs ferðamannastaða frekar en að draga úr þeim.

Virðingarfyllst

F.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

Helga Árnadóttir, framkvæmdastjóri

Alþingi
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 1. desember 2014

Efni: Nefndarálit og breytingatillaga við frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015 (breyting ýmissa laga), 3. mál.

Ágætu nefndarmenn í efnahags- og viðskiptanefndar,

Meirihluti efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis hefur sent frá sér nefndarálit og breytingatillögur við frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015, 3. mál.

Í álitinu kemur fram tillaga um að vörugjöld á bílaleigubílum hækki þar sem lækka á þak á upphæð niðurfelldra vörugjalda sem bílaleigufyrirtæki hafa haft vegna kaupa á atvinnutækjum sem bílaleigubílar eru. Er þetta fjórða árið í röð sem gerðar eru breytingar til hækkunar á vörugjöldum bílaleigubifreiða.

Samtök ferðaþjónustunnar mótmæla harðlega áformum meirihluta efnahags- og viðskiptanefndar og telja vinnubrögðin ólýðræðisleg, þar sem komið er aftan að bílaleigufyrirtækjunum með því að læða inn fyrirvaralausum breytingum á rekstrarumhverfi þeirra. Í nefndarálitinu er gefið í skyn að breytingin sé vegna batnandi afkomu bílaleigufyrirtækjanna. Samtökin vilja koma á framfæri við efnahags- og viðskiptanefnd að batnandi afkoma bílaleigufyrirtækja er á engan hátt rökstudd í álit meirihlutans og benda á að samkvæmt ársreikningum 12 helstu bílaleigufyrirtækja er eiginfjárhlutfall almennt mjög lágt eða að meðaltali 4,26%. Einnig er nauðsynlegt að benda á að með boðuðum breytingum má reikna með að útleiga á eldri bílum aukist sem hefur í för með sér versnandi umferðaröryggi.

Eins og í öðrum greinum ferðaþjónustu eru viðskipti um útleigu á bílaleigubílum gerð langt fram í tímann og því óskiljanlegt að þessi fyrirvaralaus breyting skuli lenda á einni atvinnugrein á meðan aðrar breytingar sem verið er að gera á rekstrarumhverfi ferðaþjónustu taka gildi 1. janúar 2016. Hafa ber í huga að tæpur helmingur allra erlendra ferðamanna sem sækja Ísland heim eru viðskiptavinir bílaleigufyrirtækja. Ferðaþjónusta er útflutningsgrein og benda samtökin á að flestar aðrar útflutningsgreinar njóta ívilnana umfram almenning. Í því samhengi er bent á að skip í atvinnurekstri njóta afsláttar af virðisaukaskatti á meðan skip í eigu almennings eru ekki í slíku umhverfi.

Samtökin eru tilbúin til að vinna með stjórnvöldum að heildstæðri lausn á rekstrarumhverfi bílaleigufyrirtækjanna og eru þar vörugjöld ekki undanskilin.

Samtök ferðaþjónustunnar fara fram á að eiga fund með efnahags- og viðskiptanefnd þegar í stað og áður en önnur umræða um málið fer fram.

Virðingarfyllt
f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

Gunnar Valur Sveinsson

15. október 2014

Nefndarsvið Alþingis

Alþingi við Austurvöll

Varðar: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015.

Vísað er til bréfs nefndarsviðs Alþingis dagsett 23. september sl. þar sem óskað er um sagnar um ofangreint frumvarp.

Ekki eru með frumvarpinu gerðar breytingar á öðrum þeim sérstöku gjöldum sem snúa að fjármálafyrirtækjum en gjaldi til greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi og gjaldi til greiðslu kostnaðar við rekstur Umboðsmanns skuldara. Aðrir sérstakir skattar á fjármálafyrirtæki eru óbreyttir milli ára, svo sem fjársýsluskattur (5,45% af launagreiðslum fjármálafyrirtækja og Íbúðarlánasjóðs), sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki (0,376% af skuldum lánaðafyrirtækja annarra en Íbúðarlánasjóðs), sérstakur fjársýsluskattur (6% viðbótarskattur á tekjuskattsstofn fjármálafyrirtækja og Íbúðalánasjóðs umfram 1000 m.kr.

Sérstakir skattar á fjármálafyrirtæki

Fjársýsluskattur	2.990 m.kr.
Sérstakur fjársýsluskattur	2.000 m.kr.
Sérstakur skattur á fjármálafyrirtæki	10.080 m.kr.

(Áætlaður hlutur starfandi fjármálafyrirtækja)

Samtals 15.070 m.kr.

Samtals er þessi sérstöku skattar áætlaðar röskir 15 ma.kr. á árinu 2015. Til samanburðar var vaxtamunur bankanna þriggja um 86,5 ma.kr. á árinu 2013. Sem hlutfall af vaxtamun eru þessir skattar um 17,4% og hafa því verulega áhrif á kostnað fjármálafyrirtækjanna. Þessir skattar eru aðeins að litlu leyti til staðar í nágrannalöndum og valda því að kostnaður við bankaþjónustu verður dýrari

hér en þar. Aðeins í Danmörku er til hliðstæða við fjársýsluskatt, en nokkur lönd hafa tekið upp skatt sem er hliðstæður Sérstökum skatti á fjármálafyrirtæki. Skatthlutfall í þeim löndum er þó aðeins brot af því sem hér er

Um þau gjöld sem snúa að fjármálafyrirtækjum sem breytt er með frumvarpinu gilda í báðum tilvikum sérstök lög sem meðal annars fela í sér að samráð skal haft við gjaldskylda aðila við undirbúning að ákvörðun gjaldsins, lög 99/1990 vegna Fjármálaeftirlits og lög 166/2011 vegna Umboðsmanns skuldara. Sérstakar samráðsnefndir eru starfandi, skipaðar af fjármálaráðherra til að fjalla um rekstraráætlanir þessar stofnana. Samtök fjármálafyrirtækja eiga aðild að báðum þessum nefndum. Álit beggja nefndanna fylgja hér með sem fylgiskjöl.

Samtök fjármálafyrirtækja fagna því að gjald til Umboðsmanns skuldara lækkar frá því sem áður var. Það er í takt við það verkefni Umboðsmanns skuldara fara nú minnkandi eftir því sem unnið hefur verið úr þeim fjölda mála sem kom í kjölfar fjármálahrunsins 2008. Auk þess hafa verkferlar og vinnubrögð embættisins slípast. Að mati Samtaka fjármálafyrirtækja væri gagnlegt að ljúka þeirri vinnu sem hafin var fyrir nokkru síðan að yfirfara löggjöf um Umboðsmann skuldara og þau úrræði sem hann hefur yfir að ráða í ljósi reynslunnar af starfsemi embættisins. Hugsanlegt er að með því megi ná fram aukinni skilvirkni og hagkvæmni í rekstri embættisins.

Eins og kemur fram í álit samráðsnefndarinnar um gjald vegna kostnaðar við opinbert eftirlit eru það vonbrigði að áður gerðar áætlanir um minnkandi kostnað við rekstur Fjármálaeftirlitsins hafa ekki gengi eftir. Reiknað hafði verið því að mannaflí og kostnaður myndi fara lækkandi þegar sérstök verkefni sem tengdust fjármálahruninu væri lokið. Svo virðist nú ekki vera. Í álit Samráðsnefndarinnar er hvatt til þess að vinna verið hafin „að skilgreina hvað geti talist eðlileg stærð fjármálaeftirlits með tilliti til stærðar markaðarins og þeirra verkefna sem eftirlitinu er ætlað að sinna. Því tengt er nauðsynlegt að skoðað verði hvaða störf geti talist eðlilegt að eftirlitið sinni og greitt er af eftirlitsskyldum aðilum. Í því sambandi telur samráðsnefndin að vert sé að skoða hvort rétt sé að fjármálamarkaðurinn greiði fyrir þá reglusetningarvinnu sem nú er snar þáttur í starfsemi eftirlitsins. Hið sama má segja um eftirlit með innheimtustarfsemi og annað sem ekki telst til kjarnastarfsemi fjármálaeftirlita.“

Virðingarfyllst,

Yngvi Örn Kristinsson

Fjármálaeftirlitið

b.t. Höllu Sigrúnar Hjartardóttur

stjórnarformanns

Reykjavík 16. júní 2014

Samráðsnefnd eftirlitsskyldra aðila hefur farið yfir rekstraráætlun FME fyrir árið 2015.

Nefndarmenn fengu áætlun senda í tölvupósti 25. apríl sl. og áttu fund með fulltrúum FME 12. maí sl. Á umræddum fundi var m.a. lögð á það áhersla af hálfu FME að verkefni og umsvif stofnunarinnar hefðu aukist verulega undanfarin ár. Af því tilefni var ákveðið að FME tæki annars vegar saman upplýsingar um áherslubreytingar og ný lögbundin verkefni frá hrúni og hins vegar mat á hlutfalli ráðstöfunartíma starfsmanna sem nýttur er í verkefni sem teljast ekki til kjarnaverkefna fjármálaeftirlita. Samantektin barst samráðsnefnd með bréfi dagsettu 4. júní s.l.

Á grundvelli áætlunarinnar og þess fundar sem haldinn var um hana, lýsir samráðsnefndin yfir mikilli óánægju og vonbrigðum með þær forsendur sem lagt er upp með í áætlun fyrir 2015. Ofangreint bréf frá 4. júní breytir þar engu um.

Ítrekað hefur verið bent á mikilvægi þess að rekstrarkostnaður FME leiti jafnvægis að nýju. Á meðal eftirlitsskyldra aðila ríkti skilningur á því að bregðast þyrfti við aðstæðum sem upp komu á sínum tíma og útheimtu aukinn kostnað. Því var lofað á þeim tíma að sá kostnaðarauki gengi til baka. Þrátt fyrir að ekki hafi orðið jafn mikil aukning starfsmanna, eins og áætlanir FME gerðu ráð fyrir, veldur það verulegum vonbrigðum að FME sjái ekki fyrir meiri fækkun starfsmanna á næstu árum, en raun ber vitni. Í rekstraráætlun næsta árs eru engin teikn um slíka þróun heldur þvert á móti leitast við að festa inni til framtíðar (sbr. einnig áætlanir fyrir 2016, 2017 og 2018) þann kostnaðarauka sem eftirlitsskyldir aðilar hafa tekið á sig. Er þetta staðreynd, jafnvel þó 17 starfsmenn hafi sinnt rannsóknum fallinna fjármálafyrirtækja frá árinu 2009 og að þeim verkefnum sé að mestu lokið. Varpar nefndin því fram til umhugsunar hvort rétt sé að fækka hið minnsta um þann fjölda starfsmanna.

Samráðsnefndin er sammála áherslum FME um mikilvægi þess að halda uppi öflugu eftirliti þar sem byggt er á góðri þekkingu starfsmanna, minni starfsmannaveltu og samanburðarhæfum launum við markaðinn. Af fundum með fulltrúum FME má ráða að þessi markmið hafi náðst og að mati samráðsnefndar jafnvel gott betur en svo þegar lítið er til töflu í viðhengi sem sýnir þróun launa FME. Á þeirri vegferð hefur hvergi verið slegið af eða hagræðing náðst innan eftirlitsins upp á móti hækkandi launum. Færa má sterk rök fyrir því að með auknum gæðum, meiri þekkingu og aukinni sérhæfingu starfsmanna skapist svigrúm til hagræðingar.

Þau ár sem eftirlitsgjöld hafa lækkað lítillega eða staðið í stað hefur það verið gert með því að ganga á eigið fé. Það eigið fé hefur myndast með óráðstöfuðum eftirlitsgjöldum en ekki með

hagræðingaraðgerðum innan FME. Þannig má færa rök fyrir því að FME hafi farið fram á og fengið meira fjármagn en þörf hefur verið á.

Það er eindregin ósk samráðsnefndar að hafin verði vinna við að skilgreina hvað geti talist eðlileg stærð fjármálaeftirlits með tilliti til stærðar markaðarins og þeirra verkefna sem eftirlitinu er ætlað að sinna. Því tengt er nauðsynlegt að skoðað verði hvaða störf geti talist eðlilegt að eftirlitið sinni og greitt er af eftirlitsskyldum aðilum. Í því sambandi telur samráðsnefndin að vert sé að skoða hvort rétt sé að fjármálamarkaðurinn greiði fyrir þá reglusetningarvinnu sem nú er snar þáttur í starfsemi eftirlitsins. Hið sama má segja um eftirlit með innheimtustarfsemi og annað sem ekki telst til kjarnastarfsemi fjármálaeftirlita. Verkefni sem falla utan kjarnastarfsemi fjármálaeftirlita verður að fjármagna með öðrum hætti. Nefndin lýsir sig reiðubúna til að taka þátt í slíkri vinnu sem og til að fjalla sérstaklega um rekstraráætlun fyrir 2015. Sú áætlun er í engum takti við það sem rætt var um á sínum tíma.

Meðfylgjandi er áhugaverð samantekt á þeirri kostnaðarþróun sem átt hefur sér stað hjá FME undangengin ár.

Fyrir hönd samráðsnefndar eftirlitsskyldra aðila sem í eru: Íris Björnsdóttir, Jónína Lárusdóttir, María Sólbergisdóttir og Þórey S. Þórðardóttir auk undirritaðs.

Virðingarfyllst,

Hermann Björnsson

Afrit:

Unnur Gunnarsdóttir forstjóri Fjármálaeftirlits

Tómas Brynjólfsson skrifstofustjóri í Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Reykjavík, 4. júní 2014

Umboðsmaður skuldara
Kringlan 1
150 Reykjavík

Afrit: Velferðarráðherra
Hafnarhúsinu við Tryggvagötu
150 Reykjavík

Efni: Álit samráðsnefndar gjaldskyldra aðila á skýrslu á áætlaðan rekstrarkostnað umboðsmanns skuldara fyrir árið 2015

Samráðsnefnd gjaldskyldra aðila samkvæmt lögum um gjaldtöku vegna umboðsmanns skuldara (UMS) var skipuð á vormánuðum 2012. Hlutverk nefndarinnar er að fjalla um skýrslu umboðsmanns skuldara skv. 2 gr. laga nr. 166/2011 og skila áliti um skýrsluna til umboðsmanns skuldara fyrir 14. júní ár hvert.

Álit nefndarinnar á samkvæmt lögum að fylgja skýrslu umboðsmanns skuldara til velferðarráðherra sem skila ber fyrir 1. júlí. Samráðsnefndinni hefur borist skýrsla um áætlaðan rekstrarkostnað umboðsmanns skuldara fyrir árið 2015 miklar framfarir hafa orðið í framsetningu rekstraráætlunar og ber að þakka fyrir það.

Megniniðurstöður samráðsnefndar gjaldskyldra aðila á skýrslu um áætlaðan rekstrarkostnað umboðsmanns skuldara fyrir árið 2015 eru eftirfarandi:

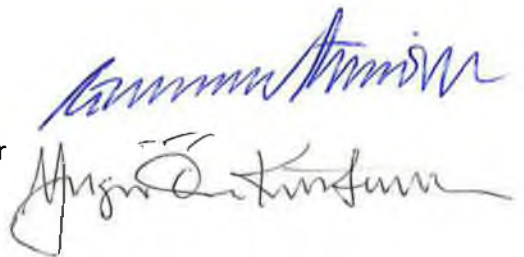
1. Rekstraráætlun vegna ársins 2015 gerir ráð fyrir 496 m.kr. rekstrarkostnaði, sem er veruleg lækkun frá fyrra ári skv. rekstraráætlun, þ.e. 776 m.kr. Skýrist lækkun kostnaðar fyrst og fremst af lækkun launakostnaðar milli ára og lækkun sérfræðikostnaðar.
2. Áætlað álagt gjald fyrir 2015 er 496,4 m.kr. sem teljast verulegir fjármunir þó um lækkun sé að ræða frá árgjaldi 2014 sem var 599,5 m.kr. og 1.297 m.kr. árgjaldi árið 2013.
3. Samhliða fækkun stöðugilda má vera ljóst að húsnæði embættisins er of stórt, líkt og bent er á í skýrslu umboðsmanns, og því tækifæri til enn frekari hagræðingar í húsnæðiskostnaði. Því er lögð á það áhersla að leitað verði leiða til að endursemjast við leigusala svo lækka megi húsnæðiskostnað til framtíðar.

Brýnt er að skilgreina hlutverk umboðsmann skuldara til framtíðar og vinna langtíma starfs- og rekstraráætlun fyrir embættið þannig að unnt sé að gera enn frekar grein fyrir þróun kostnaðar og vinna að áframhaldandi hagræðingu í rekstri. Slík stefnumótun er forsenda framtíðarrekstrar embættisins. Einnig er nauðsynlegt að ljúka endurskoðun laga nr. 101/2010 þannig að gera megi úrræði embættisins enn skilvirkari.

Reykjavík, 4. júní 2014

Guðrún Gunnarsdóttir
Gunnhlídur Gunnarsdóttir
Óskar Magnússon
Yngvi Örn Kristinsson

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 14. október 2014

Efni: Umsögn Samtaka iðnaðarins vegna breytinga á lögum nr. 50/1988 um virðisaukaskatt, brottfall laga nr. 97/1987 og breytingu á lögum nr. 90/2003 um tekjuskatt, mál nr. 2. og umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál.

Jákvæðar breytingar á virðisaukaskattskerfinu

Samtök iðnaðarins taka undir þau meginsjónarmið sem lögð eru fram í frumvarpinu um kerfisbreytingar á virðisaukaskatti. Hækkun neðra þreps virðisaukaskatts úr 7% í 12% og lækkun efra þreps skattsins úr 25,5% í 24% hafa jákvæð efnahagsleg áhrif. Breytingarnar eru til þess fallnar að auka skilvirkni skattkerfisins og jafna samkeppnisstöðu í atvinnulífinu. Samtökin fagna því að skattstofnar séu breikkaðir og bilið milli þrepanna minnkað enda hefur það verið stefna Samtakanna um árábil að minnka eða eyða bilinu.

Að mati Samtakanna hafa breytingarnar jákvæð áhrif á neytendur jafnvel þótt matvælaverð hækki lítillega. Ekki er ástæða til að óttast minnkandi eftirspurn að neinu ráði eftir flokki matvæla enda hafa aðgerðirnar í heild sinni aukinn kaupmátt. Virðisaukaskattur hentar illa til tekjujöfnunar og staðfestir neyslurannsókn Hagstofunnar það sem og rannsókn AGS á virðisaukaskattskerfinu. Áhrif breytinga á kerfinu eru því, að mati Samtakanna, jákvæð fyrir heimilin í landinu og atvinnulífið í heild sinni.

Afnám vörugjalda fagnaðarefni

Samtökin fagna því að fella eigi brott lög nr. 97/1987 um vörugjöld. Samtökin hafa ítrekað bent á að innheimtukerfi vörugjalda af matvælum, einkum hinn svokallaði sykurskattur, sé afar flókið og kostnaðarsamt bæði fyrir framleiðendur og hið opinbera. Vörugjöldin voru ógagnsæ skattlagning sem voru neytandanum falinn. Ennfremur er ljóst að skatturinn var fjarri því að skila í ríkissjóð þeim tekjum sem ætlað var. Sértekir skattar á matvæli og sykraðar vörur duga illa til að ná fram manneldismarkmiðum og hafa nágrannalönd okkar, t.d. Danmörk horfið frá slíku. Tölur og gögn sem sýna raunar fram á neikvætt samband ofþyngdar og sykurneyslu á Íslandi staðfesta þetta.

Afnám vörugjalda mun ennfremur hafa jákvæð áhrif á samkeppnisstöðu margvíslegra annarra innlendra iðnframleiðenda sem hafa þurft að bera vörugjöld og jafnvel verið með skerta samkeppnisstöðu gagnvart innflutningi. Afnámið hefur jákvæð áhrif á byggingariðnaðinn í heild sinni enda hafa margvíslegar byggingarvörur borið há vörugjöld án þess á bakvið það liggi skynsöm skattaleg rök. Í heild sinni fagna samtökin því að til stendur að afnema lögin.

Varðandi 100% endurgreiðslu VSK vegna vinnu á byggingarstað

Undanfarin ár hefur verið í gildi heimild til endurgreiðslu 100% virðisaukaskatts vegna vinnu á byggingarstað. Að óbreyttu lækkar endurgreiðsluhlutfallið í 60% um næstu áramót. Þessu kerfi var komið á fót árið 2009, annars vegar til að bregðast við slæmu atvinnuástandi í byggingariðnaði og hins vegar til að hvetja til vinnuskapandi framkvæmda. Auk þess að hækka greiðsluhlutfallið í 100% þá var gildissviðið víkkað út til mikilla muna. Áður var eingöngu vinna við íbúðarhúsnæði endurgreiðsluhæf en um leið og hlutfallið var hækkað þá var orlofshúsum og húsnæði í eigu sveitarfélaga bætt við. Hið síðastnefnda var gert til að auka framkvæmdafé sveitarfélaganna sem hafði dregist alvarlega saman eftir hrunið 2008. Hvað varðar hækkaðar endurgreiðslu íbúðarhúsnæðis og þá sérstaklega orlofshúsa var ástæðan ekki síst að til að skapa hvata til heiðarlegra viðskiptahátta og draga úr svartri atvinnustarfsemi í byggingariðnaði og þá með tekjuhagsmuni ríkissjóðs að leiðarljósi. Vissulega hefur atvinnuástand í byggingariðnaði batnað mikið og ekki sérstök ástæða til aðgerða til að bregðast við því að hálfu stjórnvalda. Hins vegar er margt sem bendir til að umtalsverður þrýstingur sé á að viðskipti í greininni séu nóttalaus. Að mati Samtakanna er mikilvægt að hvati sé til þess að öll viðskipti í þessari grein séu uppi á borðum og þá er 100% endurgreiðsla VSK vegna vinnu á byggingastað einföld og hagkvæm aðgerð sem líkleg er til að hafa jákvæð áhrif á tekjur ríkissjóðs.

Samtök iðnaðarins leggja því til að fest verði í sessi í lögum nr. 50/1988 umrædd 100% endurgreiðsla vegna vinnu á byggingastað, í það minnsta að heimildin verði framlengd um eitt ár. Vel mætti hugsa sér að heimild sveitarfélaga til að nýta sér 100% endurgreiðslu VSK á byggingastað verði felld niður enda óheyrt að viðskipti sveitarfélaga vegna byggingaverkefna fari fram undir borðum.

Áhrif á vísitölu byggingarkostnaðar

Rétt er að benda á að ef hætt verður með 100% endurgreiðslu um næstu áramót mun það óhjákvæmilega leiða til umtalsverðrar hækkunar á vísitölu byggingarkostnaðar. Þegar 100% endurgreiðslunni var komið á hækkaði vísitalan í einum vettvangi um 2,6% í mars 2009 sem olli margvíslegum áhrifum þar sem verksamningar, leiga og lán eru verðtryggð með vísitölunni. Breyting um næstu áramót mun leiða til mikillar hækkunar á vísitölunni með tilheyrandi hækkunum á kostnaði verkkaupa í verðtryggðum verkum sem kunna í mörgum tilfellum að vera opinberir verkkaupar.

Tryggingagjald og atvinnuleysistryggingar

Samtök iðnaðarins gera ekki athugasemd við styttingu þess tímabils sem heimilt er að greiða atvinnuleysisbætur og telja skynsamlegt að hafa sem mestan hvata fyrir atvinnuleitendur að komast sem fyrst út á vinnumarkaðinn. Hins vegar hefur þessi stytting í för með sér að útgjöld Atvinnuleysistryggingasjóðs lækka um 1,1 milljarð á ári án þess að tryggingagjaldið lækki. Eðlilegt væri að tryggingagjald myndi lækka með tilsvarendi hætti eða um 0,11% vegna þessa.

Ennfremur felur frumvarpið í sér að hlutdeild lífeyrissjóða í tekjum af almennu tryggingagjaldi lækki útgjöld ríkisins um 650 milljónir og frestun á framlagi ríkisins til starfsendurhæfingarsjóða lækkar útgjöldin um 1.300 milljónir. Með þessu er ríkið í reynd að leggja það á lífeyrissjóði og atvinnurekendur að fjármagna þessa starfssemi. Samtök iðnaðarins mótmæla þessu.

Um úrvinnslugjald á raf- og rafeindatæki

Samtök iðnaðarins styðja að umsjón með söfnun á raf- og rafeindaúrgangi sé flutt til Úrvinnslusjóðs enda sé hagkvæmni í því að nýta kerfi og þekkingu Úrvinnslusjóðs í stað þess hafa sér kerfi til að safna þessari tegundar úrgangs. Samtökin vekja athygli á að tölur sem lagðar eru fram í frumvarpinu voru unnar á síðasta ári og beina því til

nefndarinnar að skoða, með Úrvinnslusjóð, hvort tilefni sé til lækkunar miðað við þróun mála síðasta ár.

Virðingarfyllst
F.h. Samtaka iðnaðarins

Two handwritten signatures in blue ink. The first signature is 'Almar Guðmundsson' and the second is 'Bjarni Már Gylfason'.

Almar Guðmundsson
framkvæmdastjóri SI

Bjarni Már Gylfason
hagfræðingur SI

14. október 2014

1409177

Nefndasvið Alþingis
nefndasvid@althingi.is
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Með tölvupósti dags. 23. september 2014, óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015, 3. mál.

Með frumvarpi þessu eru lagðar til breytingar á ýmsum lögum, sem snúa að tekju- eða gjaldahlið ríkissjóðs, í samræmi við forsendur fjárlagafrumvarps fyrir árið 2015. Verði frumvarpið að lögum mun afkoma ríkissjóðs batna um 2,1 ma.kr., frá því sem annars hefði orðið og styður því við það markmið ríkisstjórnar að ná hallalausum ríkisrekstri árið 2015. Seðlabanki Íslands tekur ekki beina afstöðu til einstakra greina þessa frumvarps en umfjöllun Seðlabankans um þau markmið sem meðal annars felast í hallalausum ríkisrekstri árið 2015 verður að finna í Peningamálum 2014/4 sem koma út 5. nóvember næstkomandi.

Að öðru leyti gerir Seðlabanki Íslands ekki athugasemdir við frumvarp þetta.

Virðingarfyllst,
SEÐLABANKI ÍSLANDS

Már Guðmundsson
seðlabankastjóri

Þórarinn G. Pétursson
aðalhogfræðingur

Alþingi
Fjárlaganefnd
b.t. Vigdísar Hauksdóttur
við Austurvöll
150 Reykjaík

Alþingi	
19. nóv. 2014	
Málsnr.:	1409033
Málalykill:	0343

Akureyri 12. nóvember 2014

EFNI: FRAMLAG TIL JÖFNUNAR Á ÖRORKUBYRÐI

Stjórn Stapa lífeyrissjóðs tók til umfjöllunar mál nr. 3 á 144. löggjafarþingi, þingskjal 3. 4.gr. um að fella niður í áföngum framlag til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða á fundi, á fundi sínum 4. nóvember sl.

Um framlag þetta var samið í almennum kjarasamingium á árinu 2005 og var þá gengið út frá því að framlagið yrði til frambúðar og er út frá því gengið í réttindakerfum lífeyrissjóða.

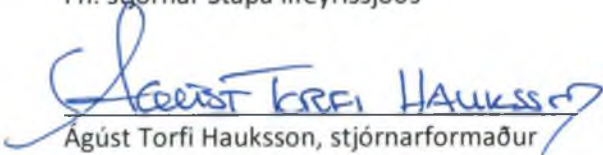
Örorkubyrði leggst mjög misjafnlega á lífeyrissjóði. Bæði er örorka misjöfn milli starfsstétta, en ekki síður hitt að vissir sjóðir eru fremur „endastöðvar“ með tilliti starfsævi einstaklinga en aðrar. Þannig er algengt að til að mynda þeir sem lengst af hafa unnið sem iðnaðarmenn, sjómenn, tæknimenn o.s.frv. endi starfsævina í sem almennir launamenn. Örorka er algengust eftir fimmtugt og því eru það sjóðir almenns verkafólks sem bera þyngstar byrðar vegna þessa. Einnig er algengt að einstaklingar sem ekki ganga alveg heilir til skógar, en reyna samt sem áður fyrir sér á vinnumarkaði áður en þeir eru úrskurðaðir öryrkjar, greiði til slíkra sjóða. Mjög óeðlilegt og ósanngjarnt er að tekjulægsta fólkið, sem er í þessum almennu sjóðum, beri þessar félagslegu byrðar í stærra mæli en aðrir þjóðfélagsþegnar. Slík byrði bitnar á eftirlaunaréttindum þessa hóps, sem síst má við því. Markmiðið með kjarasamningunum 2005 var að vinna gegn þessu óréttlæti og jafna að einhverju leyti stöðu þessa hóps miðað við aðra samfélagshópa.

Stapi lífeyrissjóður er lífeyrissjóður almenns launafólks á Norður- og Austurlandi og er með hlutfallslega mikla örorkubyrði af þeim ástæðum sem raktar eru hér að framan. Framlag til jöfnunar á örorkubyrði bætir stöðu sjóðsins verulega miðað við þá sjóði sem minni byrðar bera að þessu leyti þótt langur vegur sé frá því að fullur jöfnuður náist. Á árinu 2013 stóð örorkuframlagið undir 1/3 af þeim örorkulífeyri sem sjóðurinn greiddi. Því er ljóst að verði framlagið fellt niður mun það hafa mikil áhrif á kjör sjóðfélaga hjá Stapa.

Það er skoðun stjórnar Stapa lífeyrissjóðs að það sé bæði óskynsamlegt og ósanngjarnt að fella þetta framlag niður og skorar hún á Alþingi Íslendinga að endurskoða þessi áform og tryggja að framlag til jöfnunar á örorkubyrði verði greitt til frambúðar. Sá jöfnuður sem þetta framlag stuðlar að er mikilvægur ekki síst fyrir tekjulægstu hópa samfélagsins.

Þessu er hér með komið á framfæri.

Fh. stjórnar Stapa lífeyrissjóðs

Ágúst Torfi Hauksson, stjórnarformaður

Starfsgreinasamband
Íslands

Efnahags- og viðskiptanefnd
Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 13. október 2014

Efni: Umsögn um frumvörp til laga um virðisaukaskatt o.fl. (skattkerfisbreytingar), 2. mál og um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015 (breyting ýmissa laga), 3. mál.

Breytingar á skattkerfinu og forsendur fjárlagafrumvarpsins hafa verið til umfjöllunar á formannafundum Starfsgreinasambandsins og í nær öllum aðildarfélögunum. Í fylgiskjali með umsögn Alþýðusambands Íslands um 2. mál eru tíundaðar ályktanir aðildarfélaga ASÍ, þar af eru 13 stjórnir og/eða trúnaðarráð innan SGS sem hafa ályktað. Starfsgreinasamband Íslands styður umsögn ASÍ um frumvörpin og hvetur Alþingi til að taka til greina þær skýru kröfur sem koma samróma fram í ályktunum stéttarféлага um allt land.

virðingafyllst,

Drífa Snædal

Framkvæmdastjóri Starfsgreinasambands Íslands

Um SGS

Starfsgreinasamband Íslands (SGS) er landssamband almenns og sérhæfðs verkafólks. SGS er stærsta landssamband innan ASÍ, en 19 verkalyðsfélög eiga aðild að sambandinu með um 50 þúsund félagsmenn.

Aðildarfélög SGS eru þessi:

Efling-stéttarfélag, Vlf. Akraness, Stéttarfélag Vesturlands, Vlf. Snæfellinga, Vlf. Vestfirðinga, Vlsfél. Bolungarvíkur, Stéttarfélagið Samstaða, Aldan stéttarfélag, Eining-löja, Framsýn stéttarfélag, Vlf. Þórshafnar, Afl-
Starfsgreinafélag, Vlf. Suðurlands, Bárán stéttarfélag, Drífandi stéttarfélag, Vfl. Grindavíkur, Vlsfél. Keflavíkur og
nágrennis (VSFK), Vlsfél. Sandgerðis og Vlf. Hlíf.

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 15. október 2014

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál

SVÞ – Samtök verslunar og þjónustu vísa til erindis efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, dags. 23. september sl., þar sem óskað er umsagnar samtakanna um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál. Eins og fram kemur í almennum athugasemdum við frumvarpið er um að ræða frumvarp sem unnið er og lagt fram samhliða frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015 og hafa tillögur þess bæði áhrif á tekju- og gjaldahlið fjárlagafrumvarpsins verði það óbreytt að lögum.

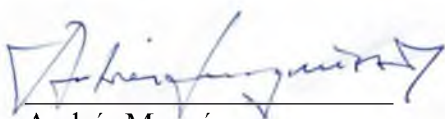
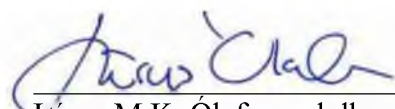
SVÞ hafa kynnt sér fyrirbyggjandi frumvarp og vilja samtökin fá að koma á framfæri við efnahags- og viðskiptanefnd eftirfarandi athugasemd hvað varðar einstaka kafla þess, nánar tiltekið XV. kafla er varðar breytingar á lögum um úrvinnslugjald, nr. 162/2002. m.s.br.

SVÞ styðja að umsjón með söfnun á raf- og rafeindaúrgangi séu flutt til Úrvinnslusjóðs enda sé hagkvæmni í því að nýta kerfi og þekkingu Úrvinnslusjóðs í stað þess hafa sér kerfi til að safna þessari tegundar úrgangs. SVÞ vekja aftur á móti athygli efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis á að þær tölur sem lagðar eru fram í fyrirbyggjandi frumvarpi voru unnar á síðasta ári og því kunna þær, eftir atvikum, að byggjast á úreltum forsendum en mikilvægt er að mati samtakanna að slík opinber gjaldtaka, hvaða nafni sem hún nefnist hverju sinni, byggist á fullnægjandi og réttum upplýsingum. Í ljósi þessa beina SVÞ því til nefndarinnar að skoða, í samráði við Úrvinnslusjóð, hvort tilefni sé til lækkunar miðað við þróun mála síðasta ár.

Þá ítreka SVÞ það sem fram kemur í athugasemdum við umrætt frumvarp þar sem segir að framleiðendum og innflytjendum raf- og rafeindatækja er nú þegar gert skylt að vera aðilar að skilakerfi og greiða gjald fyrir söfnun og meðhöndlun á þessari vöru. Er því gert ráð fyrir þessum kostnaði í vöruverði raf- og rafeindatækja til neytenda og að leiða má að því líkur að breytt fyrirkomulag þessara mála, þ.e. álagning úrvinnslugjalds á raf- og rafeindatæki, verði tilefni verðhækkana. Því er ljóst að gjaldtaka þessi mun óneitanlega hafa með einum hætti eða öðrum hafa áhrif á verðlag, sbr. áðurnefnd ábending í athugasemdum við frumvarpið.

Að öðru leyti gera SVÞ ekki frekari athugasemdir við fyrirbyggjandi frumvarp. SVÞ áskilja sér þó rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum og lýsa sig um leið reiðubúin til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllst,
f.h. SVÞ

Andrés Magnússon
framkvæmdastjóri
Lárus M.K. Ólafsson hdl.

TOLLSTJÓRI

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Skrifstofa Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík, 13. október 2014
Tilvísun. nr.: 201410-0047

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015

Tollstjóri hefur mótttekið erindi Efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis, sent með tölvupósti þann 23. september sl., þar sem óskað er umsagnar um drög að frumvarpi til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015.

Eftirfarandi eru athugasemdir og ábendingar Tollstjóra við frumvarpsdrögin.

25. og 26. gr.

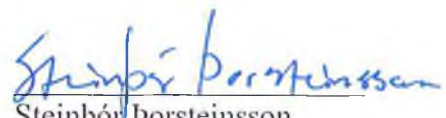
Hér er verið að leggja til breytta framkvæmd við álagningu úrvinnslugjalda á raf- og rafeindatæki. Engar athugasemdir eru gerðar við það að öðru leyti en því að röng tollskrárnúmer eru í upptalningu í 26. gr. frumvarpsdraga. Hafa ábendingar og athugasemdir er það varðar þegar verið sendar fjármála- og efnahagsráðuneytinu með tölvupósti, dags. 19. september 2014.

27. gr.

Samkvæmt núgildandi framkvæmd er innflytjendum óheimilt að setja á markað, selja hér á landi eða taka til eigin nota í atvinnuskyni, raf- og rafeindatæki, nema framleiðandi og innflytjandi þess sé aðili að skilakerfi, sbr. reglugerð nr. 1104/2008 um raf- og rafeindatækjaúrgang. Til staðfestingar á aðild er vísað í reit 14 á aðflutningsskýrslu. Telja verður að fella beri úr gildi núgildandi fyrirkomulag þar sem innflytjendum er gert að vísa til aðildar að skilakerfi í aðflutningsskýrslu í ljósi þess að lagt er til að álagning fari fram við innflutning skv. frumvarpsdrögum.

Virðingarfyllst,
f.h. Tollstjóra

Sævar Sævarsson

Steinþór Þorsteinsson

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis

Reykjavík, 7. nóvember 2014

Stjórn Úrvinnslusjóðs vísar til fyrirbyggjandi frumvarps um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015, 3. mál. sem er til umfjöllunar hjá efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis. Eins og fram kemur í almennum athugasemdum við frumvarpið er það samið í beinum tengslum við frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2015 og hafa tillögur þess bæði áhrif á tekju- og gjaldahlið fjárlagafrumvarpsins verði það óbreytt að lögum.

Í frumvarpinu eru lagðar til ýmsar breytingar á gjaldtökuheimildum einstakra sérлага, þ.m.t. lögum um úrvinnslugjald, nr. 162/2002, en þau lög taka til, eins og heiti þeirra ber með sér, álagningar svonefnds úrvinnslugjalds. Umræddar breytingar er að finna í XV. kafla fyrirbyggjandi frumvarps.

Þær breytingar sem lagðar eru fram í fyrirbyggjandi frumvarpi hafa verið til umfjöllunar á fundum stjórnar Úrvinnslusjóðs sem og stýrinefndar raf- og raftækjaúrgangs. Þá er Úrvinnslusjóði ljóst að í umsögnum hagsmunaaðila hafa verið gerðar athugasemdir varðandi umræddar tillögur, þ.m.t. að fyrirbyggjandi tölur kunna að byggjast á allt að ársömlum útreikningi sjóðsins.

Á fundi Úrvinnslusjóðs hinn 4. nóvember sl. var eftirfarandi ákvörðun tekin hvað varðar afstöðu sjóðsins til fyrirbyggjandi tillagna um breytingar á úrvinnslugjaldi: „Í ljósi þeirrar óvissu sem uppi er varðandi ákveðnar forsendur boðaðs úrvinnslugjalds, s.s. varðandi skilahlutfall einstakra flokka, þá mun stjórn ekki fara fram á breytingar á tillögum um gjaldið sem kynntar eru í fyrirbyggjandi frumvarpi til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015. Stjórn áskilur sér eftir sem áður rétt til að óska breytinga á gjöldum sem lagðar verða fyrir vorþing 2015 í ljósi fenginnar reynslu af umræddum breytingum, ef forsendur breytast.“

Er framangreindri ákvörðun hér með komið á framfæri við efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis sem og bæði umhverfis- og auðlindaráðuneyti og fjármálaráðuneyti. Eins og fram kemur í umræddri ákvörðun stjórnar Úrvinnslusjóðs er uppi óvissa um ýmsar forsendur fyrirbyggjandi tillagna um úrvinnslugjald og því er mikilvægt að tryggt verði ákveðið svigrúm til að bregðast við þeirri óvissu á komandi mánuðum, þ.e. komi til þess að núverandi forsendur taki breytingum. Er ljóst að bregðast þarf við þeim breyttu forsendum með skjótum hætti og kallar það á aðkomu allra framangreindra aðila. Er það ósk Úrvinnslusjóðs að unnt verði að bregðast við þeim álitamálum með samvinnu allra aðila.

Fyrir hönd stjórnar Úrvinnslusjóðs
Ólafur Kjartansson
Framkvæmdastjóri

Fyrir hönd Ólafs Kjartanssonar
Íris Gunnarsdóttir

Umsögn

um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015.

Frá minni hluta velferðarnefndar.

Minni hluti velferðarnefndar gerir verulegar athugasemdir við þær áherslur sem birtast í frumvarpinu. Frumvarpið boðar veikingu velferðarsamfélagsins. Í því felst að ríkið dragi úr framlögum sínum til velferðarmála. Þess í stað skal velta kostnaði á einstaklinga og skerða réttindi þeirra. Minni hlutinn telur þá þætti frumvarpsins sem lúta að málaflokkum nefndarinnar illa ígrundaða, ólíklega til að ná fram tilætluðum sparnaði í ríkisrekstri og til þess fallna að veikja stóðir velferðarkerfisins og bitna á þeim sem síst skyldi: atvinnulausum, öldruðum og sjúklingum.

Starfsendurhæfingarsjóðir.

Í frumvarpinu er lagt til að framlengja ákvæði til bráðabirgða IV í lögum nr. 113/1990, um tryggingagjald, sbr. 3. gr. frumvarpsins. Í því felst niðurfelling á því framlagi ríkissjóðs til starfsendurhæfingarsjóða 2015 sem gert er ráð fyrir í 1. tölul. 2. mgr. 3. gr. og 23. gr. a laga um tryggingagjald.

Líkt og lýst er í greinargerð með frumvarpi því sem varð að lögum nr. 60/2012, um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða, byggist framlag ríkissjóðs til starfsendurhæfingarsjóða á yfirlýsingum ríkisstjórna í tengslum við kjarasamninga 2008 og 2011. Framlag ríkissjóðs 2014 var fellt niður samkvæmt óformlegu samkomulagi við aðila vinnumarkaðar. Ekki liggur fyrir slíkt samkomulag nú og telur minni hlutinn alvarlegt að slíkar breytingar séu gerðar án samráðs.

Samkvæmt umsögn VIRK – starfsendurhæfingarsjóðs, eina starfandi starfsendurhæfingarsjóðs samkvæmt lögum um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða, til efnahags- og viðskiptanefndar mun niðurfelling á framlagi ríkissjóðs 2015 fela í sér að sjóðurinn geti ekki á því ári tekið við einstaklingum sem ekki er greitt fyrir í sjóðinn. Fyrir vikið verði því ekki fyrir hendi eitt heildarkerfi atvinnutengdrar starfsendurhæfingar með jöfnum aðgangi fyrir alla einstaklinga sem þurfi á þjónustunni að halda. Minni hluti nefndarinnar er því á móti því að ríkissjóður felli niður framlög til starfsendurhæfingarsjóða 2015 enda mun það leiða til mismununar og veikja enn frekar stöðu fólks sem er utan vinnumarkaðar.

Framlög vegna yfirfærslu á málefnum fatlaðs fólks frá ríki til sveitarfélaga.

Í 9. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að ákvæði til bráðabirgða XVI í lögum nr. 4/1995, um tekjustofna sveitarfélaga, verði framlengt. Ákvæðið byggist á 4. gr. viðauka við samkomulag ríkis og sveitarfélaga um tilfærslu þjónustu við fatlaða.

Fram hefur komið af hálfu Sambands íslenskra sveitarfélaga að sveitarfélög telji þá hækkun álagningarhlutfalls útsvars sem fyrrnefnt bráðabirgðaákvæði mælir fyrir um ekki nægjanlega. Nú standi yfir viðræður um endurmat á faglegum og fjárhagslegum forsendum

yfirfærslunnar. Minni hluti velferðarnefndar leggur áherslu á að þeirri vinnu sé flýtt eftir því sem kostur er á, enda um mikið hagsmunamál fyrir fatlað fólk að ræða.

Framkvæmdasjóður aldraða.

Í frumvarpinu er lagt til að framlengja ákvæði til bráðabirgða VII í lögum nr. 125/1999, um málefni aldraða, um að heimilt sé að verja fé úr Framkvæmdasjóði aldraða til að standa straum af rekstrarkostnaði hjúkrunarrýma fyrir aldraða, sbr. 13. gr. frumvarpsins.

Minni hluti nefndarinnar leggst gegn framlengingunni. Brýn þörf er á uppbyggingu dvalar- og hjúkrunarheimila fyrir aldraða. Nauðsynlegt er að nýta fé Framkvæmdasjóðs aldraða í því skyni til samræmis við lögbundið hlutverk sjóðsins, sbr. 2. mgr. 9. gr. laga um málefni aldraða. Það er sérstaklega mikilvægt í ljósi þess að fjármála- og efnahagsráðherra hefur lýst andstöðu við að áfram verði farin svokölluð leiguleið til að fjármagna uppbyggingu dvalar- og hjúkrunarheimila.

Atvinnuleysistryggingar.

Í frumvarpinu er lagt til að stytta það tímabil sem atvinnulausir eiga rétt á atvinnuleysisbótum um sex mánuði, úr þremur árum í tvö og hálft, sbr. X. kafla frumvarpsins. Gert er ráð fyrir að skerðingin leiði til þess að útgjöld ríkisins vegna greiðslu atvinnuleysisbóta lækki um 1.130 millj. kr. á árinu 2015.

Skerðingin mun bitna á þeim hópi atvinnuleitenda sem skilgreinast sem langtímaatvinnulausir. Atvinnuleysi jókst mjög í kjölfar efnahagshrunsins 2008. Sú aukning hefur ekki gengið að fullu til baka, þótt dregið hafi úr atvinnuleysi á síðustu árum. Hlutfall þeirra sem hafa verið í atvinnuleit lengur en 12 mánuði hefur hækkað í kjölfar hrunsins. Samkvæmt félagsvísu Hagstofu Íslands eru atvinnulausir ásamt öryrkjum og einstæðum foreldrum sá hópur samfélagsins sem er í mestri hættu á að líða skort á efnislegum lífsgæðum. Árið 2013 bjuggu þannig 21,5% atvinnulausra við skort á efnislegum lífsgæðum.¹ Stór hluti þess hóps sem missir rétt til atvinnuleysisbóta, verði af skerðingunni, mun þurfa að reiða sig á fjárhagsaðstoð sveitarfélaga. Sú aðstoð nemur almennt lægri fjárhæðum en atvinnuleysisbætur og lýtur stífari skilyrðum. Verði af skerðingunni er því fyrirsjáanlegt að staða þessa fólks og fjölskyldna þeirra versni enn frekar. Þá stendur til að breytingarnar komi til framkvæmda með mjög stuttum fyrirvara. Atvinnuleitendum er því veittur skammur fyrirvari til að búa sig undir þær.

Samband íslenskra sveitarfélaga áætlað að hreinn kostnaðarauki sveitarfélaga vegna aukinnar ásóknar í félagsaðstoð sveitarfélaga sökum skerðingarinnar geti verið um 500 millj. kr.

Framangreint sýnir að áætlaður sparnaður ríkisins endurspeglar ekki þjóðfélagslegan ábata. Sparnaður ríkisins, verði af skerðingunni, verður á kostnað atvinnuleitenda og sveitarfélaga. Minni hlutinn leggst því alfarið gegn þessari skerðingu.

Minni hluti nefndarinnar átelur einnig vinnubrögð við undirbúning tillögunnar. Af hálfu sveitarfélaga og verkalýðshreyfingarinnar hefur komið fram að skort hafi samráð við þau um skerðinguna. Samband íslenskra sveitarfélaga og verkalýðshreyfingin hafa lýst óánægju með fyrirhugaða skerðingu. Þá upplýstu gestir sem komu fyrir nefndina að ekki lægi fyrir greining á áhrifum hennar. Hér væri einungis um sparnaðaraðgerð að ræða.

Breytingar á lögum um sjúkratryggingar.

Hækkun viðmiðunarfjárhæða í greiðsluþátttökukerfi almennra lyfja.

¹ Hagstofa Íslands: *Félagsvísar: Skortur á efnislegum lífsgæðum 2004–2013*. Reykjavík 2014, bls. 9.

Fyrir nefndinni kom fram að ekki stæði til að hækka viðmiðunarfjárhæðir í greiðsluþátttökukerfi almennra lyfja að því marki sem gert er ráð fyrir í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015. Minni hlutinn fagnar því. Hins vegar var upplýst að þeim 200 millj. kr. sparnaði sem átti að ná með hækkun viðmiðunarfjárhæðanna ætti þess í stað að ná fram með auknu lyfjaeftirliti og hækkun á þaki í greiðsluþátttökukerfinu í samræmi við verðlagsforsendur fjárlaga. Minni hlutinn bendir á að til að sá sparnaður náist og lyfjaeftirlit embættis landlæknis sé fullnægjandi þurfi að tryggja embættinu aukna fjárveitingu til eftirlits og nauðsynlegar lagaheimildir.

Greiðsluþátttaka í S-merktum lyfjum.

Í frumvarpinu er lagt til að svokölluð S-merkt lyf, eða sjúkrahúslyf, verði færð undir almenna greiðsluþátttökukerfið, sbr. 19. gr. frumvarpsins. Hingað til hefur kostnaður vegna þeirra alfarið verið greiddur úr ríkissjóði. Breytingin á ekki að ná til þeirra lyfja sem gefin eru inni á deildum sjúkrahúsa. Greiðsluþátttakan mun hins vegar eiga við þau S-merktu lyf sem ávísað er til notkunar utan sjúkrahúsa.

Ljóst er að breytingin mun auka greiðslubyrði sjúklinga með ákveðna sjúkdóma umtalsvert. Við frumvarpsgerðina hefur þó ekki verið greint nákvæmlega hvernig greiðslubyrði muni breytast miðað við mismunandi sjúkdóma og mismunandi hópa sjúklinga. Komið hefur fram fyrir nefndinni að sparnaðurinn sem áætlaður er við þessar breytingar sé óviss því að ekki liggi fyrir slík greining. Minni hluti nefndarinnar átelur þessi vinnubrögð og mælir ekki með að S-merkt lyf séu færð undir greiðsluþátttökukerfið á svo veikum grunni og þar sem ávinningur þess er jafn óljós og raun ber vitni.

Þá kom fram hjá gestum nefndarinnar að nýtt afgreiðslufyrirkomulag S-merktra lyfja sé í lausu lofti. Gert er ráð fyrir að lyfsalar muni nú sjá um dreifingu þeirra S-merkta lyfja sem ekki eru gefin á sjúkrahúsum. Samráð við lyfsala hafi verið lítið og ekki liggi fyrir hvernig lyfsalar eigi að geta fengið þann afslátt í innkaupum lyfjanna sem ríkið getur fengið samkvæmt lögum. Þá er óljóst hvort kostnaður vegna rýrnunar á þessum dýru lyfjum (vegna flutninga eða annars) eigi að lenda á smásöluhlutnum. Ljóst má þykja að lyfsalar óska ekki eftir að taka einir á sig þá áhættu í rekstri sem fylgir því að dreifa og selja svo dýr lyf sem S-merkt lyf eru. Hætt er við að aukin hlutdeild í kostnaðinum lendi því á sjúklingum.

Alþingi, 20. nóvember 2014,
Sigríður Ingibjörg Ingadóttir, form.,
Björt Ólafsdóttir, varaform.,
Guðbjartur Hannesson,
Steinunn Þóra Árnadóttir.

Umsögn

um frumvarp til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015.

Frá meiri hluta velferðarnefndar.

Með tölvupósti dagsettum 8. október 2014 óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn velferðarnefndar um þá þætti frumvarps til laga um ýmsar forsendur frumvarps til fjárlaga fyrir árið 2015 sem heyra undir málefnasvið velferðarnefndar. Með tilliti til afmörkunar á málefnasviði velferðarnefndar í 7. tölul. 1. mgr. 13. gr. laga nr. 55/1991, um þingsköp Alþingis, tók nefndin einkum til skoðunar I. og VIII. – XII. kafla frumvarpsins

Nefndin fjallaði um málið á þremur fundum og fékk til fundar við sig Ólaf Darra Andrason frá Alþýðusambandi Íslands, Kristinn Bjarnason og Döllu Ólafsdóttur frá Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja, Björgu Ástu Þórðardóttur og Ólaf Stephensen frá Félagi atvinnurekenda, Eyjólf Eysteinnsson og Hauk Ingibergsson frá Landssambandi eldri borgara, Guðjón Bragason frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Halldór Árnason frá Samtökum atvinnulífsins, Ágúst Þór Sigurðsson, Einar Magnússon, Einar Njálsson, Hönnu Sigríði Gunnsteinsdóttur, Jón Fannar Kolbeinsson og Sturlaug Tómasson frá velferðarráðuneyti og Gissur Pétursson og Vigni Örn Hafþórsson frá Vinnumálastofnun.

Skiptar skoðanir komu fram meðal gesta nefndarinnar á einstökum þáttum frumvarpsins. Meðal þess var gagnrýnt var frestun á framlagi ríkissjóðs til starfsendurhæfingarsjóða, sbr. 3. gr. frumvarpsins, og stytting bótatímabils atvinnuleysisbóta, sbr. X. kafla frumvarpsins. Í því tilliti kom meðal annars fram að stytting bótatímabils atvinnuleysisbóta gæti aukið útgjöld sveitarfélaga sökum aukinnar ásóknar í fjárhagsaðstoð sveitarfélaga. Fram kom að heimild fyrir Framkvæmdasjóð aldraðra til að nýta fjármuni sjóðsins í rekstur hjúkrunarheimila, sbr. 13. gr. frumvarpsins, gæti rýrt getu hans til að standa að byggingu hjúkrunarheimila. Þá komu fram áhyggjur af færslu S-merktra og leyfisskyldra lyfja, sem oft eru kostnaðarsöm lyf, undir hið almenna greiðsluþáttökukerfi lyfja, sbr. 19. gr. frumvarpsins.

Meiri hluti nefndarinnar telur tilefni til að efnahags- og viðskiptanefnd taki til athugunar fyrrgreind sjónarmið. Í þeim efnum telur meiri hluti nefndarinnar sérstakt tilefni til að efnahags- og viðskiptanefnd kanni færslu S-merktra og leyfisskyldra lyfja undir hið almenna greiðsluþáttökukerfi lyfja. Að öðru leyti gerir meiri hluti velferðarnefndar ekki efnislegar athugasemdir við frumvarpið.

Alþingi, 19. nóvember 2014
Þórunn Egilsdóttir, varaform.,
Birgir Ármannson
Silja Dögg Gunnarsdóttir
Unnur Brá Konráðsdóttir
Brynjar Níelsson

Skýrsla vinnuhóps um greiðslupátttöku í S-merktum og leyfisskyldum lyfjum

Október 2014

VELFERÐARRÁÐUNEYTIÐ

Velferðarráðuneytið: Skýrsla vinnuhóps um greiðslupátttöku í S-merktum og
leyfisskyldum lyfjum

Október 2014

Útgefandi: Velferðarráðuneytið
Hafnarhúsinu við Tryggvagötu
101 Reykjavík
Sími: 545 8100
Bréfasími: 551 9165
Netfang: postur@vel.is
Veffang: velferðarraduneyti.is

Umbrot og textavinnsla: Velferðarráðuneytið

© 2014 Velferðarráðuneytið

ISBN 978-9979-799-90-0

Efnisyfirlit

Inngangur.....	5
Samantekt.....	6
Skipun vinnuhóps	7
1 Drög að reglugerðarbreytingu	8
2 Greiðslumerkingar í verðskrá	9
Verkpættir er snúa að lyfjaverðskrá	9
2.1 Greiðslumerkingar í verðskrá	9
2.2 Drög að kóðum.....	9
2.3 Birting útboðsverðs í lyfjaverðskrá	10
3 Afgreiðslufyrirkomulag leyfisskyldra og S-merktra lyfja.....	11
3.1 Núverandi kerfi	11
3.2 Um hvaða lyf er verið að ræða.....	11
3.3 S-merkt lyf og leyfisskyld lyf innan almenna greiðslupáttökukerfisins	12
3.4 S-merkt lyf og leyfisskyld lyf utan almenna greiðslupáttökukerfisins	12
3.5 Staða S-merktra og leyfisskyldra lyfja	12
3.6 Verð og útboð.....	13
3.7 Nýtt fyrirkomulag	14
3.8 Umsóknarferli lyfjaskírteina og afgreiðsla leyfisskyldra lyfja	14
3.9 Álagning eða afgreiðslugjald fyrir þessi lyf.....	15
4 Hugbúnaðarbreytingar.....	16
4.1 Kostnaður og tímasetning	16
5 Listi yfir S-merkt lyf og leyfisskyld lyf sem ávísað er utan heilbrigðisstofnana	17
5.1 Lyf sem falla undir sóttvarnalög	17
5.2 Lyfjagjafir í heimahúsum	17
6 Hnókrar á greiðslupáttökukerfi	18
6.1 Reglugerð nr. 318/2013	18
6.2 Hækkun á þökum og þrepum í greiðslupáttökukerfinu	18
7 Önnur álitamál.....	19
7.1 Útboð og birting útboðsverðs	19
7.2 Bókhald, innkaupa- og birgðastjórnun	19
7.3 Afstaða Neytendasamtakanna og Öryrkjabandalagsins.....	19
7.4 Álitamál Ólafs Adolfssonar	20
7.5 Önnur álitamál.....	21
7.6 Athugasemdir frá LSH.....	21
Lokaorð.....	22
Fylgiskjöl.....	23

Inngangur

Samkvæmt fjárlagafrumvarpi fyrir árið 2015 verða S-merkt lyf og leyfisskyld lyf, sem ávísað er til notkunar utan sjúkrahúsa, felld undir lyfjagreiðslukerfið frá 1. janúar 2015.

Texti frumvarpsins gerir ráð fyrir breytingu á lögum um sjúkratryggingar, nr. 112/2008, þannig að 1. mgr. 25. gr. laganna verði svohljóðandi:

Sjúkratrygging tekur til nauðsynlegra lyfja sem hafa markaðsleyfi hér á landi og ávísað hefur verið til notkunar utan heilbrigðisstofnana, þ.m.t. S-merkt og leyfisskyld lyf, og ákveðið hefur verið að sjúkratryggingar taki þátt í að greiða, sbr. lyfjalög.

Breytingin gerir ráð fyrir að S-merkt lyf og leyfisskyld lyf falli undir almenna greiðslupáttökukerfið sem gildir fyrir lyf, þ.e. að gagnvart sjúkratryggðum einstaklingum gildi það sama um S-merkt lyf og leyfisskyld lyf og gildir fyrir önnur lyf sem ávísað er til notkunar utan heilbrigðisstofnana.

Breytingin hefur ekki áhrif á greiðslur vegna sjúklinga sem liggja inni á heilbrigðisstofnunum né vegna þeirrar lyfjatöku sem fram fer á göngudeildum sjúkrahúsa. Þá hefur breytingin heldur ekki áhrif á opinber innkaup og umsýslu umræddra lyfja en umsýsla og útboð vegna þeirra verður áfram á vegum Landspítala.

Rök fyrir breytingunni eru margþætt. Hún styður upphaflegt markmið nýja greiðslupáttökukerfisins um að mismuna ekki sjúklingum í kostnaði eftir sjúkdómum og tegundum lyfja. Auðveldara verður að hafa eftirlit með notkun og kostnaði og ætlað er að breytingin dragi eitthvað úr notkun þessara lyfja þar sem það hefur sýnt sig að séu lyf ókeypis er þeim ávísað í of miklum mæli og oft valin frekar en ódýrari úrræði sem sjúklingar greiða fyrir. Þessi breyting mun valda því að fleiri einstaklingar fara í efsta þrep, þar sem ætla má að um sé að ræða einstaklinga sem nota mikið af lyfjum. Áætlað er að útgjöld ríkisins vegna þessarar breytingar lækki kostnað ríkisins um 145 milljónir króna.

Líkt og verið hefur munu sjúklingar sem liggja inni á sjúkrahúsum og heilbrigðisstofnunum ekki taka þátt í kostnaði lyfja sem þeir fá meðan á innlögn stendur. Það sama gildir um þau lyf sem notuð eru á dag- og göngudeildum. Áfram verður hægt að sækja um lyfjaskírteini fyrir sjúklinga með alvarlegan geðrofssjúkdóm, nýrnabilun á lokastigi og í meðferð við lok lífs, sem veitir þeim tiltekin lyf án greiðslupáttöku.

Vitað er að margir sjúklingar sem þurfa á S-merktum og leyfisskyldum lyfjum að halda nota samhliða ýmis önnur lyf sem falla undir lyfjagreiðslukerfið. Greiðslupáttökukerfið setur þak á heildarlyfjakostnað sjúklinga á tólf mánaða tímabili og tryggir jafnræði.

Samantekt

Hér eru lagðar fram tillögur vegna þeirrar ákvörðunar að fella S-merkt lyf og leyfisskyld lyf, sem ávísað er til notkunar utan sjúkrahúsa, undir lyfjagreiðslupáttökukerfið sem taka á gildi 1. janúar 2015. Vinna hópsins var skýrt afmörkuð af skipunarbréfi ráðherra, dags. 18. september 2014, og fóru allar umræður fram á grundvelli þess. Fulltrúar frá Öryrkjabandalagi Íslands, Sjúkratryggingum Íslands, Neytendasamtökunum, Lyfjagreiðslunefnd, Landspítalanum, lyfsölum og velferðarráðuneytinu mynduðu vinnuhópinn.

Vinnuhópurinn ræddi um núverandi fyrirkomulag S-merktra lyfja og skilgreindi um hvaða lyf var að ræða. Þá voru tekin saman þau lyf sem eru innan almenna greiðslupáttökukerfisins og þau lyf sem falla utan þess. Hópurinn ræddi um mögulega útfærslu á nýju fyrirkomulagi og hvernig hægt væri að nýta lyfjaskírteini innan þess fyrirkomulags. Þá var birgða- og lagerhald skoðað og rætt um hvort breytinga væri þörf.

Ljóst er að samfara þessum breytingum þarf að gera breytingar á hugbúnaði og voru mögulegar útfærslur ræddar innan hópsins. Í þessari skýrslu eru tillögur um slíkar breytingar ásamt grófri kostnaðar- og tímaáætlun.

Þá tók hópurinn einnig saman lista um S-merkt og leyfisskyld lyf sem ávísað er utan heilbrigðisstofnana.

Sem fyrr segir var unnið útfra skipunarbréfi ráðherra. Samkvæmt því átti hópurinn að taka tillit til ábendinga um hugsanlega hnökra á framkvæmd eða reglum sem gilda um greiðslupáttökukerfið. Þessum atriðum eru gerð skil í 6. og 7. kafla skýrslunnar.

Ráðherra hefur lagt til aukið samstarf Norðurlanda í lyfjamálum. Má þar nefna tillögu er varðar fund sérfræðinga þar sem að hlutverk þeirra yrði að fjalla sameiginlega um ný lyf sem væntanleg eru á markað, ræða verðlagningu þeirra og möguleika á sameiginlegum innkaupum og útboðum dýrustu lyfjanna. Í fylgiskjali 5 með skýrslunni er í minnisblaði gerð nánari grein fyrir þessu máli.

Skipun vinnuhóps

Hinn 18. september 2014 skipaði heilbrigðisráðherra vinnuhóp til að útfæra það afmarkaða verkefni, sem felst í bandormi með fjárlögum, að bæta við greiðslupátttökukerfi sjúkratrygginga þeim S-merktu og leyfisskyldu lyfjum sem ávísað er á lyfseðli til notkunar utan heilbrigðisstofnana. Verkefnið snertir apótekin, Lyfjagreiðslunefnd (hér eftir LGN), Landspítala (hér eftir LSH), Sjúkratryggingar Íslands (hér eftir SÍ), auk sjúklinga og ákvað ráðherra því að eftirfarandi fulltrúar þessara aðila yrðu skipaðir í vinnuhópinn.

- Einar Magnússon, velferðarráðuneytinu.
- Emil Thóroddsen, Öryrkjabandalagi Íslands
- Guðrún Björg Elíasdóttir, SÍ.
- Gunnar Alexander Ólafsson, Neytendasamtökunum
- Katrín Hjörleifsdóttir, SÍ.
- María Heimisdóttir, LSH.
- Ólafur Adolfsson lyfsali.
- Rúna Hauksdóttir Hvannberg, LGN.

Rúna Hauksdóttir Hvannberg var skipuð formaður vinnuhópsins og starfsmaður hans var skipaður Jón Fannar Kolbeinsson, velferðarráðuneytinu.

Í skipunarbréfi segir:

„Hlutverk vinnuhópsins er að útfæra nákvæmlega framangreindar breytingar til að valda sem minnstu óhagræði notenda vegna þeirra. Þá er vinnuhópnum ætlað að gera tillögu að breytingum á reglugerð um greiðslupátttöku sjúkratrygginga í lyfjakostnaði nr. 313/2013 og innleiðingu þess að fella S-merkt lyf og leyfisskyld lyf sem ávísað er til notkunar utan sjúkrahúsa undir lyfjagreiðslupátttökukerfið. Jafnframt skal vinnuhópurinn í tillögum sínum taka tillit til ábendinga um hugsanlega hnökra á framkvæmd eða reglum sem gilda um greiðslupátttökukerfið. Vinnuhópurinn skal skila tillögum sínum fyrir 20. október næstkomandi“.

Vinnuhópurinn hefur haldið fjóra fundi auk þess sem einstakir fulltrúar hópsins hafa fundað milli formlegra funda.

Vinnuhópurinn kom sér saman um að eftirfarandi verkþætti þyrfti að vinna.

1. Drög að reglugerðarbreytingu.
2. Greiðslumerkingar í verðskrá.
3. Afgreiðslufyrirkomulag S-merktra lyfja.
4. Hugbúnaðarbreytingar.
5. Lista yfir S-merkt lyf og leyfisskyld lyf sem ávísað er utan heilbrigðisstofnana.
6. Álitamál.

1 Drög að reglugerðarbreytingu

Á fyrsta fundi sínum ræddi vinnuhópurinn drög að breytingu á reglugerð nr. 313/2013. Orðalag reglugerðarinnar var rætt í vinnuhópnum með tilliti til þess hvort æskilegt væri að það væri opið eða ekki. Á meðal þeirra sjónarmiða sem fram komu var að æskilegt væri að halda orðalaginu opnu í því skyni að útiloka ekki aðrar stofnanir en LSH og Sjúkrahúsið á Akureyri.

Ekki voru gerðar athugasemdir við drögin en því beint til ráðuneytisins að skoða hvort væri nauðsynlegt að gera einnig breytingu á 11. gr. reglugerðarinnar til að tryggja heimild útgáfu skírteina vegna leyfisskyldra og S-merktra lyfja. Ráðuneytið réðst í þá skoðun og niðurstaðan varð að leggja til eftirfarandi breytingu á reglugerðinni:

1.gr.

Eftirfarandi töluliður bætist við 11. gr. reglugerðarinnar:

7. Vegna leyfisskyldra og S-merktra lyfja, sbr. 14. gr., séu skilyrði Lyfjagreiðslunefndar fyrir hendi hvað varðar leyfisskyld lyf og heimild Landspítala fyrir ávísuninni.

2.gr.

Eftirfarandi breyting verður á 14. gr. reglugerðarinnar:

4. mgr. verður svohljóðandi:

Séu skilyrði fyrir greiðslupátttöku í leyfisskyldum lyfjum og S-merktum lyfjum uppfyllt taka Sjúkratryggingar Íslands þátt í greiðslu þeirra með sama hætti og greiðslu annarra lyfja sem ávísað er til notkunar utan heilbrigðisstofnana, sbr. 4., 5. og 6. gr.

3.gr.

Eftirfarandi breyting verður á 15. gr. reglugerðarinnar:

1. mgr. verður svohljóðandi:

Sjúkratryggingum Íslands er heimilt, sbr. IV. kafla laga um sjúkratryggingar, að semja við heilbrigðisstofnun um að taka að sér þann þátt sjúkratrygginga sem lýtur að greiðslu kostnaðar vegna leyfisskyldra lyfja, „S“-merktra lyfja í lyfjaverðskrá, sbr. 8. gr. lyfjalaga, nr. 93/1994, með síðari breytingum og lyfja sem gefin eru á dag- og göngudeild og inniliggjandi sjúklingum á heilbrigðisstofnunum.

2 Greiðslumerkingar í verðskrá

Verkpættir er snúa að lyfjaverðskrá

2.1 Greiðslumerkingar í verðskrá

Ef greiðslumerkingar fara í dálk sem nú heitir „Greiðsluhlutur SÍ“ þá felst kostnaðurinn í vinnu starfsmanna nefndarinnar en engin fjárútlát vegna hugbúnaðarbreytinga.

Þetta verður framkvæmt með þeim hætti að í dálkinn „Greiðsluhlutur SÍ“ verða settir nýjir kóðar til viðbótar við kóðann „G“ sem núna þýðir almenn greiðslupátttaka í lyfi afgreiddu úr apóteki.

Tíminn sem fer í þetta snýr aðallega að SÍ og tölvufyrirtækjunum um að breyta apótekskerfum, lyfjaávisanakerfum og SÍ-kerfum til að taka tillit til nýju merkinganna. Kostnaður þessara aðila ætti að vera minniháttar.

2.2 Drög að kóðum

G = almenn greiðslupátttaka samþykkt.

N = greiðslupátttöku hafnað.

E = einstaklingsbundin greiðslupátttaka samþykkt.

0 = ekki sótt um greiðslupátttöku.

G-merkt

Þegar kóðinn **G** kemur fyrir í dálkinum, þýðir hann greiðslupátttöku SÍ. Söluverð lyfsins telur inn í gagnagrunnin yfir lyfjakostnað viðkomandi aðila. Lyfið getur verið lausasölulyf, með kóðann L í dálkinum „Afgreiðslumáti“, eða með kóðann R í dálkinum „Afgreiðslumáti“, eða með kóðann 1 í dálkinum „Sjúkrahúslyf“.

Ef lyfið er leyfisskylt lyf, þ.e. með kóðann 1 í dálkinum „Leyfisskylt lyf“, fellur greiðslupátttaka ekki undir G-merkingu heldur E-merkingu.

N-merkt

Þegar kóðinn **N** kemur fyrir í dálkinum, þýðir hann að sótt hefur verið um greiðslupátttöku í lyfinu og umsókn hefur verið hafnað. Umsókn getur verið varðandi almenna greiðslupátttöku, einstaklingsbundna greiðslupátttöku eða umsókn um leyfisskylt lyf.

E-merkt

Þegar kóðinn **E** kemur fyrir í dálkinum, þýðir hann að sótt hefur verið um greiðslupátttöku í lyfinu og einstaklingsbundin greiðslupátttaka hefur verið samþykkt af nefndinni. Söluverð lyfsins telur inn í gagnagrunninn yfir lyfjakostnað viðkomandi aðila.

Við E-merkingu er vísað í vinnureglur fyrir almenn lyf og sértækar vinnureglur lyfja hjá SÍ. Læknir þarf að sækja um lyfjaskírteini til SÍ fyrir þessi lyf.

Fyrir leyfisskyld lyf er vísað í klínískar leiðbeiningar á vef LSH. Læknir þarf að sækja um leyfi til lyfjanefndar LSH.

Við E-merkingu í Sjúkrahúslyfjum er vísað í þá úrskurði sem LGN hefur þegar tekið á síðasta ári.

0-merkt

Þegar kóðinn **0** kemur fyrir í dálkinum, þýðir hann að ekki hefur verið sótt um greiðsluþátttöku. Hvorki um almenna greiðsluþátttöku, einstaklingsbundna, eða leyfissskyldu fyrir lyfið.

2.3 Birting útboðsverðs í lyfjaverðskrá

Mögulegt er að fara nokkrar leiðir í þessu, þ.e. áfangaskipta birtingu útboðsverðs, eða ákveða að birta ekki. Taka þarf tillit til gildandi útboða og þeirra sem liggja fyrir.

Ljóst er að tæknilegar útfærslur eru á að leysa þetta strax, þ.e. með leiðréttingu á sjúklingahluta eftir á. Sí keyra leiðréttingarkeyrslu greiðsluþátttöku sjúkratryggðra vikulega og þar mun leiðrétting hlutdeildar í útboðslyfjum skapa inneign hjá sjúkratryggðum einstaklingum.

Önnur útfærsla er að verðið sjáist aðeins í notenda-umhverfinu en ekki á netinu hjá LGN. Þetta er útfærsla sem þyrfti að koma nánar frá Sí en er möguleg.

Rétt þykir að beina því til Sí að velja þá útfærslu sem þykir hagkvæmari.

Kanna þarf möguleika á að birta útboðsverð í lyfjaverðskrá án þess að brjóta í bága við lög og útboðssamninga. Sjónarmið Öryrkjabandalags Íslands (hér eftir ÖBÍ) og Neytendasamtakanna er að um innkaup ríkisins á lyfjum og öðrum heilbrigðisvörum eigi að gilda sömu reglur og um önnur innkaup ríkisins og lykilupplýsingar eigi að vera opinberar.

3 Afgreiðslufyrirkomulag leyfisskyldra og S-merktra lyfja

Vinnuhópurinn ræddi afgreiðslufyrirkomulag leyfisskyldra og S-merktra lyfja og var sammála um að afgreiðsla lyfjanna ætti að vera eins og afgreiðsla almennra lyfja er og að yfirfæra ætti kerfið til samræmis. Rætt var um að S-merking væri ekki greiðslumerking og þörf væri á að finna greiðslumerkingu.

Farið var yfir núverandi afgreiðslufyrirkomulag S-merktra lyfja og lagt fram hugkort (sjá mynd bls. 14) til skýringar. Rætt var um að í dag þurfi að halda sölu leyfisskyldra, S-merktra og annarra lyfja aðskildum og að við breytinguna gæti ákveðið flækjustig myndast við uppgjör við SÍ í ljósi þess að LSH er ekki eigandi lyfjalagersins. Það fælist í því ákveðin einföldun ef að LSH væri eigandi lagersins. Á það var bent að LSH og SÍ hafa heimild í reglugerð til að semja um lagerinn og fyrirkomulag greiðslna. Jafnframt var bent á að einn kostur væri að færa fjárveitingar vegna lyfja sem notuð eru innan LSH, þ.e. á göngudeildum, frá SÍ yfir á LSH.

3.1 Núverandi kerfi

Núverandi afgreiðslutilhögun lyfjabúða á S-merktum og leyfisskyldum lyfjum er að mati vinnuhópsins ekki í fullu samræmi við gildandi reglugerð um afgreiðslu lyfseðla, áritun og afhendingu lyfja.

Vinnuhópurinn telur að í núverandi fyrirkomulagi sé ábyrgðardreifing óljós, aukin hætta sé á mistökum og búinn sé til óparfa milliliður í afgreiðslu lyfjabúða sem hafi í för með sér umtalsverðan aukakostnað án mikils ábata.

3.2 Um hvaða lyf er verið að ræða

Leyfisskyldum lyfjum (og S-merktum lyfjum) má skipta í tvo flokka. Þau sem eru eingöngu notuð innan heilbrigðisstofnana og falla utan hins almenna greiðslupátttökukerfis lyfja og þau sem jafnframt eru notuð utan heilbrigðisstofnana og falla þá innan almenna lyfjagreiðslupátttökukerfisins.

Þau lyf sem eru innan almenna greiðslupátttökukerfisins fá **sérstaka merkingu** í lyfjaverðskrá og verða afgreidd frá apótekum. Þessi lyf eru þá greidd að hluta af sjúklingum og fara inn í greiðslupátttökukerfið.

Þau lyf sem flokkast utan almenna greiðslupátttökukerfisins verða áfram greidd að fullu af sjúkratryggingunum.

SÍ í samvinnu við fulltrúa LSH hafa yfirfarið lista lyfja, (niður á vörunúmer – alls um 700 línur), sem hafa merkinguna S-merkt lyf eða leyfisskyld lyf í lyfjaverðskrá (október 2014) og flokkað þau með tilliti til hvort hægt sé að setja þau á lyfjaávisun, lyfseðil eða ekki. Lyf merkt „1“ geta farið á lyfjaávisun og eru því talin geta verið innan almenna greiðslupátttökukerfisins. Lyf merkt „0“ eru þess eðlis að þau eru gefin innan sjúkrahúss eða á göngudeild og fara því ekki á lyfjaávisun. Þessi lyf myndu áfram flokkast utan almenna greiðslupátttökukerfisins (í það minnsta til að byrja með).

Greiðslupátttaka sjúkratrygginganna nær til þeirra lyfja sem fara inn í kerfið (merkt „1“) með sama hætti og til almennu lyfjanna sem nú eru í lyfjagreiðslupátttökukerfinu. Hinn sjúkratryggði öðlast réttindi og fer milli þrepa með sama hætti og í núverandi kerfi.

Við greiningu á listanum kemur í ljós að notendur á ársgrundvelli eru um 9500. Þar af væru um 2000 innan kerfis. Þessir 2000 einstaklingar nota lyf fyrir um 2.700 m.kr. S-merkt lyf og leyfisskyld lyf innan almenna greiðslupátttökukerfisins.

3.3 S-merkt lyf og leyfisskyld lyf innan almenna greiðslupátttökukerfisins

S-merkt lyf og leyfisskyld lyf sem falla innan þessa kerfis geta að mestu lotið sömu lögmálum og þau lyf sem nú kallast almenn lyf og eru í almenna greiðslupátttökukerfinu. Lyfjunum er þá ávísað á einstakling sem getur leyst þau út í hvaða lyfsölu sem hann kys. Apótekin kaupa inn lyfin með sama hætti og önnur lyf og halda lager og eru, eftir atvikum, eigendur birgðanna.

S-merkt lyf og leyfisskyld lyf sem falla eiga undir almenna lyfjagreiðslupátttökukerfið lúta áfram sérstökum reglum hvað varðar aðgengið að lyfjunum sem þýðir að sækja þarf um heimild til notkunar þeirra.

Almennt er miðað við að umsóknir fari til lyfjanefndar LSH. Lyfjanefndin ákvarðar um meðferð einstaklings. Þegar niðurstaða hefur fengist og meðferð er heimiluð verður til lyfjaskírteini í kerfum SÍ. Um sama form er að ræða og nú er í notkun nema að þar sem lyfjanefndin hefur staðfest að meðferðin sé einstaklingi nauðsynleg og að hann uppfylli sett skilyrði þá er hakað í þar til gerðan umsóknarreit á skírteininu. Umsókn um lyfjaskírteini stofnast í kerfum SÍ og hlýtur þá meðhöndlun að vera send beint á endastöð hjá SÍ og heimild myndast þar með í kerfinu fyrir greiðslupátttöku í lyfinu. Það þýðir að starfsmenn SÍ fjalla ekki sérstaklega um lyfjaskírteinið þar sem lyfjanefnd LSH hefur tekið ákvörðun og staðfest að skilyrði séu uppfyllt. SÍ hefur þó allar heimildir til að skoða umsóknina sé þess þörf. Útgáfa lyfjaskírteinisins er á ábyrgð SÍ. LSH fer með faglegu ábyrgðina á afgreiðslu heimilda til nota á leyfisskyldum lyfjum í dag og breytingin felst í því að SÍ kemur til með að gefa út lyfjaskírteini í samræmi við svar LSH.

3.4 S-merkt lyf og leyfisskyld lyf utan almenna greiðslupátttökukerfisins

S-merkt lyf og leyfisskyld lyf sem teljast sjúkrahúslyf verða áfram með sama fyrirkomulagi og áður. Þetta eru lyf sem eru á því formi að einstaklingur getur ekki tekið þau sjálfur (án hjálpar). Ýmist eru lyfin gefin á göngudeild og/eða sjúkrastofnun. Læknir sendir umsókn um notkun lyfs til meðferðar sjúklingi og lyfjanefndin ákvarðar um meðferðina. Heimiluð meðferð lyfjanefndar jafngildir staðfestingu skilyrða fyrir notkun lyfsins. Þegar niðurstaða hefur fengist og meðferð er heimiluð er lyfið sótt í apótek LSH sem sér þá um dreifingu þess á landsvísu eins og verið hefur. Ríkið er þá eigandi og greiðandi lyfjanna með sama hætti og nú.

3.5 Staða S-merktra og leyfisskyldra lyfja

Tekin var út listi yfir S-merkt lyf og leyfisskyld lyf, dagsettur 1. október 2014. Staða lyfjanna getur verið misjöfn og verður henni hér lýst:

- Öll leyfisskyld lyf eru einnig S-merkt. Ýmist eru þau gefin út á lyfjaávisun eða ekki.
- Lyf geta verið í þeirri stöðu að vera leyfisskyld og eingöngu gefin á sjúkrahúsi/göngudeild, þ.e. ekki er gefin lyfjaávisun fyrir slík lyf.
- Lyf geta verið leyfisskyld og eingöngu er ávísað á lyfseðil.
- Lyf geta verið leyfisskyld og bæði ávísað á lyfseðil og gefin á göngudeild.
- Dæmi: Nokkur lyf hafa þá stöðu að bæði er hægt að ávísa þeim með lyfjaávisun sem og velja að gefa þau frekar á göngudeild og falla þau þannig utan almenna greiðslupátttökukerfisins. Dæmi um slík lyf eru: BeneFIX, Gammanorm og MabThera.

- Lyf geta verið án leyfisskyldu og hægt að gefa bæði á lyfseðil og á göngudeild.
- Dæmi: Lyf sem eru aðeins S-merkt og ekki leyfisskyld, s.s. Aranesp, NeoRecromon, Mircera, Sandostain, en hægt að gefa bæði á göngudeild eða með lyfjaávisun. Skilgreina þarf tilvik sem þetta á við.
- Lyf geta verið eingöngu S-merkt og ýmist gefin á göngudeild eða ættu að vera á lyfjaávisun (sjá mat SÍ og LSH, í lyfjalista).
- Sama leyfisskylda lyfið getur haft þá stöðu að mismunandi lyfjaform þess hefur áhrif á hvort lyfið er gefið á sjúkrahúsi (ekki lyfjaávisun) eða einstaklingur tekur lyfið heima (lyfjaávisun).

Hér að neðan er listi yfir þau leyfisskyldu lyf (niður á vnr.) sem hafa þá stöðu að vera leyfisskyld og eingöngu gefin á göngudeildum eða sjúkrahúsum. Sum þessara lyfja hafa farið í gegnum umsóknarferli vegna leyfisskyldu.

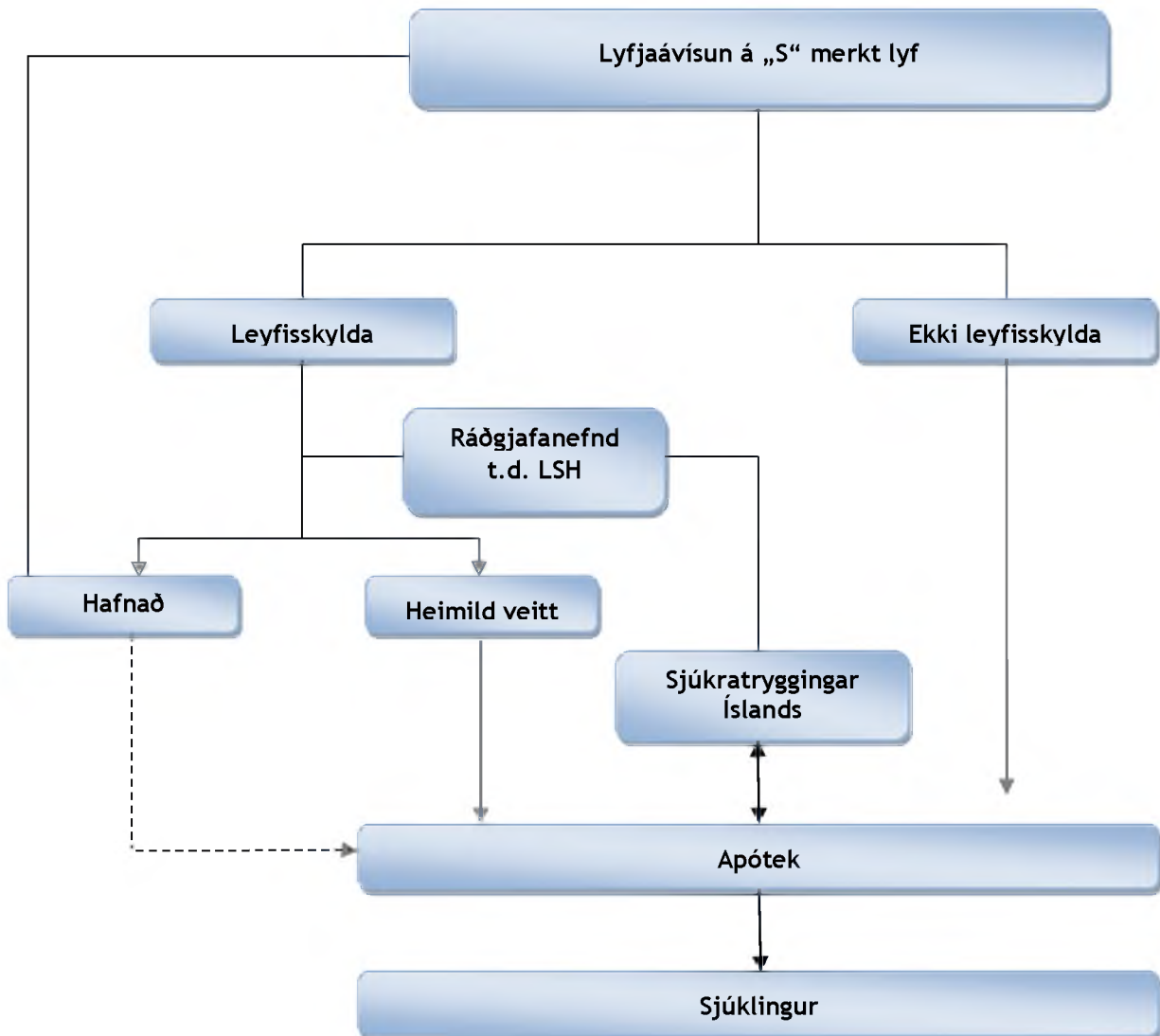
Norræni	Lyfjaheiti	Heiti lyfs	Form lyf	Styrkur	Styrkeir	Magn	Magneif	Fi. Pakk	Pakknin	Athugas	Sjúkrah	Leyfisskyld	lyfja ávi:
120062	L01BA040	Alimta	irp	100 mg/hgl		1 hgl		1	pakki		1	1	0
019797	L01BA040	Alimta	irp	500 mg/hgl		1 hgl		1	pakki		1	1	0
019445	L01XC070	Avastin	irp	25 mg/ml		4 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
019781	L01XC070	Avastin	irp	25 mg/ml		16 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
146082	L04AA260	Benlysta	irs	120 mg/hgl		1 hgl		1	pakki	lausn	1	1	0
562668	L04AA260	Benlysta	irs	400 mg/hgl		1 hgl		1	pakki	lausn	1	1	0
117676	L01DB010	Caelix	irp	2 mg/ml		10 ml		1	hgl		1	1	0
017130	L01BC010	DepoCyt	sti	50 mg/hgl		5 ml		1	hgl		1	1	0
397494	L01XC060	Erbix	irp	5 mg/ml		20 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
016930	A16AB040	Fabrazyme	irp	5 mg/ml		5 mg		1	hgl	lausn	1	1	0
006732	A16AB040	Fabrazyme	irp	5 mg/ml		35 mg		1	hgl	lausn	1	1	0
573477	L01XC030	Herceptin	sts	150 mg/hgl		1 hgl		1	pakki		1	1	0
508921	L01CD040	Jevtana	irp	60 mg		1 hgl		1	pakki	+ leysir	1	1	0
049913	J06BA020	Kiovig	iri	100 mg/ml		10 ml		1	hgl		1	1	0
049925	J06BA020	Kiovig	iri	100 mg/ml		25 ml		1	hgl		1	1	0
049936	J06BA020	Kiovig	iri	100 mg/ml		50 ml		1	hgl		1	1	0
049947	J06BA020	Kiovig	iri	100 mg/ml		100 ml		1	hgl		1	1	0
049902	J06BA020	Kiovig	iri	100 mg/ml		200 ml		1	hgl		1	1	0
562577	J06BA020	Kiovig	iri	100 mg/ml		300 ml		1	hgl		1	1	0
436877	L01AA090	Levact	irp	2.5 mg/ml		25 mg		20	hgl	lausn	1	1	0
437935	L01AA090	Levact	irp	2.5 mg/ml		25 mg		5	hgl	lausn	1	1	0
436010	L01AA090	Levact	irp	2.5 mg/ml		100 mg		5	hgl	lausn	1	1	0
494237	L01XC020	MabThera	irp	100 mg		10 ml		2	hgl	lausn	1	1	0
494286	L01XC020	MabThera	irp	500 mg		50 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
048505	L03AX160	Mezobol	sti	20 mg/ml		1.2 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
086434	L04AA240	Orencia	sti/irp	250 mg/hgl		1 hgl		1	hgl	+ sprauta	1	1	0
192867	S01BA010	Ozurdex	vefjalýf	700 mcg		1 stk		1	pakki	til ísetnings	1	1	0
034401	J06BA020	Privigen	iri	100 mg/ml		25 ml		1	hgl		1	1	0
126684	J06BA020	Privigen	iri	100 mg/ml		50 ml		1	hgl		1	1	0
126695	J06BA020	Privigen	iri	100 mg/ml		100 ml		1	hgl		1	1	0
126707	J06BA020	Privigen	iri	100 mg/ml		200 ml		1	hgl		1	1	0
544385	J06BA020	Privigen	iri	100 mg/ml		400 ml		1	hgl		1	1	0
145077	L04AB020	Remicade	irs	100 mg		1 hgl		1	pakki		1	1	0
410469	L04AB020	Remicade	irp	100 mg		1 hgl		1	pakki		1	1	0
170062	L04AC070	RoActemra	irp	20 mg/ml		4 ml		1	hgl		1	1	0
170085	L04AC070	RoActemra	irp	20 mg/ml		10 ml		1	hgl		1	1	0
170107	L04AC070	RoActemra	irp	20 mg/ml		20 ml		1	hgl		1	1	0
056915	L04AA230	Tysabri	irp	300 mg/hgl		15 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
017195	L01XX320	Velcade	sts	3.5 mg/hgl		1 hgl		1	pakki	lausn	1	1	0
170997	L01BC070	Vidaza	sts	25 mg/ml		4 ml		1	hgl	dreifa	1	1	0
028268	R03DX05C	Xolair	sti	150 mg		1 áf.spr		1	pakki		1	1	0
597433	L01XC110	Yervoy	stþ	5 mg/ml		10 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
199940	L01XC110	Yervoy	stþ	5 mg/ml		40 ml		1	hgl	lausn	1	1	0
007378	J01XX080	Zyvoxid	iri	2 mg/ml		300 ml		10	pakkar		1	1	0

3.6 Verð og útboð

Almennt gildir um leyfisskyld lyf að hægt er að óska eftir lægsta verði á viðmiðunarlöndum, samanber heimildir LGN til ákvörðunar verðs. Í dag eru það Ríkiskaup sem annast útboðið í umboð LSH og aðrar heilbrigðisstofnanir eru aðilar að útboðum LSH, sjá frekar fylgiskjal 11.

3.7 Nýtt fyrirkomulag

Nýtt fyrirkomulag afgreiðslu verður með nákvæmlega sama hætti og núverandi afgreiðsla almennra lyfja. Nýjum lyfjum (S-merktum lyfjum og leyfisskyldum) innan almenna lyfjagreiðslupáttökukerfisins verður dreift með sama hætti og almennum lyfjum. Lyf utan almenna lyfjagreiðslupáttökukerfisins verður dreift með sama hætti og nú í gegnum apótek LSH.

3.8 Umsóknarferli lyfjaskírteina og afgreiðsla leyfisskyldra lyfja

Vinnuhópurinn er sammála um að umsóknarferli lyfjaskírteina verði notað í samskiptum á milli LSH og SÍ. Með því nýtast þau ferli sem eru til staðar hjá báðum stofnunum, hjá SÍ fara þessar heimildir t.d. beint í birtingu í Gáttum. Þessi breyting ætti einungis að orsaka minniháttar breytingar á kerfum.

LSH fer með faglegu ábyrgðina á afgreiðslu heimilda til nota á leyfisskyldum lyfjum í dag og breytingin felst í því að SÍ kemur til með að gefa út lyfjaskírteini í samræmi við svar LSH.

Lagt er til að skilgreind verði ný tegund lyfjaskírteina sem verður þeim takmörkunum háð að eingöngu LSH hefur heimild til að senda þá tegund. Aðrir aðilar sem reyna að senda umsókn vegna leyfisskylds lyfs eða umsókn með þessari nýju merkingu fá synjun á þær umsóknir. Upplýsingar á umsókninni verða eins og á öðrum umsóknum, nema hvað ekki er þörf fyrir rökstuðning með upplýsingum úr sjúkraskrá.

LSH þarf að stilla kerfið hjá sér þannig að eingöngu lyfjanefnd LSH geti notað þessa nýju tegund. Þannig er tryggt að allar umsóknir frá LSH af þessari tegund séu að koma frá lyfjanefnd spítalans. Þessar umsóknir verða settar beint á endastöð hjá SÍ án aðkomu starfsfólks lyfjadeildar SÍ og verða því aðgengilegar í samskiptum við SÍ næsta dag.

Afgreiðsla í apótekum verður óbreytt frá því sem nú er, en taka þarf tillit til breyttrar merkingar á lyfjum. Það tengist þó ekki sérstaklega þessum breytingum.

Læknir sjúkratryggðs einstaklings sækir um greiðslupátttöku sjúkratrygginga í leyfisskyldum lyfjum á því formi sem SÍ ákveða í samráði við LSH. Almennt er við það miðað að með umsókninni staðfesti læknir að sett skilyrði séu uppfyllt. Í sérstökum tilvikum, sem og í vafa-tilvikum leggur lyfjanefnd LSH mat á umsóknina.

Skýlt er að veita SÍ allar nauðsynlegar upplýsingar til þess að unnt sé að taka ákvörðun um einstaklingsbundna greiðslupátttöku. SÍ er heimilt að takmarka einstaklingsbundna greiðslupátttöku við tiltekna ábendingar og einstaka læknisfræðilega sérgrein. Enn fremur er SÍ heimilt, í samráði við LSH, að takmarka einstaklingsbundna greiðslupátttöku við stofnanir þar sem fyrir hendi er ákveðin þekking og tækni til lyfjagjafar og eftirfylgni með henni.

SÍ greiða kostnað vegna samþykktra meðferða með leyfisskyldum lyfjum á grundvelli tiltekinna notendaupplýsinga frá lyfsölum. Í ákveðnum tilvikum er einnig um skil upplýsinga um árangur og eftirfylgni frá meðferðaraðilum að ræða áður en ný meðferðarlota er hafin.

Ákveða þarf gildistími ákvarðana SÍ vegna lyfjameðferða. Skulu þær taka mið af áætlaðri lengd meðferðar sem ákveðin er af læknum.

Lyfjabúðir afhenda sjúklingum lyf sem falla undir almenna lyfjagreiðslukerfið og eru eigendur lyfjanna sem falla innan almenna greiðslupátttökukerfisins. Þetta á jafnt við um apótek LSH sem og aðrar lyfjaverslanir. Lyf sem eru utan almenna greiðslupátttökukerfisins eru áfram eign greiðanda, þ.e. sjúkrastofnana eða SÍ eftir atvikum.

Kanna þarf möguleika á að almenn apótek versli við birgja skv. útboðssamningum LSH. Jafnframt var rætt um að kanna hvort SÍ geti boðið út lyf.

Hver heilbrigðisstofnun mun kaupa sjálf lyf til nota á dag- og göngudeildum án aðkomu LSH, en í gegnum samninga LSH, enda eru flestar heilbrigðisstofnanir aðilar að sömu útboðssamningum.

3.9 Álagning eða afgreiðslugjald fyrir þessi lyf

Verði breytingar á verðlagningu S-merktra lyfja í smásölu getur það falið í sér kostnaðaraukningu hjá SÍ.

Samkomulag lyfjabúða við LSH miðast við að SÍ greiði LSH 15% fyrir pakkningar undir 10.000 kr. í heildsöluverði og 1.500 kr. fyrir hverja pakkningu yfir 10.000 kr. Í vinnuhópnum komu fram ábendingar um að mögulega þyrfti að hækka þetta gjald.

4 Hugbúnaðarbreytingar

Þau kerfi sem þarf að breyta eru Orri, Medicor, LS-Pos og Vöruhús gagna. LGN þarf að senda notendum upplýsingar sem fyrst um væntanlegar breytingar í lyfjaverðskrá og setja á heimasíðu. Einnig þarf að útbúa prófanir fyrir tölvudeildirnar.

4.1 Kostnaður og tímasetning

Ef farið er í breytingar hjá LGN á verðskrá eins og lýst er í 2. kafla þá felst kostnaðurinn í vinnu starfsmanna nefndarinnar en engin fjárútlát verða vegna forritabreytinga. Hins vegar má ætla að hugbúnaðarbreytingu þurfi í lyfseðlakerfunum til að þau skilji þessa breytingu. Hér er aðallega átt við Sögukerfið og Medicor.

Samþættingarlag LSH mun kalla í lyfjaskírteinispjónustu SÍ, þegar umsókn sjúklings vegna S-merktra lyfja hefur verið samþykkt af LSH, og skilar umsóknargögnum. Áætlað er að vinnunni ljúki fyrir áramót 2014 og umfang vinnu, miðað við að forsendur haldi, er áætlað um 40 klst. eða 500.000 kr.

Umfang vinnu vegna breytinga hjá SÍ er ekki mikið eins og áður sagði en gera má ráð fyrir að mesta vinnan fari í prófanir. Gróf áætlun segir viku vinna, sem kostar hálfa til eina milljón króna, en nákvæmari áætlun verður gerð ef allir samþykkja þessa tilhögun.

5 Listi yfir S-merkt lyf og leyfis skyld lyf sem ávísað er utan heilbrigðisstofnana

Vinnuhópurinn taldi mikilvægt að farið yrði yfir lista S-merktra og leyfis skyldra lyfja sem SÍ greiðir og merkt við hvaða lyf megi gera ráð fyrir að fari á lyfseðil, sjá fylgiskjal 7.

Við greiningu á listanum kemur í ljós að notendur á ársgrundvelli eru um 9500. Þar af eru um 6800 utan kerfis. Þessir 6800 einstaklingar nota lyf fyrir um 2.700 m.kr. Einnig þarf að taka tillit til þess að hluti umræddra lyfja og einstaklinga falla undir sóttvarnalög.

5.1 Lyf sem falla undir sóttvarnalög

Greiðslur vegna sóttvarnalyfja byggja á sóttvarnalögum og eru fyrir utan verksvið vinnuhópsins. Sóttvarnalyfin geta bæði verið innan kerfisins og utan. Það eru hins vegar sjúklingarnir sem haldnir eru tilkynningarskyldum smitsjúkdómi sem fá ákveðin lyf sér að kostnaðarlausu. Það á einnig við um sjúklinga með lokastigs nýrnabilun, alvarlegan geðsjúkdóm eða eru í líknandi meðferð. Vinnuhópurinn leggur til að hugað sé að því að „merkja“ þessa sjúklinga með útgáfu skirteina eða að gengið sé úr skugga um að tilkynning um þeirra smitsjúkdóm hafi skilað sér til sóttvarnalæknis, þ.e. að tengja sóttvarnatilkynningaskrá við greiðslupátttökukerfið.

5.2 Lyfjagjafir í heimahúsum

Því er lagt til að þessi lyf falli undir greiðslupátttökukerfið eins og önnur lyf sem notuð eru utan heilbrigðisstofnana.

6 Hnókrar á greiðslupátttökukerfi

Vinnuhópnum var falið að taka tillit til ábendinga um hugsanlega hnókra um framkvæmd og reglur sem gilda um greiðslupátttökukerfið.

6.1 Reglugerð nr. 318/2013

Lagt er til að reglugerð nr. 318/2013, um endurgreiðslu á umtalsverðum kostnaði viðlæknisþjónustu, lyf og þjálfun, verði breytt og hún uppfærð til samræmis við raunverulegan kostnað. Hækka þarf viðmiðunartekjur einstaklings í fyrrnefndri reglugerð þar sem viðmiðunarmörkin eru allt of lág. Til að fá hæstu mögulegu endurgreiðslu (90%) má einstaklingur ekki hafa hærri heildartekjur en 1.820.000 kr. á árinu á undan (151 þúsund kr. á mánuði). Önnur viðmið skv. reglugerðinni eru:

- Lægstu bætur frá TR fyrir einstakling sem býr einn eru 2.622.180 á ári (218.515 á mánuði)
- Lægstu bætur einstaklings sem býr ekki einn er 2.259.756 kr. á ári (188.313 á mánuði)
- Lágmarkstekjur fyrir fullt starf skv. kjarasamningi aðildarsamtaka ASÍ skulu vera kr. 214.000 frá 1. janúar 2014 fyrir starfsmenn 18 ára og eldri.
- Atvinnuleysisbætur eru 2.145.876 kr. á ári (178.823 á mánuði).

Ofangreind dæmi sýna að reglugerð nr. 318/2013 miðar við of lágar tekjur varðandi endurgreiðslur til einstaklinga á umtalsverðum kostnaði við læknishjálp, lyf og þjálfun. Í vinnuhópnum kom fram skýr krafa Neytendasamtakanna og ÖBÍ um að þessi viðmið þurfi að hækka. Lagt er til að framkvæmd greiðslna verði færð í rafrænt kerfi, þ.e. horfið verði frá því að notandinn þurfi að halda kvittunum og framvísa þeim til að fá endurgreitt. Kerfið verði hannað þannig að þeir sem eiga rétt á endurgreiðslum og uppbótum vegna umtalsverðs kostnaðar vegna heilbrigðisþjónustu „eignist“ inneign í kerfinu og þegar notandinn notar kerfið þá sé dregið frá inneigninni í hvert sinn.

Þetta eru breytingar sem ekki eiga aðeins við um það að S-merkt lyf og leyfisskyld lyf séu felld undir greiðslupátttökukerfi lyfja.

6.2 Hækkun á þökum og þrepum í greiðslupátttökukerfinu

Fram hefur komið ÖBÍ og Neytendasamtökin líta það alvarlegum augum að fyrirhugað er að hækka viðmiðunarmörk í greiðslupátttökukerfinu um 10%, langt umfram þróun verðlags og til viðbótar við aðrar hækkunir á hlut sjúklinga í heilbrigðisþjónustu, s.s. komu til sérfræðilækna. Vinnuhópurinn er sammála þessu og telur þessa hækkun of mikla jafnhliða því að taka S-merkt lyf og leyfisskyld lyf inn í kerfið. Tekið skal fram að á fundi vinnuhópsins kom fram að ráðherra hefur ákveðið að umrædd hækkun komi ekki til framkvæmda heldur muni verða reynt að ná tilætluðum sparnaði með öðrum hætti, þ.e. með auknu eftirliti með notkun metýlfenidatlyfja. Hins vegar munu þrep og hámarkspök í greiðslupátttökukerfinu taka sömu verðlagsbreytingum og aðrar gjaldskrár SÍ um áramótin, eða um 3,4% skv. frumvarpi til fjárlaga 2015.

7 Önnur álitamál

7.1 Útboð og birting útboðsverðs

Í greinargerð með banddöminum er tekið fram að breyting á greiðslupátttöku í leyfisskyldum og S-merktum lyfjum eigi ekki að hafa áhrif á innkaup, útboð eða umsýslu umræddra lyfja. Þá var rætt um birtingu verðs og fram komu sjónarmið um að verðlagning ætti að vera opinber. Í því fælist ákveðin neytendavernd og rætt um fordæmi frá Noregi en lagt var fram norskt lögfræðialit um birtingu verðupplýsinga. Fordæmi væri fyrir þessu í verðskrá þar sem gert væri ráð fyrir sk. „umboðsmannaverði“. Þetta hefur þegar verið reynt í útboðsverði inflúensubóluefna.

Í dag eru það Ríkiskaup sem annast útboðið í umboð LSH og aðrar heilbrigðisstofnanir eru nú þegar aðilar og ganga inn í þá samninga. Hins vegar greiðir SÍ fyrir vöruna í raun og hefur eignarhald á útboðslyfjum.

Skiptar skoðanir eru um hvort birting útboðsverðs í lyfjaverðskrá muni skila hækkun eða lækkun á verði. Um er að ræða háar tölur sem geta skipt miklu máli. Nauðsynlegt að skoða reynslu annarra þjóða og fylgjast með þróun mála (sjá álit LSH, kafli 6.6).

Útboðsverð er ekki birt í lyfjaverðskrá Norðurlanda; hins vegar er útboðsverð TNF alfa hemla og MS lyfja opinber á vefsíðu norska innkaupasambandsins (LIS). Almennt er erfitt að nálgast erlent útboðsverð.

7.2 Bókhald, innkaupa- og birgðastjórnun

Vandi við fyrirhugaða breytingu er eignarhald SÍ á lager LSH og uppgjör milli þessara stofnana. Þar er vísað í samkomulag frá 12. desember 2008 og samning um framkvæmd samkomulagsins frá 1. mars 2011, sjá fylgiskjöl.

LSH telur þetta flókið mál eins og fram kemur í fylgiskjali 10 en hins vegar skal tekið fram að núverandi staða eignarhalds lagers er í góðu ferli að mati SÍ.

Lyf sem notuð eru inni á sjúkrahúsum/heilbrigðisstofnunum tilheyra rekstarkostnaði viðkomandi stofnunar hvort sem um er að ræða almenn lyf eða S-merkt lyf. Álitamál er hvort heppilegt sé að SÍ eigi að eiga/greiða fyrir þau lyf sem eru notuð á göngudeild og ekki fara á lyfseðla. Þetta þyrfti að skoða nánar en að mati LSH væri einföldun að hafa þetta á hendi LSH.

7.3 Afstaða Neytendasamtakanna og Öryrkjabandalagsins

Sú tillaga að fella S-merkt lyf inn í greiðslupátttökukerfi lyfja er íþyngjandi aðgerð fyrir fólk sem þarf á lyfjunum að halda. Að mati fulltrúa Neytendasamtakanna og ÖBÍ í nefndinni hefur náðst mikill árangur í lækkun lyfjakostnaðar á undanförunum árum, þrátt fyrir aukna lyfjanotkun. Neytendur hafa ekki notið þessarar lækkunar lyfjakostnaðar heldur einungis ríkisvaldið. Fulltrúar ÖBÍ og Neytendasamtakanna mótmæla einnig fyrirhugaðri 10% hækkun viðmiðunarmarka á hámarksþaki í greiðslupátttökukerfi lyfja sem boðað er í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015.

Fulltrúar ÖBÍ og Neytendasamtakanna hafa verið þeirrar skoðunar að S-merkt lyf eigi að vera utan greiðslupátttökukerfis lyfja þar sem þau eru veitt vegna sérhæfðar meðferðar, eru

vandmeðfarin, dýrari en önnur lyf og notuð í samræmi við vandaðar klínískar leiðbeiningar.

Ákvörðun um að fella S-merkt lyf inn í greiðslupátttökukerfið er studd þeim rökum að hún spari peninga og auðveldi allt utanumhald um kostnað og notkun þessara lyfja. Að mati ÖBÍ og Neytendasamtakanna standa þessi rök ekki. Það sem talið er til sparnaðar er tilflutningur á kostnaði, einkum á herðar sjúklinga. Utanumhald getur ekki verið flókið miðað við núverandi kerfi. Fulltrúum ÖBÍ og Neytendasamtakanna er á hinn bóginn ljóst að ferli innkaupa frá innflutningi til apóteks hefur verið óþarflega flókið og starf nefndarinnar því mikilvægt í því samhengi. Einföldun verkferla hefur ekkert með það að gera hvort lyfin eru utan greiðslupátttöku eður ei.

Að mati fulltrúa ÖBÍ og Neytendasamtakanna er ljóst að endurskoða þarf innkaupaferli lyfja til landsins. Annars vegar þarf að draga úr hindrunum á innflutningi lyfja beint frá öðrum löndum (t.d. Noregi). Hins vegar þarf að gera LSH kleift að taka þátt í útboðum sjúkrahúsa á Norðurlöndunum á lyfjum og öðrum heilbrigðisvörum. Báðar þessar aðgerðir munu leiða til lækkunar lyfjaverðs. Einfalda þarf möguleikana sem sjúklingar hafa til greiðslupátttöku hins opinbera í lyfjakostnaði og nýta má betur þá möguleika sem rafræn samskipti hafa.

Fulltrúar ÖBÍ og Neytendasamtakanna leggja áherslu á að viðmið reglugerðar nr. 318/2013, um endurgreiðslu á umtalsverðum kostnaði við læknisþjónustu, lyf og þjálfun, verði hækkuð þar sem þau séu of lág.

7.4 Álitamál Ólafs Adolfssonar

Að mati Ólafs Adolfssonar lyfsala í vinnuhópnum felur sú aðgerð, að fella S-merkt lyf og leyfisskyld S-merkt lyf undir núverandi greiðslupátttökukerfi lyfja, í sér heildarendurskoðun á fyrirkomulagi S-merkingar. Samkvæmt 8. grein lyfjalaga, nr. 93/1994, er Lyfjastofnun heimilt að takmarka markaðsleyfi lyfs við notkun á sjúkrahúsum. Slík takmörkun á markaðsleyfi byggir á eiginleikum lyfs og mikilvægt að blanda því ekki saman við greiðslumerkingu lyfja eins og gert hefur verið allt frá árinu 2001.

Að endurskoðun lokinni eru lyf flokkuð í:

- I. Almenn lyf – sem ávísað er af lækni og hægt er að leysa út í lyfjabúð.
- II. S-merkt lyf – sem eingöngu eru notuð inni á sjúkrahúsum.

Löggjafinn getur takmarkað notkun dýrra lyfja með s.k. leyfisskyldu sem er grundvöllur greiðslu Sjúkratrygginga Íslands eða sérstakra fjárveitinga til heilbrigðisstofnana. Leyfisskyldan felur í sér að notkun lyfs byggir á klínískum leiðbeiningum og forgangsroðun sjúklinga. Sjúkratryggingar Íslands bera ábyrgð á að leyfisskylda sé uppfyllt og geta samið við utanaðkomandi sérfræðinga, t.d. lyfjanefnd LSH, um að annast hið klíníska mat.

Mjög mikilvægt er að hið opinbera hagnýti sér sem best kosti útboða til að ná fram hagstæðu lyfjaverði og verði horft sérstaklega til þátttöku í sameiginlegum útboðum með öðrum Norðurlandþjóðum.

Mikilvægt er að samhliða fyrirhugðum breytingum fari fram endurskoðun á smásöluálagningu lyfja. Nýtt álagningarþrep verði til fyrir dýr lyf og þak sett á álagningu lyfjaeftirlitsgjalda fyrir dýr lyf.

7.5 Önnur álitamál

Vinnuhópurinn ræddi hvort að sjúklingum væri í einhverjum tilfellum heimilt að borga sjálfir fyrir meðferð. Var talið að slíkt væri óheimilt hvað varðar opinbera heilbrigðisþjónustu en aðilar voru sammála um að þetta væri í pólitískt álitaefni sem ráðherra þyrfti að taka til skoðunar. Taldi vinnuhópurinn að þetta pólitíska álitamál krefðist nánari umræðu og athugunar.

7.6 Athugasemdir frá LSH

Álitamálum sem komu frá LSH við gerð skýrslu vinnuhópsins er lýst í texta og í fylgiskjöllum 10-12 en þau snúa að breytingu á afgreiðslu lyfja, útboðum og vegna birgða- og lagerhalds.

Lokaorð

Vinnuhópurinn fundaði mjög þétt til þess að hægt væri að skila niðurstöðu á sem skemmstum tíma og leitast var við að virða þau tímamörk sem fram komu í skipunarbréfi.

Einnig var ákveðið að vinnuhópurinn einbeitti sér að því að koma með tillögu um hvernig hægt væri að útfæra það afmarkaða verkefni sem erindisbréf ráðherra náði til.

Ákveðið var að gera grein fyrir ágreiningsmálum innan hópsins í 7. kafla og álitamál frá ÖBÍ /Neytendasamtökunum, Ólafi Adolfssyni og LSH eru höfð í sér köflum þar sem þau komu ekki nema að hluta til í umræðu í hópnum og sum eftir að vinnu hópsins lauk.

Niðurstaða vinnuhópsins er að hægt sé að framkvæma umrædda breytingu án mikils kostnaðar og tiltölulega fljótt. Raunhæft væri að gera ráð fyrir mögulegri innleiðingu 1. febrúar eða 1. mars 2015.

Gera þarf reglugerðarbreytingar og minni háttar hugbúnaðarbreytingar.

Samstaða ríkti í vinnuhópnum um að leggja til að reglugerð nr. 318/2013, sem tekur til endurgreiðslu á umtalsverðum kostnaði við læknisþjónustu, lyf og þjálfun, yrði uppfærð.

Einnig ríkti samstaða í hópnum um að fyrirhuguð hækkun á viðmiðunarmörkum í greiðslupáttökukerfinu um 10% væri of mikil jafnhliða því að taka S-merkt lyf og leyfisskyld lyf inn í kerfið. Hins vegar kom fram á fundi nefndarinnar að ekki yrði af þeirri hækkun heldur væri gert ráð fyrir því að viðmiðunarmörk tækju sömu verðlagshækkunum og aðrar gjaldskrár SÍ um næstu áramót skv. frumvarpi til fjárlaga.

Vinnuhópurinn fagnaði því mögulegu norrænu samstarfi um verð, innkaup og hagrænt mat á dýrum og nýjum lyfjum sem eru flest þeirra lyfja sem vinnuhópurinn hefur fjallað um.

Helstu álitamálin voru með hvaða hætti unnt yrði að breyta eða aðlaga lyfjaútboð með þeim hætti að sem best verð fáiast á hverjum tíma ásamt því að gegnsæi sé í verðlagningu. Jafnframt var rætt um fjármögnun og hverjir geti eða eigi að bjóða þessi lyf út.

Einnig var það rætt hvort þessi breyting ylli frekari mismunun sjúklinga og þar voru skoðanir skiptar. Sjóðarmiðin voru tvenns konar; annars vegar að í dag sé verið að mismuna þessum hópum þar sem sum lyf falli undir almenna greiðslupáttökukerfið og önnur ekki og hins vegar að þetta sé sá sjúklingahópur sem eigi að fá þessi tilteknu lyf án endurgreiðslu.

Umræður spunnust um mikilvægi þess að skýrt sé hvort sjúklingar megi borga sjálfir fyrir meðferð, þar með talin lyf, þar sem þeim hefur verið hafnað um einstaklingsbundna eða almenna greiðslupáttöku. Þetta er hins vegar ekki nýtt álitamál en hápólitísk spurning.

Fylgiskjöl

1. [Áherslur ÖBÍ og NS varðandi vinnuhóp um S-merkt lyf.](#)
2. [Fundargerðir vinnuhópsins.](#)
3. [Listi yfir S-merkt og leyfisskyld lyf sem líklega munu fara á lyfseðla í nýju kerfi.](#)
4. [Minnisblað LGN vegna vinnuhóps um greiðslubátttöku í S-merktum og leyfisskyldum lyfjum.](#)
5. [Minnisblað um tillögu Íslands um aukið norrænt samstarf í lyfjamálum.](#)
6. [Reglugerð 313/2013 með tillögum um breytingar.](#)
7. [Svör við Spurningum fulltrúa Neytendasamtakanna.](#)
8. [S-merkt og leyfisskyld lyf.](#)
9. [Samkomulag FSA, LSH og SÍ um fyrirkomulag S-merktra lyfja frá mars 2011.](#)
10. [Fylgiskjöl um ýmis álitamál frá LSH.](#)
11. [Upplýsingar frá LSH um lyfjaútboð.](#)
12. [Fylgiskjal frá LSH.](#)
13. [Skýringarmyndir frá LSH.](#)

Umsögn um frumvarp til laga að beiðni efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis.

Nafn sendanda: Bryndís Þorvaldsdóttir, sérfræðingur skrifstofu heilbrigðisþjónustu velferðarráðuneytinu.

Dagsetning: 13. október 2014

Númer og heiti þingmáls: Þingskjal 3 – 3. mál

VIII. Kafli

Breyting á lögum nr. 125/1999, um málefni aldraðra, með síðari breytingum.

13.gr.

Í stað orðanna „2013 og 2014“ í ákvæði til bráðabirgða VII í lögunum kemur: 2013, 2014 og 2015.

Það sem þarf sérstaklega að íhuga varðandi þessa breytingu er að bráðabirgðaákvæðið í gr. 13 var í upphafi einungis hugsað til bráðabirgða í tengslum við efnahagsörðugleikana sem þjóðin stóð frammi fyrir. Þetta bráðabirgðaákvæði hefur síðan verið framlengt ár eftir ár. Árið 2014 er hér um að ræða 625 mkr. til reksturs hjúkrunarrýma.

Þessar greiðslur takmarka getu Framkvæmdasjóðs aldraðra til annarra verka. Ef sjóðurinn á að geta tekið þátt í að byggja hjúkrunarheimili þarf á einhverjum tímapunkti – fyrr eða síðar – að ákveða að létta þessum greiðslum af sjóðnum. Ef þessar greiðslur koma ekki úr Framkvæmdasjóði aldraðra þarf að mæta fjárþörf stofnanna sem fengið hafa greiðslurnar með viðbótarfjárframlagi úr ríkissjóði eða samdrætti hjá viðkomandi stofnunum.

Með kveðju
Bryndís Þorvaldsdóttir

Minnisblað um ýmsa þætti í starfsemi VIRK-Starfsendurhæfingarsjóðs

Þetta minnisblað er tekið saman af framkvæmdastjóra VIRK í kjölfar fundar í Velferðarráðuneytinu um starfsemi VIRK. Því er ætlað að koma ákveðnum upplýsingum um starfsemina á framfæri, bæði til frekari skýringar og til að leiðrétta misskilning á ákveðnum þáttum starfseminnar. Undirrituð er ávallt tilbúin til að veita frekari upplýsingar ef á þarf að halda.

Einstaklingar í þjónustu

Í dag eru um 2400 einstaklingar í þjónustu hjá VIRK. Allir þessir einstaklingar glímdu við alvarlegan vanda þegar þeir komu til VIRK og þurftu á þessari þjónustu að halda til að geta tekið virkan þátt á vinnumarkaði í kjölfar veikinda eða slysa.

Eingöngu lækmar vísa inn í þjónustu VIRK í dag. Notuð er sérstök tilvísun sem er til staðar í Sögukerfi heilsugæslunnar.

Allar beiðnir um þjónustu fara fyrir sérfræðinga hjá VIRK sem taka afstöðu til þess hvort starfsendurhæfing sé raunhæf eða gagnleg fyrir viðkomandi. Ef vafi leikur á um það þá á sér stað sérstakt raunhæfimat starfsendurhæfingar þar sem einstaklingur hittir lækni í stutta stund og eftir aðstæðum aðra sérfræðinga (t.d. sálfræðing, sjúkrabjálfa eða félagsráðgjafa). Raunhæfimat starfsendurhæfingar er stutt skipulegt mat á stöðu og möguleikum einstaklings og ef niðurstaðan er sú að starfsendurhæfing sé ekki raunhæf þá getur þetta mat samt sem áður nýst einstaklingum mjög vel til að meta hvaða önnur þjónusta geti verið gagnleg á þessum tímapunkti.

Ef niðurstaða skoðunar hjá VIRK er sú að starfsendurhæfing sé ekki raunhæf eða gagnleg á þeim tímapunkti sem einstaklingur kemur í þjónustu þá er einstaklingi beint til annarra þjónustuaðila innan velferðarkerfisins í samráði við þá aðila. Ef niðurstaðan er sú að starfsendurhæfing sé viðeigandi og gagnleg þá er einstaklingi vísað til ráðgjafa VIRK.

Kostnaður og árangur

Rekstrarkostnaður VIRK á árinu 2013 var um 1,3 milljarðar króna. Í lok ársins 2013 voru um 1800 einstaklingar í þjónustu hjá VIRK og meðaltími í þjónustu var um 1 ár. Kostnaður á hvern einstakling í þjónustu nam því um 60 þúsund krónum á mánuði að meðaltali.

Rekstrarkostnaður VIRK fyrstu 9 mánuði ársins 2014 nemur um 1,4 milljörðum króna. Um 2400 einstaklingar voru í þjónustu á vegum VIRK í september 2014 og nemur því meðalkostnaður á hvern einstakling fyrstu 9 mánuði ársins um 64 þúsund krónum á mánuði.

Að beiðni stjórnar Virk er stöðugt verið að rýna kostnað við þá þjónustu sem veitt er og leita leiða til þess að halda þessu niðri, en erfitt er að átta sig á því hvort þetta er of hátt eða lágt. Til samanburðar má nefna að þessar fjárhæðir eru mun lægri en það gjald sem var í flestum samningum milli Velferðarráðuneytisins og starfsendurhæfingarstöðva áður en þeir samningar fóru yfir til VIRK. Það gjald var í flestum tilfellum 86 þúsund krónur á hvern einstaklingum og hærra í sumum samningum eins og hjá Janusi. Í þeim samanburði er ekki hægt að halda því fram að rekstur eða rekstrarkostnaður VIRK sé óeðlilega hár eða úr takti við það sem gengur og gerist í svona þjónustu

m.v. þá reynslu sem hér hefur safnast upp. Þvert á móti þá hefur VIRK tekist að þjónusta margfalt fleiri einstaklinga á talsvert lægra meðalverði en gert var í þeim samningum sem ríkið gerði. Auk þess hefur VIRK lagt mun meiri áherslu á þverfaglega aðkomu og gerir meiri kröfur til starfsemi starfsendurhæfingarstöðva en gert var í samningum ríkisins við þessar stöðvar. Á sama tíma hefur VIRK fjárfest gríðarlega í bæði innra skipulagi og skipulagi á árangursríku samstarfi við aðra aðila innan velferðarkerfisins. Til viðbótar við þetta má nefna þróun á starfsgetumati í samstarf við um 80 sérfræðinga hérlandis og erlendis sem og öðrum verkferlum sem geta án efa nýst gríðarlega vel innan hins opinbera kerfis ef vilji er þar til samstarfs um þessa þætti.

VIRK hefur náð miklum árangri í starfsendurhæfingu einstaklinga. Eins og fram hefur komið þá leita einstaklingar til VIRK sem glíma við mikinn og fjölþættan vanda og flókið getur verið að finna réttar leiðir í starfsendurhæfingu fyrir þessa einstaklinga. Þrátt fyrir þetta þá eru um 72% einstaklinganna sem útskrifast hjá VIRK á þessu ári með framfærslustöðu sem gefur til kynna vinnugetu. Um er að ræða 65% stöðugilda. Í skýrslu Talmákonunnar gerir Benedikt Jóhannesson tilraun til að leggja tölulegan mælikvarða á árangur VIRK á árinu 2013 út frá gögnum í gagnagrunni VIRK og niðurstaða hans er að ávinningur af starfi VIRK á árinu 2013 geti numið allt að 9,7 milljörðum króna að gefnum mjög varfærum forsendum. Til viðbótar við þetta má nefna að samkvæmt niðurstöðum þjónustukönnunar þá er það mat einstaklinganna að þjónusta VIRK hafi mikil jákvæð áhrif á bæði sjálfsmynd þeirra, lífsgæði og vinnugetu og um 94% þeirra segjast myndu ráðleggja öðrum í svipuðum sporum að leita til VIRK.

Starf og hlutverk ráðgjafa VIRK

Ráðgjafar VIRK eru 48 talsins og eru staðsettir hjá stéttarfélögum um allt land. Auk þess hafa sérfræðingar á skrifstofu VIRK tekið að sér starf ráðgjafa í afleysingum þegar þörf er á því. Ráðgjafar VIRK eru undantekningarlítið með háskólamenntun á sviði heilbrigðis- eða félagsvísinda og margir eru með mastersgráðu í sínu fagi. Starf ráðgjafa VIRK er flókið og vandasamt þar sem reynt er að finna leiðir til að leysa úr málum einstaklinga með margþættan og flókinn vanda í samstarfi við mikinn fjölda fagaðila innan velferðarkerfisins.

Hver ráðgjafi á vegum VIRK heldur utan um mál 46-60 einstaklinga. Viða erlendis hafa menn það viðmið að einn ráðgjafi ráði ekki við fleiri en 35-40 mál í starfsendurhæfingu án þess að missa yfirsýn og þar með missa möguleika á að ná árangri með einstaklingana. Hér þarf að hafa í huga að starf ráðgjafa í starfsendurhæfingu er á margan hátt frábrugðið öðrum ráðgjafastörfum s.s. við vinnumiðlun eða í félagsþjónustu. Þeir einstaklingar sem leita til ráðgjafa í starfsendurhæfingu eru undantekningarlítið að glíma við bæði alvarlegan heilsubrest og mjög margþættan vanda.

Hlutverk ráðgjafa er að afla upplýsinga um stöðu einstaklings og styðja hann og hvetja á leið sinni aftur á vinnumarkað. Þetta er gert í samráði við meðhöndlandi lækni einstaklings, teymi sérfræðinga á vegum VIRK og með aðstoð fjölda úrræðaaðila. Ráðgjafar tryggja virkt upplýsingaflæði á milli allra þeirra aðila sem koma að starfsendurhæfingu einstaklings. Hér eru tekin nokkur dæmi um þau verkefni sem ráðgjafi þarf að leysa úr gagnvart hverjum og einum einstaklingi:

- Söfnun upplýsinga um stöðu, hindranir og möguleika hvers og eins einstaklings til þátttöku á vinnumarkaði
- Hvatningarviðtöl við einstakling með áherslu á endurkomu til vinnu
- Samstarf við heimilislækni eða meðhöndlandi lækni. Símtöl og skýrslur

- Samstarf við þverfaglegt teymi á vegum VIRK um mótun starfsendurhæfingaráætlunar og mat á stöðu. Safna saman gögnum fyrir rýnifundi með þverfaglegu teymi og endurgerð endurhæfingaráætlunar að þeim loknum
- Pöntun á starfsendurhæfingarúrræðum í samræmi við áætlanir í starfsendurhæfingu
- Samstarf við úrræðaaðila. Samtöl í síma, móttaka og skráning á skýrslum um gang mála og árangur
- Fylgjast með mætingu og ástundun einstaklings í úrræðum og annarri þjónustu
- Gerð endurhæfingaráætlunar fyrir Tryggingastofnun ríkisins (vegna endurhæfingarlífeyris)
- Samstarf við ýmsa fagaðila innan hins opinbera velferðarkerfis. T.d. fagfólk á geðdeildum LSH, félagsráðgjafa innan félagsþjónustunnar, ráðgjafa Vinnumálastofnunar og STARFs, félagsráðgjafa innan Tryggingastofnunar og fagfólk annarra endurhæfingarstofnana s.s. Reykjalundar, Grensáss og Kristness. Oft á þjónusta sér stað samhlíða hjá þessum aðilum og þá er mikilvægt að samhæfa ákveðna þætti.
- Panta, undirbúa gögn og taka saman yfirlit yfir feril fyrir sérhæfð mót í flóknum málum
- Panta, undirbúa gögn og taka saman yfirlit yfir feril fyrir starfsgetumat í lok ferils
- Skráning í gagnagrunn VIRK á nauðsynlegum upplýsingum vegna starfsendurhæfingarferilsins

Starfsendurhæfing snýst um samstarf og samvinnu margra ólíkra aðila. Ráðgjafar VIRK gegna mjög mikilvægu samhæfingarhlutverki í þessu ferli og margir einstaklingar hafa haft á orði að þeir upplifi í fyrsta sinn í löngu ferli sínu um velferðarkerfið að reynt sé að leysa úr málum þeirra á heildstæðan máta og tryggt sé að ólíkir fagaðilar tali saman í leit að raunhæfum lausnum. Þessi samhæfing er forsenda þess að unnt sé að ná árangri í starfsendurhæfingu þegar um er að ræða flókin mál einstaklinga í miklum vanda.

Þverfagleg matsteymi og starfsgetumat

Í starfsendurhæfingarferli hjá VIRK er lögð áhersla á að horft sé þverfaglega á mál einstaklings. Bæði rannsóknir og reynsla sýna að sú nálgun er örugg og árangursrík. Þverfagleg vinna er kostnaðarsöm en reynt er eftir fremsta megni að gera þetta á hagkvæman máta hjá VIRK m.a. með því að þverfaglegt teymi ásamt ráðgjafanum rýnir öll ný mál innan mánaðar frá því að einstaklingur hefur þjónustu hjá ráðgjafa. Á grunni þess eru settar niður leiðbeiningar um næstu skref og gerð starfsendurhæfingaráætlunar. Mál eru síðan rýnd reglubundið af þverfaglegu teymi til að tryggja áframhaldandi faglegt starf. Þessi teymi eru orðin mjög þjálfuð í að vinna saman og því er unnt að fara yfir mörg mál á hverjum fundi þannig að kostnaður við hvert og eitt mál er ekki mikill.

Sé talin þörf á að einstaklingur hitti sérfræðinga fer fram þverfaglegt mat. Þar eru mál hans skoðuð á ítarlegan hátt af viðeigandi fagaðilum, allt eftir þörfum hvers og eins. Þetta er þó aðeins gert ef mál eru það flókin að ekki hefur fundist lausn á annan máta eða ef ekki næst árangur á fyrstu 6 mánuðum í starfsendurhæfingu án skýringa.

VIRK hefur lagt mikla vinnu í að þróa matsferli sem er samofið starfsendurhæfingarferli einstaklingsins. Á þann hátt er tryggt að allra mögulegra leiða sé leitað til að auka vinnugetu einstaklings áður en tekin er ákvörðun um rétt til varanlegra bóta vegna skertrar starfsgetu. Flestir einstaklingar hjá VIRK (um 72%) fara í virka þátttöku á vinnumarkaði í lok starfsendurhæfingarferils. Ef starfsgeta er hins vegar ennþá skert í lok starfsendurhæfingarferils þá er einstaklingi vísað í starfsgetumat hjá sjálfstætt starfandi sérfræðingum sem VIRK fjármagnar. Í starfsgetumati er tekin afstaða til þess hvort starfsendurhæfing sé fullreynd með tilliti til mögulegra starfa á vinnumarkaði. Teljist starfsendurhæfing fullreynd eru styrkleikar og hindranir einstaklings sérstaklega skoðaðir með

hliðsjón af starfsendurhæfingarferlinu og þeir metnir til að setja niður möguleg störf á vinnumarkaði. Styrkleikarnir eru nýttir til að skoða störf sem talin eru raunhæf og meta hvort hindranir séu frábending í því tilfalli. Hér er meðal annars tekin afstaða til þess hvort hægt sé að aðlaga starf að hindrunum einstaklingsins.

Starfsendurhæfingarúrræði

VIRK hefur lagt mikinn metnað í að stuðla að uppbyggingu á góðum og faglegum úrræðum í starfsendurhæfingu um allt land. Á árinu 2013 tók VIRK yfir samninga við starfsendurhæfingarstöðvar af ríkinu fyrir um 400 milljónir króna. Að auki tók VIRK við um 100 einstaklingum sem voru á bið eftir þjónustu hjá þessum stöðvum á þessum tíma og tryggði þeim þjónustu við hæfi. VIRK samdi við þessar stöðvar um áframhaldandi þjónustu en gerir skýrari kröfur um þverfaglega og heildstæðari nálgun en áður var. Flestar þessara stöðva hafa lagt áherslu á að þróast í þessa veru og byggt upp gott samstarf við VIRK. VIRK tryggir auk þess tilvist þessara stöðva á landsbyggðinni með föstu lágmarksframlagi í hverjum mánuði.

Í meðfylgjandi skjali er að finna yfirlit yfir hin ýmsu starfsendurhæfingarúrræði sem eru til staðar um allt land fyrir einstaklinga í þjónustu á vegum VIRK.

Skýr rammi um úrræðakaup

Hjá VIRK eru til staðar nákvæmar reglur um kaup á starfsendurhæfingarúrræðum sem ráðgjöfum ber að fara eftir. Aðeins er heimilt að kaupa úrræði sem hafa skýr fagleg markmið að undangenginni skoðun á aðstæðum og þörfum einstaklinga og ráðgjöfum er aðeins heimilt að kaupa úrræði upp að tiltekinni hámarksfjárhæð fyrir hvernig einstakling. Einnig er til staðar hámark á hverja einustu tegund úrræða og þannig er einungis heimilt að kaupa bæði sálfræðiþjónustu og sjúkraþjálfun upp að tilteknu hámarki. Það er einnig mjög skýrt í verklagsreglum VIRK að einungis má kaupa þá þjónustu af sálfræðingum og sjúkraþjálfurum sem hafa það skýra markmið að finna færar leiðir til aukinnar atvinnuþátttöku. VIRK borgar þannig ekki fyrir viðhaldsmeðferð hjá sjúkraþjálfara og ekki fyrir aðra meðferð hjá sálfræðingi en þá sem stuðlar að aukinni atvinnuþátttöku. Virkt eftirlit er með öllum úrræðakaupum og sífellt er leitað leiða til að auka hagkvæmni og árangur.

Skrifstofa VIRK – umsjón og eftirlit

Á skrifstofu VIRK starfa 30 starfsmenn í um 26 stöðugildum. Um 80% starfsmanna skrifstofunnar eru einstaklingar með háskólamenntun og flestir þeirra hafa mastersgráðu í sínu fagi og marga ára starfsreynslu sem nýtist í starfi. Það er því varhugavert að bera launakostnað á skrifstofu VIRK saman við launakostnað annarra stofnana þar sem bæði þjónustan og samsetning starfsmanna er allt önnur. Auk þess þá njóta starfsmenn VIRK ekki lífeyrisréttinda eða annarra sérstakra réttinda sem tilheyra mörgum opinberum starfsmönnum.

Velta VIRK er í dag um 2 milljarðar króna á ári og fjármálahluti skrifstofunnar heldur utan um fjárreiður VIRK. Allar pantanir fyrir úrræðum eru skráðir í sérstakt bókunarkerfi af ráðgjöfum um allt land og skrifstofa VIRK fer yfir hvern einasta reikning vegna þeirra 2400 einstaklinga sem eru í þjónustu og athugar hvort bæði þjónusta og verð sé í samræmi við pöntun og aðrar reglur. Öll úrræði eru bókuð á kennitölur einstaklinga og þannig er unnt að fylgjast með útgjöldum fyrir hvern og einn í samanburði við bæði þjónustu og árangur. Gerðir eru samningar við alla stærri úrræðaaðila.

Á skrifstofu VIRK er haldið utan um þróun á bæði upplýsingakerfi og gæðakerfi. Þessir ferlar hafa verið byggðir upp frá grunni og gefa kost á öflugu eftirliti með starfsemi sem er dreifð um allt land í samstarfi við fjölda ólíkra aðila.

Starfsendurhæfingarhluti skrifstofunnar sér m.a. um eftirfarandi verkefni:

- Þjónusta, aðstoð og eftirlit með 48 ráðgjöfum um allt land
- Símenntun, fræðsla og annar stuðningur fyrir ráðgjafa. Ráðgjafar hafa m.a. aðgengi að sérfræðingum í reglulegum símatímum og geta sent fyrirspurnir í netpósthólf sem vaktað er af sérfræðingum VIRK
- Samstarf við stéttarfélög og atvinnurekendur vegna starfs ráðgjafa
- Yfirferð allra beiðna sem koma inn um þjónustu
- Utanumhald og skipulag vegna starfa rýnitema sem rýna mál og aðstoða ráðgjafa við að setja upp árangursríkar starfsendurhæfingaráætlanir. 17 sérfræðingar (utanaðkomandi verktakar) sitja í þessum teyrum. Hver ráðgjafi fær að meðaltali 3 klukkustundir á mánuði með teyrum til að fara yfir bæði ný og eldri mál eftir þörfum á hverjum tíma.
- Utanumhald utan um sérhæfð matsteymi sem koma að bæði mati á raunhæfi, sérhæfðu mati og starfsgetumati fyrir einstaklinga í þjónustu. Í þessum teyrum eru um 27 sérfræðingar (utanaðkomandi verktakar). Fjöldi mismunandi mata eru núna um 150 á mánuði og reiknað er með að þeim fjölgi í yfir 200 á mánuði á næsta ári. Á þennan hátt getur VIRK lokið stafsendurhæfingarferli einstaklings á formlegan hátt með starfsgetumati og í dag eru bæði lífeyrissjóðir og lækna TR farnir að kalla í auknum mæli eftir þessari niðurstöðu.
- Samskipti, eftirlit og utanumhald utan um úrræði sem veitt eru af nokkur hundruð fagaðilum um allt land. Þar á meðal starfsendurhæfingarstöðvum, sálfræðingum, sjúkraþjálfurum, símenntunaraðilum og fleiri. Gerðar eru reglubundnar úttektir á þjónustu þessara aðila og samningar endurnýjaðir reglulega í takt við nýjar áherslur og þróun í starfsemi.
- Þróun á vinnuferlum og starfsgetumati. VIRK hefur þróað starfsgetumat í samstarfi við fjölda sérfræðinga bæði héraðs og erlendis. Þessi þróun hefur vakið mikla athygli erlendis og nú er svo komið að fleiri erlendir aðilar hafa óskað eftir samstarfi en VIRK hefur ráðið við að sinna. Í bígerð er að m.a. prufukeyra ákveðna þætti í starfsgetumati VIRK í nokkrum sveitarfélögum í Danmörku.
- Ýmis þróunarverkefni hafa verið í gangi á undanförunum árum s.s. verkefnið *Virkur vinnustaður* en afkrstur þess er m.a. gríðarlega góðar leiðbeiningar um velferð á vinnustöðum og fjarvistarstjórnun sem eru aðgengilegar öllum fyrirtækjum og stofnunum á heimasíðu VIRK. Í vetur verða gefnir út bæklingar um þetta efni og eins fræðsluefni fyrir stjórnendur um leiðir til að aðstoða starfsmenn sem glíma við geðrænan vanda af ýmsum toga.
- Ársrit VIRK hefur verið efnismikið og gefið fagaðilum innan starfsendurhæfingar kost á að koma á framfæri faggreinum um starfsendurhæfingu. VIRK hefur auk þess gefið út ýmsa bæklinga og fræðsluefni sem nýtist bæði starfsmönnum og stjórnendum fyrirtækja.
- Samstarf og fundir við ýmsa aðila innan velferðarkerfisins eins og farið er yfir í síðasta kafla þessa minnisblaðs.

Samstarf við opinberar stofnanir innan velferðarkerfisins

Á undanförunum tveimur árum hefur VIRK lagt mikla áherslu á að auka samskipti og samstarf við aðrar stofnanir velferðarkerfisins með það að markmiði að auka og bæta þjónustu við einstaklinga á öllum sviðum. VIRK leggur einnig mikla áherslu á að leiðbeina einstaklingum um mögulegar þjónustuleiðir innan velferðarkerfisins hvort sem einstaklingurinn getur nýtt sér þjónustu VIRK eða ekki. Hér eru nefnd nokkur dæmi um það hvað VIRK hefur lagt fram í þessu samstarfi:

- Ráðgjafar VIRK halda utan um endurhæfingaráætlanir sem eru forsenda þess að einstaklingar geti fengið endurhæfingarlífeyri frá TR. Læknar sem starfa á vegum TR eru einnig í auknum mæli farnir að kalla eftir niðurstöðum starfsgetumats hjá VIRK áður en ákvörðun er tekin um lífeyrisgreiðslur hjá TR.
- Sérfræðingar VIRK bjóða upp á fundi á heilsugæslustöðvum um allt land. Þar gefst heimilislæknum tækifæri til að fara yfir mál sinna einstaklinga og gott upplýsingaflæði er tryggt.
- Ráðgjafar VIRK eru með aðsetur á Hvítabandinu og á Kleppi einu sinni í viku. Þessi viðvera hefur skipt miklu máli fyrir einstaklinga sem glíma við langvinna og alvarlega geðsjúkdóma og hefur orðið til þess að tengja betur saman þjónustu heilbrigðiskerfis og atvinnutengdrar starfsendurhæfingar.
- Reglubundnir fundir eru milli sérfræðinga VIRK og sérfræðinga á geðdeildum LSH – bæði á geðdeild LSH við Hringbraut og á Kleppi.
- VIRK hefur útvegað geðdeild LSH á Laugarásvegi sérstakan ráðgjafa sem hefur aðstoðað unga einstaklinga með alvarlegar geðgreiningar við að finna starf við hæfi. Þetta samstarf hefur verið gríðarlega gott og nú þegar skilað þeim ávinningi á undanförunum mánuðum að 10 þessara einstaklinga eru nú komnir í launaða vinnu. Mikil ánægja er með þetta samstarf hjá fagfólki geðdeildar LSH á Laugarásvegi.
- Reglulegir fundir eru milli sérfræðinga VIRK og Reykjalundar og milli VIRK og Grensás þar sem markmiðið er að tryggja samfelldan þjónustuferil fyrir einstaklinga
- VIRK vinnur markvisst með félagsþjónustu Reykjavíkurborgar, Hafnarfjarðar og Reykjanesbæjar þar sem fagaðilar frá VIRK og félagsþjónustunni fara sameiginlega yfir mál einstaklinga sem eru á „gráu svæði“ með það í huga að finna árangursríkar leiðir að vinnumarkaði. Hér leggur VIRK t.d. til aðgengi að fagaðilum sem geta boðið einstaklingum upp á nánari skoðun með það í huga að finna færar leiðir hvort heldur sem er innan VIRK eða á vegum félagsþjónustunnar. Í undirbúningi er samstarf af þessum toga við fleiri sveitarfélög.
- Reglulegir fundir eru með bæði Vinnumálastofnun og STARFi þar sem þverfagleg teymi fara yfir mál einstaklinga og koma þeim í réttan farveg.

Þessi listi er ekki tæmandi og VIRK hefur lagt mikla áherslu á gott samstarf við alla aðila innan velferðarkerfisins með það að markmiði að tryggja góðan og samfelldan þjónustuferil fyrir einstaklinga.

VIRK gegnir í dag mikilvægu hlutverki innan velferðarkerfisins og hefur lagt mikið afl í að samþætta þjónustu atvinnutengdrar starfsendurhæfingar við þjónustu annarra stofnanna. Áhersla er alltaf lögð á það að finna einstaklingum réttan farveg í góðu samstarfi við aðra fagaðila innan kerfisins. Það er mjög mikilvægt að standa vörð um þessa uppbyggingu og er hún m.a. ein forsenda þess að unnt sé að taka upp starfsgetumats í stað örorkumats hér á landi. Starfsgetumat gerir kröfu til þess að allir eigi rétt á samhæfðum og faglegum feril í starfsendurhæfingu þar sem reynt er á skipulagðan og faglegan hátt að efla styrkleika og draga úr áhrifum hindrana hjá einstaklingum sem glíma við skerta starfsgetu vegna heilsubreysts. Ef upptaka starfsgetumats á að vera meira en orðin tóm þarf að tryggja öllum einstaklingum þessa samhæfðu þjónustu um allt land.

Reykjavík, 21. nóvember 2014

Vigdís Jónsdóttir, framkvæmdastjóri VIRK - Starfsendurhæfingarsjóðs

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 10. október 2014

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ýmsar forsendur fjárlagafrumvarps 2015

Í frumvarpi þessu er gert ráð fyrir að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi á árinu 2015 þrátt fyrir 3. gr. laga um tryggingagjald og að um það hafi verið samið við aðila vinnumarkaðarins, fyrst í kjarasamningum árið 2008 og síðan í samstarfi aðilanna og velferðarráðuneytisins við samningu frumvarps til laga nr. 60/2012 um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða á árinu 2012.

Í bráðabirgðaákvæði laga nr. 60/2012 er kveðið á um að stjórnvöld, aðilar vinnumarkaðarins og Landssamtök lífeyrissjóða skuli endurskoða framlög til starfsendurhæfingarsjóða fyrir árslok 2014. Síðastliðið vor var skipuð nefnd sem hafði þetta hlutverk, en aðeins einn fundur var haldinn í nefndinni áður en fjárlagafrumvarpið var lagt fram. Áform stjórnvalda um að standa ekki við umrætt samkomulag eru þannig sett fram án þess að nauðsynleg gögn hafi verið lögð fram og málið fengið eðlilega umfjöllun í nefndinni.

Stjórn VIRK – Starfsendurhæfingarsjóðs vill með þessari umsögn gera alvarlegar athugasemdir við þessi vinnubrögð og krefjast þess að stjórnvöld standi við bæði lög og gerða samninga um fjármögnun og uppbyggingu á starfsemi VIRK.

Starfsemi VIRK er ennþá í bæði mótun og vexti. Út frá tölum um fjölda þeirra sem eru á launum í veikindum á vinnumarkaði, bótum hjá sjúkrasjóðum stéttarfélaga, endurhæfingarlífeyri og örorkulífeyri má gera ráð fyrir að þessi vöxtur haldi áfram út árið 2016 og þá verði um 3.500 einstaklingar í þjónustu hjá VIRK. Áætlanir VIRK fyrir 2015 og 2016 gera einnig ráð fyrir því að starfsemi VIRK muni skila verðmætum upplýsingum um starfsgetu einstaklinga til mismunandi framfærsluaðila s.s. lífeyrissjóða og Tryggingastofnunar ríkisins. Til þess að þetta sé unnt þá þarf VIRK að efla til muna starfsemi í þverfaglegri teymisvinnu og um þessar mundir er unnið markvisst að henni. Uppbygging þverfaglegrar teymisvinnu er forsenda þess að unnt verði að breyta lögum um almannatryggingar á þann veg að taka upp starfsgetumat í stað örorkumats sem grundvöll úrskurða um bætur vegna skertrar starfsorku. Þessi uppbygging er einnig í takti við áherslur annarra landa sem leggja áherslu á að nýta starfskrafta allra einstaklinga á vinnumarkaði – einnig þeirra sem glíma við heilsubrest af ýmsum toga. Eigi það að verða mögulegt er nauðsynlegt að ríkið standi við samninga um framlag sitt til VIRK.

Verði frumvarpið samþykkt óbreytt og starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi 2015 er ljóst að VIRK getur ekki tekið við einstaklingum í þjónustu á árinu 2015 sem ekki er greitt af í sjóðinn. Það felur í sér að ekki verður fyrir hendi eitt heildarkerfi atvinnutengdrar starfsendurhæfingar með jöfnum aðgangi fyrir alla einstaklinga sem þurfa á þjónustunni að halda. Þetta mun einnig koma í veg fyrir að allir einstaklingar eigi kost á að ganga í gegnum skipulagðan og

faglegan starfsendurhæfingarferil sem er forsenda þess að unnt verði að taka upp starfsgetumat í stað örorkumats.

Frá árinu 1999 hefur orðið gríðarleg fjölgun í hópi þeirra einstaklinga sem ekki eru á vinnumarkaði vegna skertrar starfsgetu. Á árinu 1999 var tekinn upp örorkumatsstaðall sem er eingöngu læknisfræðilegur og lítur eingöngu til þess sem einstaklingar geta ekki gert í stað möguleika þeirra á vinnumarkaði eins og hugsunin er með starfsgetumati. Á þeim tíma voru engir fjármunir lagðir í starfsendurhæfingu til að auka möguleika einstaklinga sem búa við skerta starfsgetu vegna heilsubreysts. Niðurstaða þessara ákvarðana hefur verið stórfelld aukning á fjölda örorkulífeyrisþega undanfarin 15 ár með tilheyrandi útgjöldum lífeyrissjóða og ríkissjóðs og skertum lífsgæðum þessara einstaklinga. Nú er fjöldi örorku- og endurhæfingarlífeyrisþega um 18.000 og hefur hann tvöfaldast frá árinu 1999 og fjórfaldast frá árinu 1990. Kostnaður samfélagsins vegna þessa nemur tugum milljarða króna á ári auk þess sem oft er um að ræða verulega skert lífsgæði hjá viðkomandi einstaklingum og fjölskyldum þeirra. Það felast þannig í því miklir hagsmunir fyrir einstaklinga, atvinnurekendur og samfélagið í heild sinni að grípa til ráðstafana og reyna að snúa þessari þróun við.

Starfsemi VIRK skilar gríðarlega miklum samfélagslegum og fjárhagslegum ávinningi. Um 74% einstaklinga sem útskrifast frá VIRK eru virkir á vinnumarkaði við útskrift – þ.e. eru annað hvort í launuðu starfi, atvinnuleit eða í lánshæfu námi við útskrift. Ef litið er á fjölda stöðugilda eru 66% þeirra í vinnu, atvinnuleit eða í lánshæfu námi við útskrift.

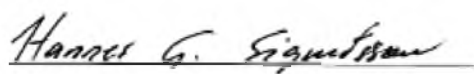
Talnakönnun ehf. hefur gert greiningu á árangri og ávinningi af starfsemi VIRK á árinu 2013 á grundvelli upplýsinga í gagnagrunni VIRK. Við þessa útreikninga byggir Talnakönnun á afar varfærum forsendum um áhrif starfsendurhæfingar á tímabil óvinnufærni einstaklinga. Þrátt fyrir þessar varfærnu forsendur er niðurstaða Talnakönnunar sú að starfsemi VIRK sé mjög arðbær. Um 10 milljarða króna ávinningur hafi verið af starfseminni árið 2013 og ábatinn skiptist á milli Tryggingastofnunar, lífeyrissjóða, ríkis og sveitarfélaga í formi aukinna skatttekna. Við þetta bætist ábati einstaklingsins. (Sjá nánar í meðfylgjandi fylgiskjali).

Árangursrík starfsendurhæfingarþjónusta er þannig ein arðbærasta fjárfesting sem völ er á, bæði til skamms og langs tíma, auk þess að styrkja einstaklinga og stuðla að öflugra samfélagi og aukinni velferð, og því mjög mikilvægt að standa vörð um uppbyggingu hennar til framtíðar.

Meðfylgjandi eru eftirfarandi fylgiskjöl með nánari upplýsingum er varða starfsemi VIRK:

- Skýrsla Talnakönnunar um ávinning af starfsemi VIRK árið 2013
- Samantekt um starfsemi VIRK
- Samantekt um varasjóð VIRK

F.h. stjórnar VIRK – Starfsendurhæfingarsjóðs

Hannes G. Sigurðsson, formaður stjórnar

Samantekt 3. sept 2014

Árangur einstaklinga og ávinningur samfélags

Tæplega 7.000 einstaklingar hafa leitað til VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs á undanförunum 5 árum og í dag eru um 2.500 einstaklingar í þjónustu á vegum VIRK. Undantekningarlítið er um að ræða einstaklinga sem glíma við alvarlegan vanda og geta ekki tekið þátt á vinnumarkaði án aðstoðar í formi atvinnutengdrar starfsendurhæfingar. Yfir 70% af þeim sem leita til VIRK hafa ekki starfsgetu vegna andlegra sjúkdóma og/eða stoðkerfisvandamála.

Starfsendurhæfing er bæði fjárfesting í fólki og stuðlar að öflugra samfélagi og aukinni velferð. Afrakstur árangursríkrar starfsendurhæfingar getur verið mjög mikill. Talnakönnun hefur tekið saman fyrir VIRK nokkur einföld dæmi um fjárhagslegan ávinning af starfsendurhæfingu ef hún skilar þeim árangri að einstaklingur tekur fullan þátt á vinnumarkaði í stað þess að fara á örorkulífeyri. Þessi ávinningur getur numið vel á annað hundrað milljónir króna eftir mismunandi forsendum um laun og aldur. Nánari upplýsingar um þessa útreikninga er að finna á heimasíðu VIRK.

Um 74% virkir á vinnumarkaði við útskrift

Starfsemi VIRK skilar gríðarlega miklum samfélagslegum og fjárhagslegum ávinningi. Um 74% einstaklinga sem útskrifast frá VIRK eru virkir á vinnumarkaði við útskrift – þ.e. eru annað hvort í launuðu starfi, atvinnuleit eða í lánshæfu námi við útskrift. Ef skoðaður er fjöldi stöðugilda þá eru 66% stöðugilda í vinnu, atvinnuleit eða á lánshæfu námi við útskrift.

Á árinu 2013 fóru 622 einstaklingar í virka þátttöku á vinnumarkaði eftir að hafa útskrifast frá VIRK (í launaða vinnu, lánshæft nám eða atvinnuleit). Ef þetta er mælt í stöðugildum þá er um að ræða 550 stöðugildi sem eru með framfærslustöðu sem gefur til kynna vinnugetu við útskrift. Meðalaldur þeirra sem útskrifuðust á árinu 2013 var 44 ár. Ef við gefum okkur þá forsendu að meðallaun þessa hóps séu um 400 þúsund krónur (meðaltal heildarlauna á árinu 2013 var 526 þúsund krónur skv. Hagstofu Íslands) þá má gera ráð fyrir að gróft mat á meðalávinningi þess að koma 44 ára einstaklingi út á vinnumarkað í stað örorku geti numið ríflega 60 milljónum króna samkvæmt útreikningum Talnakönnunar. Heildarútgjöld VIRK á árinu 2013 voru tæplega 1,3 milljarðar. Samkvæmt þessu þá þurfti starfsemi VIRK að skila 22 einstaklingum á vinnumarkað í stað örorku á árinu 2013 til að ávinningurinn nemi útgjöldum VIRK á því ári.

Um 550 stöðugildi einstaklinga fóru úr þjónustu VIRK á vinnumarkað á síðasta ári. Það er auðvitað líklegt að einhverjir þessara einstaklinga hefðu farið á vinnumarkað án tilstuðlan VIRK en það er líka ljóst að flestir þeir sem leita til VIRK gera það vegna þess að þeir glíma við alvarlegan vanda sem þeir geta ekki leyst úr án aðstoðar í formi atvinnutengdrar starfsendurhæfingar. Því er ljóst að starfsemi VIRK skilar gríðarlega miklum samfélagslegum og fjárhagslegum ávinningi.

Samstarf og samvinna

Þjónusta VIRK er til staðar á öllum helstu þéttbýlisstöðum landsins, ráðgjafar eru um allt land sem og starfsendurhæfingarstöðvar. Ráðgjafar VIRK eru síðan í samstarfi við heilsugæslustöðvar og félagsþjónustu sveitarfélaga um allt land sem og aðrar stofnanir velferðarkerfisins.

VIRK hefur unnið markvisst að því að byggja upp samstarf við aðrar stofnanir innan velferðarkerfisins. Þessi samvinna hefur skilað góðum árangri á mörgum sviðum og fagfólk innan velferðarkerfisins

hefur verið mjög ánægt með samstarfið sem hefur orðið til þess að margir einstaklingar sem glíma við mjög flókinn og þungan vanda hafa fengið markvissari og betri þjónustu en áður. Þetta er þáttur í því að byggja upp heildarkerfi þar sem þjónusta mismunandi aðila innan velferðarkerfisins er samræmd og hefur það að markmiði að koma einstaklingum til virkrar þátttöku á vinnumarkaði. Sem dæmi um þetta samstarf má nefna að sérfræðingar VIRK funda reglulega með heilsugæslulæknum um allt land, geðdeildum Landsspítalans, Reykjalundi, félagsþjónustu sveitarfélaga og öðrum aðilum innan velferðarkerfisins. Á þessum fundum á sér stað mikilvæg upplýsingagjöf og þverfagleg vinna sem miðar að því að einstaklingar fái þjónustu við hæfi. Hér má einnig nefna að ráðgjafar VIRK eru með reglulega viðveru á geðdeildum LSH, bæði á Hvítabandinu og á Kleppi.

Samstarf VIRK við lífeyrissjóði hefur aukist mikið á undanförunum mánuðum og trúnaðarlæknar lífeyrissjóðanna senda nú æ fleiri einstaklinga til VIRK. Unnið er að því að móta nýja vinnuferla í samstarfi VIRK og lífeyrissjóðanna sem eiga að tryggja það að allir einstaklingar sem sækja um örorkulífeyri hjá lífeyrissjóðum fái þjónustu á sviði starfsendurhæfingar ef hún er metin viðeigandi og árangursrík.

Starfsgetumat í stað örorkumats

Fagleg þróun hjá VIRK hefur miðað markvisst að því að byggja upp starfsendurhæfingarferil sem er samtvinnaður við matsferil. Þessi aðferðarfræði hefur það að markmiði að koma einstaklingum aftur til virkrar þátttöku á vinnumarkaði. Í þessu ferli er marvisst horft til styrkleika einstaklingsins en samhliða því er unnið með þær hindranir sem valda því að einstaklingur getur ekki unnið. Ef það á að vera unnt að taka upp stafsgetumat hér á landi í stað örorkumats þá þarf að vera til staðar þessi samræmdi faglegi ferill því án hans er ekki hægt að taka afstöðu til starfsgetu einstaklinga. Það þarf einnig að tryggja það að allir þeir einstaklingar sem sækja um örorkulífeyri hafi farið í gegnum þennan feril. Stafsgetumat er því í eðli sínu allt annars konar mat en örorkumat og það er ekki unnt að taka afstöðu til starfsgetu einstaklinga með því að skoða pappíra eða í einu viðtali eins og gert er í örorkumati í dag.

Mikilvægi heildarkerfis

Forsenda samstarfsins, samvinnunnar og árangurs innan heildarkerfisins er sú að VIRK beri ábyrgð á allri atvinnutengdri starfsendurhæfingu gagnvart öllum þeim einstaklingum sem uppfylla skilyrði laga nr. 60/2012 um rétt til þjónustu. Ef svo væri ekki þá væri nánast ógerlegt fyrir þessa fagaðila að átta sig á því hvaða einstaklingar ættu rétt á þjónustu VIRK og hverjir ættu ekki þennan rétt því ferill einstaklinga innan mismunandi framfærslukerfa getur verið mjög flókinn og slitróttur. Eina leiðin til að byggja upp þverfaglegt samstarf á þennan hátt milli ólíkra stofnanna er því að einstaklingarnir eigi sama rétt á þjónustu út frá faglegum forsendum um þörf og getu.

Frá gildistöku laga nr. 60/2012 hefur fjölgað mjög í þeim hópi sem leita til VIRK og eru á fjárhagsaðstoð, örorkulífeyri, atvinnuleysisbótum, endurhæfingarlífeyri og með engar tekjur. VIRK tók þá ákvörðun að opna þjónustuna í trausti þess að stjórnvöld myndu vinna í samræmi við lög nr. 60/2012 jafnvel þó ekki sé búið að ganga frá þessum samningi.

Útgjöld VIRK munu vaxa mikið á árinu 2014 m.a. með fjölgun þyngri einstaklinga í þjónustu og auknu afli í starfsgetumati. Það mun hinsvegar ekki breyta þeirri staðreynd að fjárhagslegur og samfélagslegur ávinningur með starfsemiinni er og verður mjög mikill og mikilvægi verkefna VIRK fer ekki minnkandi.

HAGNAÐUR VIÐ STARFSEMI VIRK

ÚTREIKNINGUR MIÐAÐ

VIÐ ÁRIÐ 2013

UNNIÐ FYRIR
STARFSENDURHÆFINGARSJÓÐ,
VIRK
TALNAKÖNNUN HF.
ÁGÚST-OKTÓBER 2014

Inngangur

Vorið 2014 óskaði Vigdís Jónsdóttir, framkvæmdastjóri Starfsendurhæfingarsjóðs (VIRK), þess að Talnakönnun tæki saman skýrslu um sparnað af endurhæfingu í stað þess að vera á bótum bæði frá atvinnurekendum, sjúkrasjóðum, lífeyrissjóðum og Tryggingastofnun ríkisins. Verkið er unnið fyrir Starfsendurhæfingarsjóð.

Verkið var unnið sem hér segir: Fyrir lá skrá um alla einstaklinga sem útskrifuðust frá VIRK árið 2013. Um þá voru ítarlegar upplýsingar, meðal annars um kyn, aldur, lífeyrissjóð, starf, staða þegar starf VIRK byrjar og þegar einstaklingurinn útskrifast. Er þar átt við hvort menn eru í veikindafríi í vinnu, á sjúkra/slysadagpeningum, endurhæfingarlífeyri, örorkulífeyri og svo framvegis. Ekki lágu fyrir upplýsingar um laun hvers um sig, en hvaða lífeyrissjóði þeir eru í. Talnakönnun hefur upplýsingar um launakúrfur eftir kyni og aldri í nokkrum lífeyrissjóðum og þær upplýsingar voru notaðar til nálgunar á launum einstaklinganna. Alls voru upplýsingar um 899 einstaklinga sem útskrifuðust og þar af voru upplýsingar um lífeyrissjóði hjá 837 eða 93% hópsins. Fyrir þennan hóp voru reiknuð laun samkvæmt meðaltali einstaklinga úr viðkomandi lífeyrissjóðum. Einnig voru upplýsingar um hve lengi meðferðin tók hjá hverjum um sig. Út frá þessum upplýsingum er hægt að setja fram ýmsar niðurstöður um tap samfélagsins af veikindunum og hagnað af endurhæfingu. Útreikningar af þessu tagi geta aldrei verið annað en nálgun. Engu að síður eiga útreikningarnir að gefa til kynna hvort hagnaður sé af slíkri starfsemi.

Líta verður á verkefni af þessu tagi sem verkefni í þróun. Fyrir nokkrum árum þegar Talnakönnun kom fyrst að þessum vangaveltum voru gögn ekki nægilega góð til þess að á þeim mætti byggja. Úr því hefur nú verið bætt með myndarlegum hætti. Niðurstaðan gefur hugmynd um hagnað hinna ýmsu aðila af endurhæfingunni. Ekki er hægt að fullyrða hver sá hagnaður er upp á krónu, en útreikningarnir sem hér eru lagðir fram benda til þess að starfið sé mjög arðbært.

Mikilvægt er að kennitölur af þessu tagi verði unnar árlega og í framhaldinu má búast við því að smám saman verði skýrara hvert hið raunverulega virði er af endurhæfingunni.

Af hálfu Talnakönnunar hafði Benedikt Jóhannesson umsjón með verkinu.

Reykjavík 7. október 2014,

Benedikt Jóhannesson

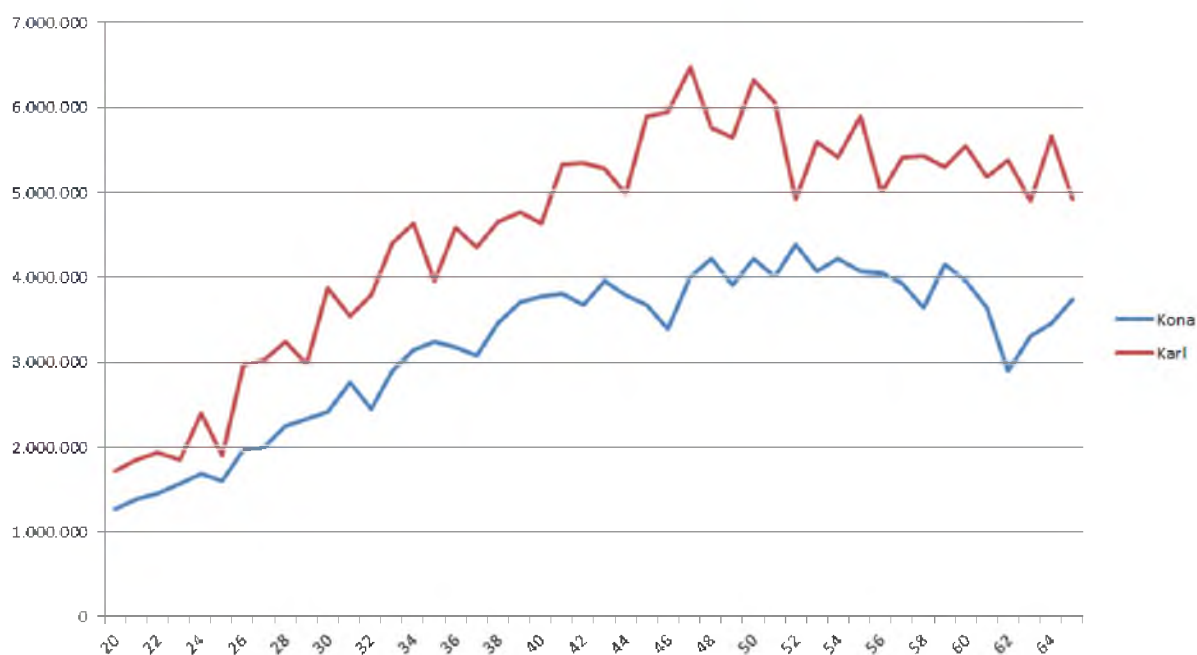
Verkefnið

- ▶ Hugmyndin er að reyna að finna mælikvarða á sparnað af starfsemi VIRK sem taki mið af raunverulegum árangri undanfarin ár.
- ▶ Starfsemi eins og VIRK sýnir í bókhaldi fyrst og fremst kostnað, en árangurinn, sem felst í því að flýta endurhæfingu, stytta tímabil óvinnufærni og minnka tíðni örorku, er ekki mældur til fjár.

Gögn

- ▶ Gögn fengust frá VIRK yfir alla þá sem útskrifuðust árið 2013, alls 899 einstaklinga
- ▶ Þar komu fram helstu lýðfræðilegar upplýsingar eins og aldur, kyn, menntun, hjúskaparstaða, starf og fleira.
- ▶ Ekki komu fram upplýsingar um laun, en þau voru metin skv. meðallaunum í þeim lífeyrissjóði sem einstaklingurinn var skráður í.

Mynd 1: Launaferlar þeirra sem njóta þjónustu VIRK eftir kyni og aldri

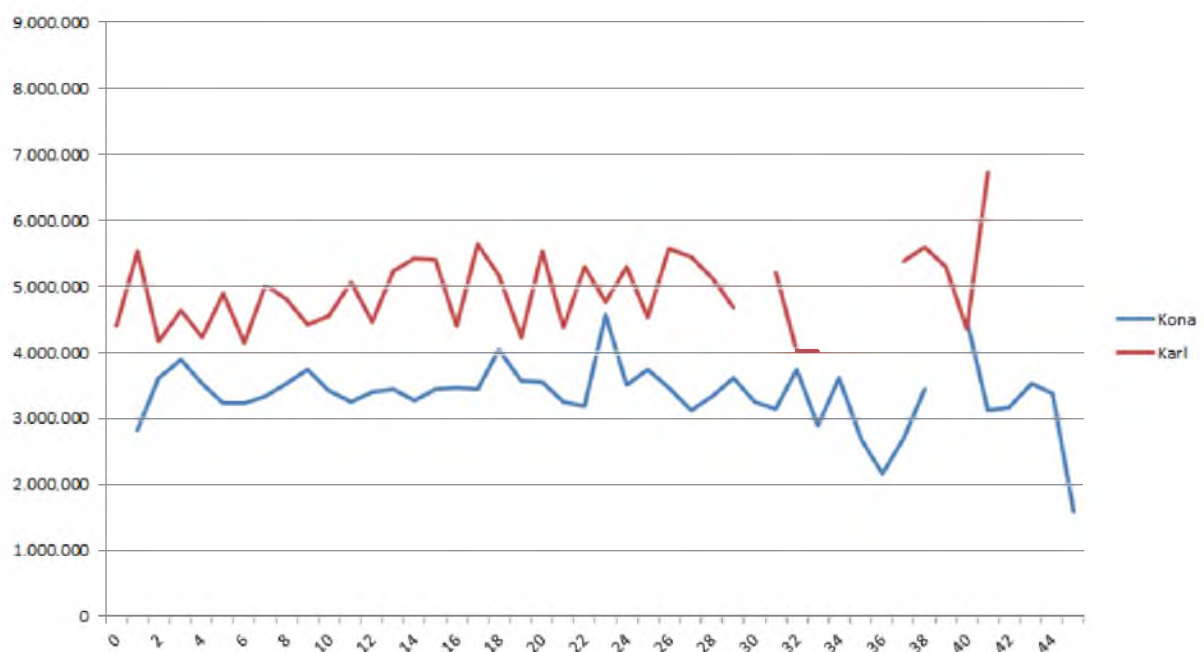

Útreikningar Talnakönnunar.

- Mynd 1 sýnir svipaða mynd og sjá má í flestum lífeyrissjóðum, þ.e. tekjur aukast til 45 ára og lækka lítillega eftir það. Karlar eru með hærri tekjur en konur.
- Rétt er að leggja áherslu á að hér er ekki m.v. raunverulegar tekjur þessara einstaklinga heldur reiknaðar meðaltekjur eftir aldri og kyni út frá því í hvaða lífeyrissjóði þeir eru. Laun voru áætluð um 837 einstaklinga eða 93% hópsins.

Gerðar voru ýmsar prófanir á gögnunum og ekkert benti til þess að í þeim væru neinar meiriháttar villur. Sett var fram sú kenning að ef til vill væru þeir sem lægst hefðu launin lengst í meðferð, en á mynd 2 sést að svo var ekki.

Mynd 2: Meðallaun þeirra sem njóta þjónustu VIRK eftir lengd þjónustu í mánuðum

Útreikningar Talnakönnunar.

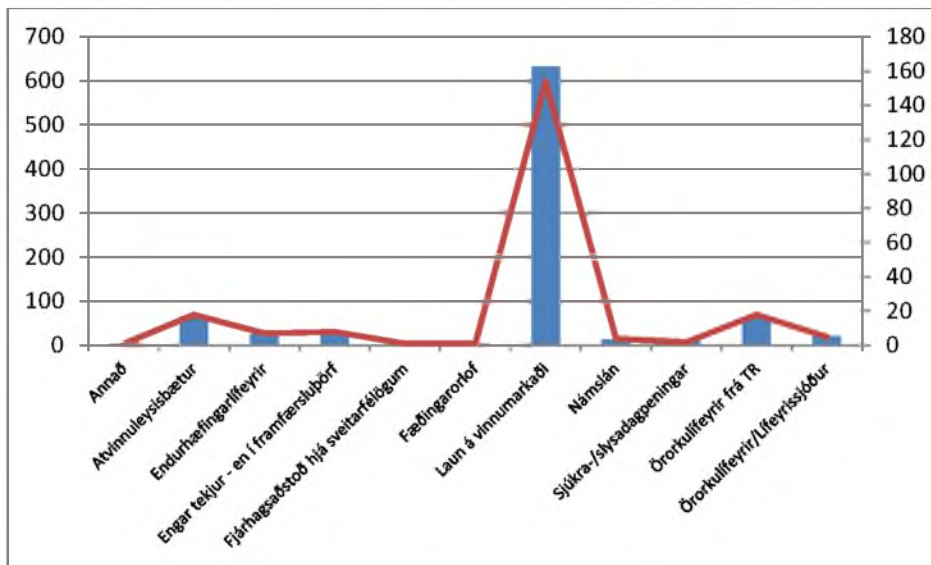
Ýmsar fleiri athuganir voru gerðar sem allar bentu í þá átt að gögnin gæfu raunsanna mynd af starfinu.

Árangur af starfinu

Mikill munur var á því hvernig árangurinn var eftir því hvernig staða fólks var þegar það hóf þátttöku hjá VIRK. Eins og gefur að skilja vegnaði mönnum almennt betur eftir því sem þeir komu fyrr í endurhæfingu eftir að sjúkdómur hófst eða slys varð. Hér að neðan eru sýndar nokkrar myndir þar um, en ekki eru um að ræða tæmandi úttekt.

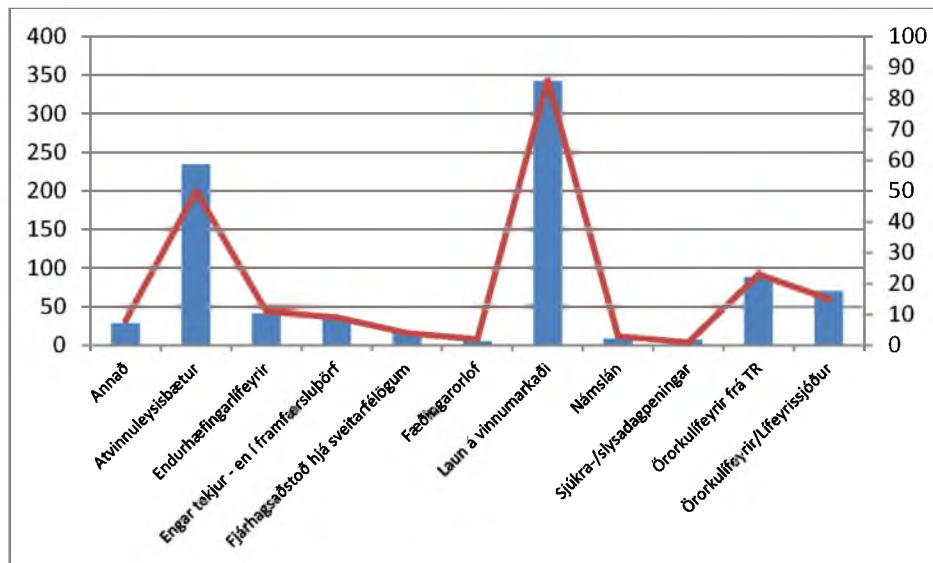
- ▶ Á glærunum hér á eftir er sýnt hvernig einstaklingum sem nutu þjónustu VIRK reiddi af m.v. grunnmat, þ.e. það mat þegar þeir koma inn í ferlið.
- ▶ Glærurnar sýna hvernig reiknuð laun skiptast eftir flokkun við útskrift. Notuð er meginflokkun við grunnmat og útskrift, en sumir fá tekjur frá fleiri einum stað, þó að flestir flokkist aðeins í einn flokk.
- ▶ Súlurnar sýna heildarfjárhæð (vinstri ás), línan fjölda (hægri ás).

Mynd 3: Grunnmat: Laun á vinnumarkaði. Staða við útskrift.

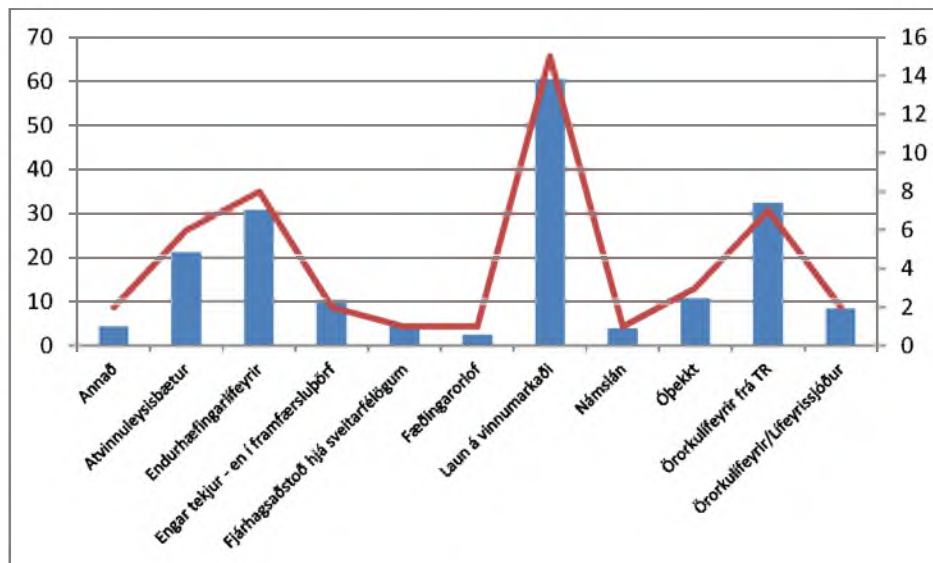
Súlurnar sýna heildarfjárhæð (vinstri ás), línan fjölda (hægri ás). Útreikningar Talnakönnunar.

Mynd 4: Grunnmat: Sjúkradagpeningar. Staða við útskrift.

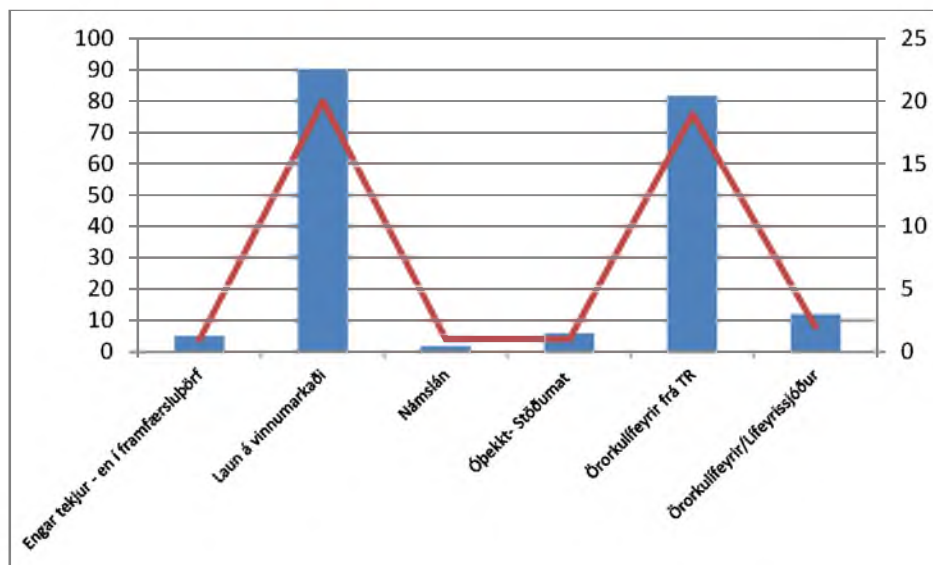
Súlurnar sýna heildarfjárhæð (vinstri ás), línan fjölda (hægri ás). Útreikningar Talnakönnunar.

Mynd 5: Grunnmat: Endurhæfingarlífeyrir. Staða við útskrift.

Súlurnar sýna heildarfjárhæð (vinstri ás), línan fjölda (hægri ás). Útreikningar Talnakönnunar.

Mynd 6: Grunnmat: Örorkulífeyrir TR. Staða við útskrift.

Súlurnar sýna heildarfjárhæð (vinstri ás), línan fjölda (hægri ás). Útreikningar Talnakönnunar.

Heildarfjárhæð táknar hér mat á heildarlaunum viðkomandi einstaklinga alls. Til dæmis sýnir mynd 6 að 20 einstaklingar útskrifast og eru þá í launaðri vinnu. Árslaun þessa hóps eru um 90 milljónir króna.

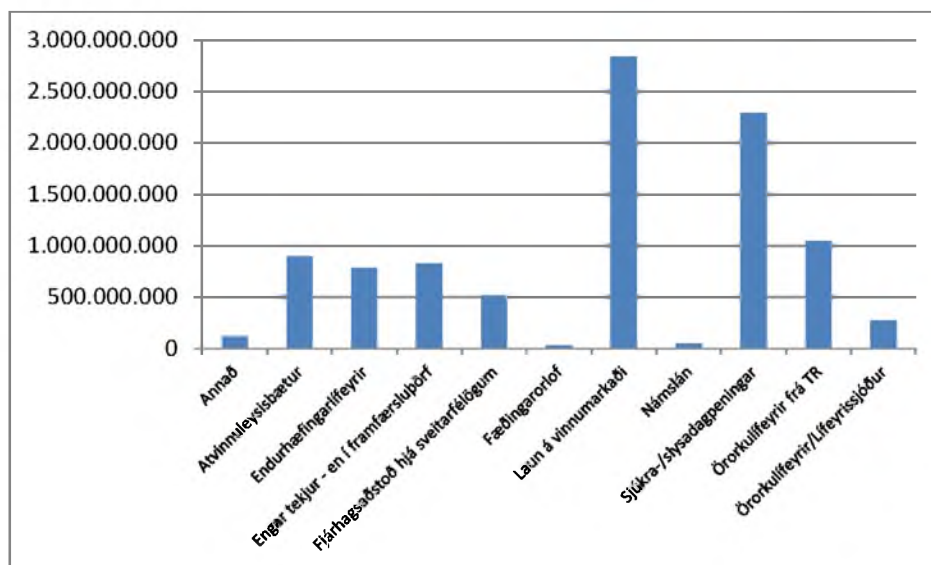
Myndirnar sýna að hlutfallslega flestir útskrifast á vinnumarkað af þeim sem voru í veikindaleyfi þegar meðferð hófst, en samt næst umtalsverður árangur hjá þeim sem komnir eru á endurhæfingarlífeyri Tryggingastofnunar og jafnvel á örorkulífeyri.

Hvað sparast mikið?

- ▶ Menn geta gefið sér ýmsar forsendur við matið. Erfitt er að segja hve lengi hver um sig hefði orðið óvinnufær, ef ekkert hefði verið að gert.
- ▶ Sumir hefðu getað náð árangri upp á eigin spýtur, meðan aðrir hefðu hugsanlega hlotið varanlega örorku.
- ▶ Ef einstaklingur er á örorkulífeyri hjá lífeyrissjóðum eða TR við komu til VIRK kemur inn til VIRK og útskrifast á vinnumarkað (þ.e. er með laun á vinnumarkaði, atvinnuleysisbætur eða námslán við útskrift) er reiknað með að einstaklingurinn hefði farið á varanlega örorku án aðkomu VIRK.
- ▶ Reynslan sýnir að mjög fáir einstaklingar á örorkulífeyri fara aftur á vinnumarkað.

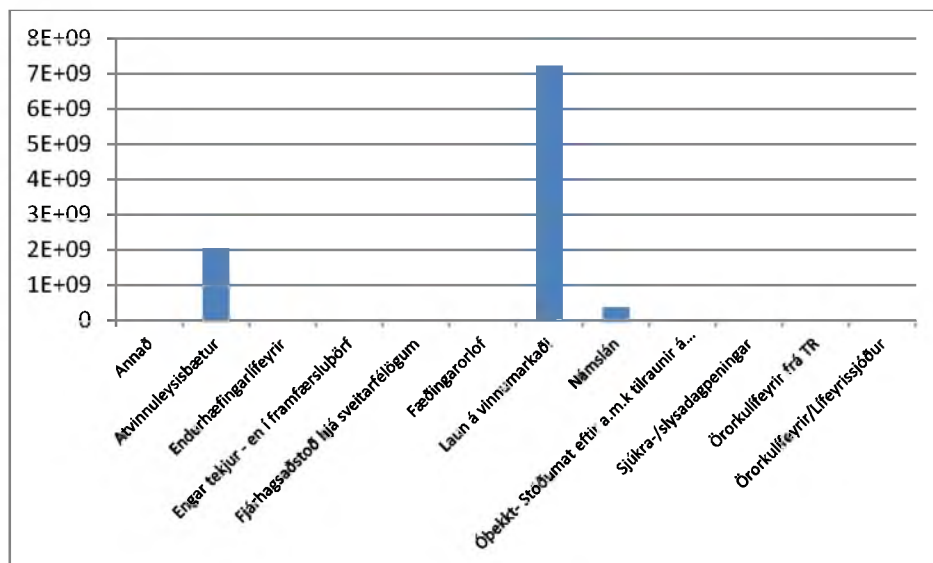
- ▶ Ef einstaklingur er á endurhæfingarlífeyri hjá TR við komu til VIRK og útskrifast á vinnumarkað er reiknað með að helmingur þeirra hefði farið á örorku út starfsævina. Þetta er í samræmi við þær tölur sem hafa komið frá TR en þær sýna að um helmingur þeirra sem fer á endurhæfingarlífeyri endar á örorkulífeyri.
- ▶ Reiknað er með að hinn helmingurinn hefði komist á vinnumarkað eftir 60 mánuði.
- ▶ Með aðra er horft á að þeir sem voru í vinnu, fóru á atvinnuleysisbætur eða námslán við útskrift hefðu allir verið 60 mánuði (fimm ár) óvinnufærir.
- ▶ Þetta er væntanlega fremur varfærin forsenda, því ekki er gert ráð fyrir varanlegri örorku hjá neinum, en hún kostar samfélagið auðvitað mjög mikið.
- ▶ Tala mánaða í meðferð er dregin frá 60 og niðurstöðutalan margfölduð með reiknuðum launum.
- ▶ Formúlan fyrir síðasta hópinn er:
- ▶ $(60 - \text{mánuðir í meðferð}) \times \text{reiknuð laun}$
- ▶ Reiknað fyrir hvern og einn og fundin heildartala fyrir þá sem fara í launaða vinnu.
- ▶ Niðurstaðan gefur 9,7 milljarða króna í ávinning.
- ▶ Breytingar í forsendu um einn mánuð gefa tæplega 1,5% frávik í plús eða mínus eða um +/-140 milljónir króna.

Mynd 7: Hvað sparast mikið við starf VIRK? M.v. stöðu við grunnmat

Útreikningar Talnakönnunar.

Mynd 8: Hvað sparast mikið við starf VIRK? M.v. stöðu við útskrift

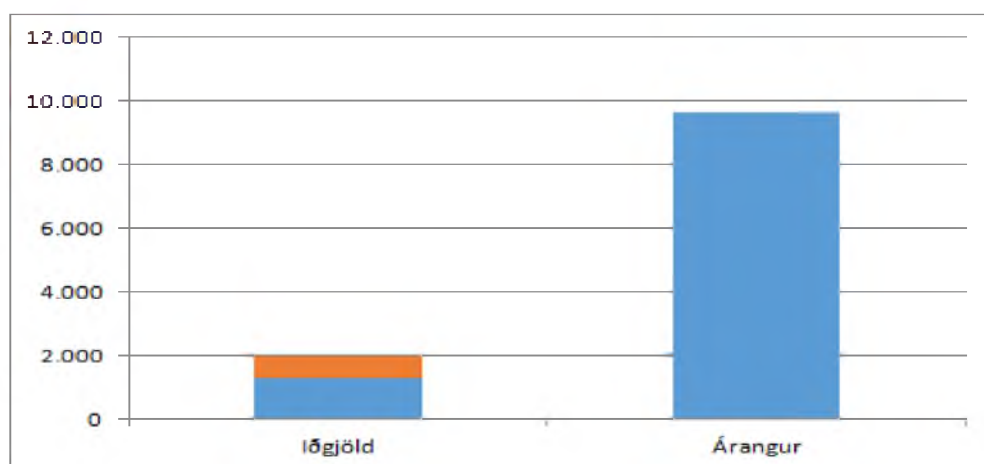

Útreikningar Talnakönnunar.

Þessar myndir sýna að eftir miklu getur verið að slægjast ef endurhæfing tekst vel til. Þarna er fjárhagslegur hagnaður reiknaður í milljörðum króna, en auk þess er auðvitað hagnaður einstaklingsins af því að hafa öðlast starfshæfni á ný. Auk þess má reikna með því að ýmis samfélagslegur kostnaður verði mun minni en ella, t.d. kostnaður heilbrigðiskerfisins.

Til fróðleiks má setja inn iðgjöld og kostnað VIRK skv. ársreikningi árið 2013 með reiknuðum hagnaði.

Mynd 9: Iðgjöld og árangur af starfi VIRK 2013

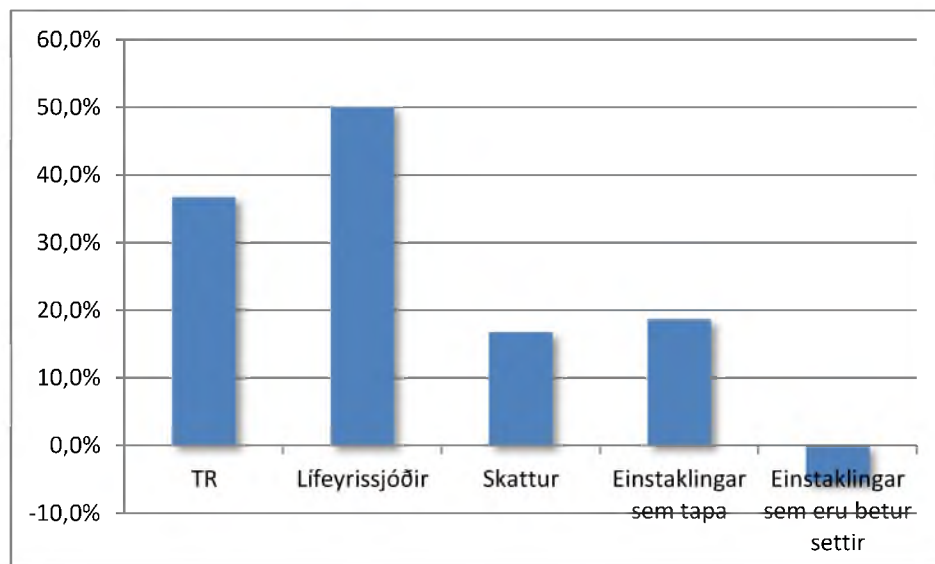
Blái hluti vinstri súlunnar sýnir rekstrarkostnað árið 2013. Ársreikningur VIRK. Útreikningar Talnakönnunar.

- ▶ Einnig var reiknað tryggingafræðilegt núvirði starfsævi við útskrift fyrir sérhvern einstakling og flokkað eftir hópum.
- ▶ Niðurstaðan er sú að heildarvirðið hafi verið 43,7 milljarðar króna. Þar af reiknast 20,4 milljarðar króna á þá sem fara í launaða vinnu.
- ▶ Ávinninginn má reikna sem hlutfall af þessari tölu, t.d. að einn af hverjum tveimur hafi öðlast bata fyrir tilstilli VIRK. Það eru 10,2 milljarðar kr.

Þessir útreikningar sýna að það er ekki hægt að benda á eina tölu sem hagnað af endurhæfingarstarfinu. Hins vegar benda tölurnar til þess að hann sé mjög mikill.

Til fróðleiks var sett fram hvernig áætlaður ábati skiptist milli Tryggingastofnunar, lífeyrissjóða, einstaklinganna og ríkisins í formi skatttekna. Þetta sést á mynd 10

Mynd 10: Hlutfallsleg skipting ábatans af endurhæfingunni.

Útreikningar Talnakönnunar.

Á mynd 10 er rétt að benda á að nokkrir einstaklingar sem eru með lág laun geta verið betur settir fjárhagslega ef þeir fara á örorkulífeyri Tryggingastofnunar. Ef um ungt fólk er að ræða er líklegt að launin muni hækka síðar á ævinni þannig að slíkur „hagnaður“ er þá aðeins tímabundinn.

Meginatriði er að miðað við þetta er hagnaður lífeyrissjóða í heild nærri fimm milljarðar króna á ári, hagnaður Tryggingastofnunar hátt á fjórða milljarð króna og ríkið fær viðbótar skatttekjur upp á 1,5 milljarða króna. Ofan á þetta kemur svo hagur einstaklingsins, bæði fjárhagslegur auk þeirra lífsgæða sem felast í því að geta tekið þátt í samfélaginu.

Niðurstaða

- ▶ Þessi greining gefur mynd af því hverju starf VIRK skilaði á árinu 2013.
- ▶ Ábatinn af starfseminni skilar sér bæði til Tryggingastofnunar, lífeyrissjóða og ríkisins í formi aukinna skatttekna. Ofan á það bætist ábati einstaklingsins.
- ▶ Mjög erfitt er að finna einhlítan mælikvarða á árangurinn, en mikilvægt er að skoðuð sé sama kennitala á hverju ári.
- ▶ Þá er auðvitað líka mikilvægt að hún byggir á skynsamlegri nálgun.
- ▶ Talnakönnun telur að niðurstöðurnar bendi eindregið í þá átt að starf VIRK sé mjög arðbært.

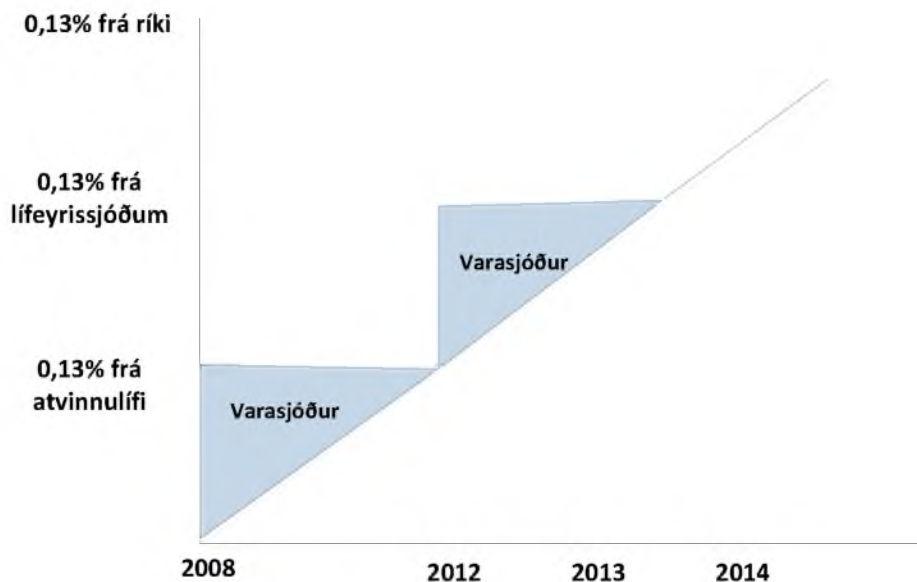
Varasjóður VIRK

Þróun varasjóðs VIRK

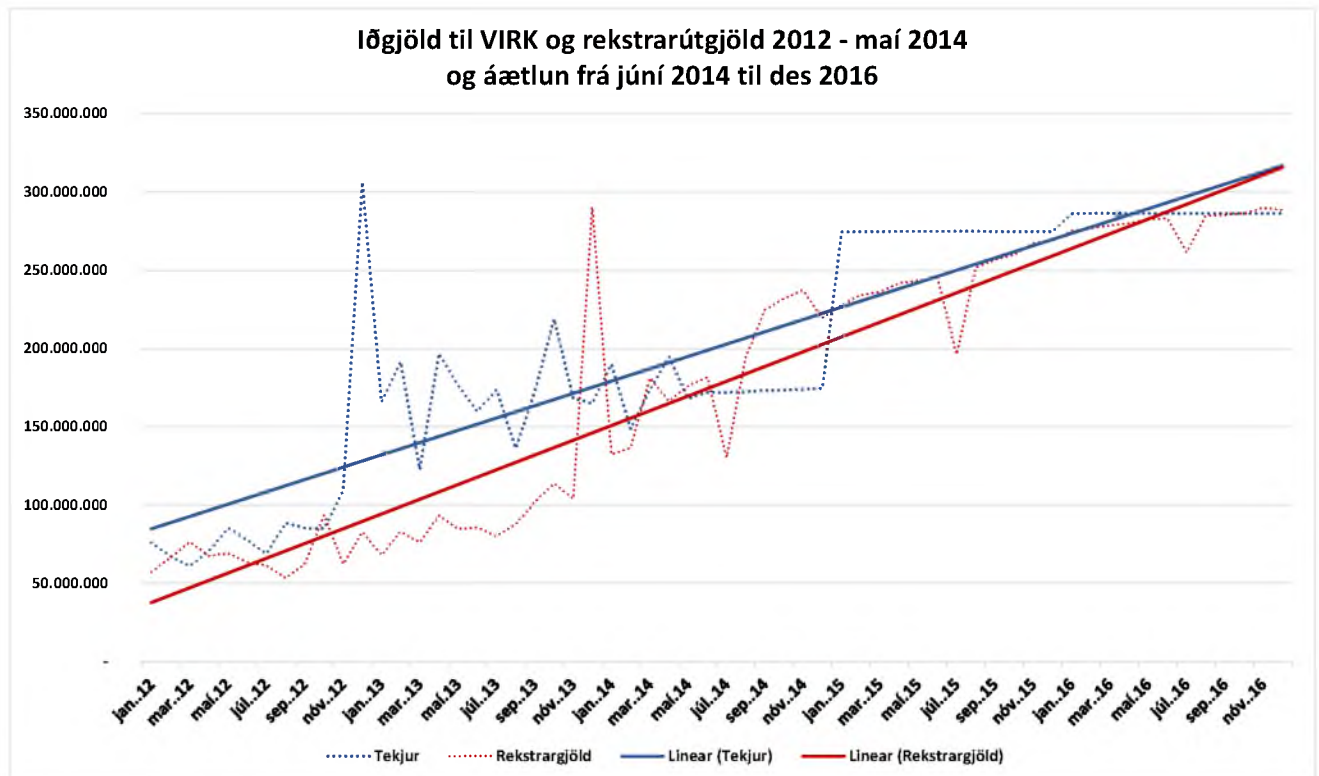
Samið var um stofnun VIRK í kjarasamningum árið 2008 og í ágúst 2008 tók fyrsti starfsmaður VIRK til starfa. Frá 2008 til september 2012 var VIRK fjármagnað eingöngu með framlagi frá vinnumarkaðnum. Framlagið kom inn af fullum þunga á árinu 2008 en það tekur hins vegar tíma að byggja upp starfsemina þannig að hún uppfylli faglegar kröfur og því var óhjákvæmilegt að það myndaðist varasjóður fyrstu árin á meðan starfsemin var í þróun og vexti. Seinni hluta ársins 2012 var hins vegar komið á jafnvægi í tekjum og útgjöldum hjá VIRK.

Með lögum 60/2012 hófu lífeyrissjóðir að greiða til VIRK frá og með október 2012. Fram að þeim tíma að lögin voru samþykkt (júní 2012) var erfitt fyrir stjórn og stjórnendur VIRK að gera ráðstafanir um mikla útgjaldaaukningu vegna aukins samstarfs við lífeyrissjóðina þó vissulega hafi verið hafinn ákveðinn undirbúningur að þessu samstarfi. Þegar lífeyrissjóðir hefja greiðslu til VIRK í lok árs 2012 þá tvöfaldast tekjur VIRK en aftur tekur það eðlilega tíma fyrir starfsemina að þróast í samstarfi við lífeyrissjóðina og sú þróun er ennþá í gangi.

Eftirfarandi mynd sýnir á grófan hátt þessa þróun undanfarin ár:

Myndin hér á eftir sýnir þróun útgjalda og tekna hjá VIRK frá 2012 til maí 2014 og síðan samkvæmt áætlunum fyrir tímabilið júní 2014 til desember 2016:

Í maí og júní 2014 hefur verið nokkurt jafnvægi í tekjum og útgjöldum í rekstri VIRK. Gert er ráð fyrir afgangi yfir hásumarið eins og alltaf er þar sem notkun á úrræðum minnkar yfir hásumarið. Samkvæmt spá fyrir seinni hluta árs 2014 þá er gert ráð fyrir nokkrum halla á rekstrinum ef starfsemin vex á sama hraða og verið hefur fyrri hluta ársins.

Varasjóður í lok árs 2013 var um 2,3 milljarðar króna, um 81% þessa sjóðs er vegna framlaga frá vinnumarkaði og um 19% vegna framlaga frá lífeyrissjóðum. Engin framlög hafa komið frá ríkinu til starfsemi VIRK þrátt fyrir að kveðið sé á um það í lögum nr. 60/2012.

Tilgangur og hlutverk varasjóðs VIRK

Samkvæmt lögum 60/2012 ber VIRK ábyrgð á að veita þjónustu til allra þeirra sem þurfa á atvinnutengdri starfsendurhæfingu að halda og uppfylla önnur þau skilyrði sem þar eru sett fram. Með lögnum er verið að skilgreina réttindi launafólks til að fá að njóta þeirrar þjónustu sem starfsendurhæfingarsjóðir veita, bæði við gerð endurhæfingaráætlana og framkvæmd þeirra. Til að tryggja þessa þjónustu þá verður VIRK að skuldbinda sig í lengri tíma en í eitt ár í senn og því þarf varasjóður að vera til staðar.

Til VIRK leitar stór hópur einstaklinga sem glímur undantekningarlítið við mikla erfiðleika og margir þeirra þurfa á talsvert mikilli þjónustu að halda. Ríkið hefur eftirlitshlutverk gagnvart starfsemi VIRK en ber ekki ábyrgð á starfseminni að öðru leyti. VIRK er þannig með lögbundið hlutverk í mikilvægri velferðarþjónustu en starfar ekki á ábyrgð ríkisins. Löggjafarvaldið er hjá stjórnvöldum og ríkið getur því einhliða ákveðið að skerða framlög til VIRK með litlum fyrirvara og án samráðs (eins og gert hefur

verið) án þess að breyta neinu hvað varðar skyldur VIRK varðandi veitingu á þjónustu til einstaklinga. Hér þarf líka að taka fram að þjónusta VIRK er flókin og veitt í samspili við fjölmarga aðila innan og utan velferðarkerfisins og ef breyta á áherslum eða magni í veittri þjónustu þá taka allar slíkar breytingar langan tíma. Sem dæmi um þetta þá eru samningar um mikilvæga og stóra þjónustubætti oft gerðir með 6-12 uppsagnarfresti.

Stjórn VIRK hefur því í ljósi þessara aðstæðna metið það nauðsynlegt að ávallt sé til staðar varasjóður hjá VIRK sem nemi 6-12 mánaða veltu. Þetta hefur alltaf legið skýrt fyrir hjá stjórn VIRK og í frumvarpi til laga nr. 60/2012 sem unnið var í samvinnu við stjórn VIRK var eftirfarandi setning í 15 greininni: „*Starfsendurhæfingarsjóður skal halda nauðsynlegan varasjóð til að mæta sveiflum í rekstri sjóðsins*“ og í umfjöllun um 15 greinina segir í frumvarpinu: „*Jafnframt er gert ráð fyrir að starfsendurhæfingarsjóðir eigi varasjóð til að mæta sveiflum í rekstri og til að mæta skuldbindingum sínum komi til slita hlutaðeigandi sjóðs. Er miðað við að varasjóður svari að jafnaði til 6-12 mánaða útgjalda hlutaðeigandi sjóðs*“. Setningin um varasjóðinn í 15 greininni var felld niður í lokameðferð frumvarpsins á þingi en það er samt sem áður ekkert í lögum 60/2012 sem kemur í veg fyrir að starfsendurhæfingarsjóður eigi varasjóð og það er álit stjórnar VIRK að nauðsynlegt sé fyrir VIRK að til staðar sé varasjóður sem nemur 6-12 mánaða veltu á hverjum tíma. Ákvarðanir stjórnvalda hvað varða framlög til VIRK sem teknar voru við gerð fjárlaga á síðasta og þessu ári án nokkurs samráðs við stjórn eða stjórnendur VIRK styrkja enn fremur þessa sannfæringu stjórnar.

Áherslur ÖBÍ og Neytendasamtakanna varðandi vinnuhóp um S-merkt lyf, 22.10.2014.

Nokkrir áherslupunktur Öryrkjabandalags Íslands (ÖBÍ) og Neytendasamtaka Íslands (NS) er varða verkefni vinnuhóps um greiðslupátttöku í S-merktum og leyfisskyldum lyfjum. Samantekt

1. Sú tillaga að fella S-merkt lyf inn í greiðslupátttökukerfi lyfja er íþyngjandi aðgerð fyrir fólk sem þarf á lyfjunum að halda.
2. Mikill árangur hefur náðst í lækkun lyfjakostnaðar á undanförunum árum, þrátt fyrir aukna lyfjanotkun. Fulltrúar NS og ÖBÍ telja neytendur ekki hafa notið þessarar lækkunar lyfjakostnaðar í ljósi ofangreindrar tillögu og einnig er fyrirhugað að hækka viðmiðunarmörk hámarksþaks í greiðslupátttökukerfi lyfja í ársbyrjun 2015.
3. Öryrkjabandalag Íslands hefur verið þeirrar skoðunar að S merkt lyf eigi að vera utan greiðslupátttökukerfis lyfja, hvort sem þeim er ávísað til notkunar utan sjúkrahúsa eður ei. S-merkt lyf eru veitt vegna sérhæfðrar meðferðar á sjúkrahúsum (göngudeildum). S-merkt lyf eru vandmeðfarin, dýrari en önnur lyf og notuð í samræmi við vandaðar klínískar leiðbeiningar. Neytendasamtökin taka undir þá skoðun.
4. Ákvörðun um að fella S-merkt lyf inn í greiðslupátttökukerfið er rökstudd þeim rökum að hún spari peninga og auðveldi allt utanumhald um kostnað og notkun þessara lyfja. Að mati ÖBÍ og NS standa þessi rök ekki. Það sem talið er til sparnaðar er tilflutningur á kostnaði, einkum á herðar sjúklinga. Utanumhald getur ekki verið flókið miðað við núverandi kerfi.
5. Fulltrúum ÖBÍ og NS er á hinn bóginn ljóst að ferli innkaupa frá innflutningi til apóteks hefur verið óþarflega flókið og starf nefndarinnar því mikilvægt í því samhengi. Einföldun verkferla hafa ekkert með það að gera hvort lyfin eru utan greiðslupátttöku eður ei.
6. Að mati fulltrúa ÖBÍ og NS er ljóst að endurskoða þarf innkaupaferli lyfja til landsins. Annars vegar þarf að draga úr hindrunum á innflutningi á lyfjum beint frá öðrum löndum (t.d. Noregi). Hins vegar þarf að gera Landspítala kleift að taka þátt í útboðum sjúkrahúsa á Norðurlöndum á lyfjum og öðrum heilbrigðisvörum. Báðar þessar aðgerðir munu leiða til lækkunar á lyfjaverði.
7. Um innkaup ríkisins á lyfjum og öðrum heilbrigðisvörum eiga að gilda sömu reglur og um önnur innkaup ríkisins. Lykilupplýsingar eiga að vera opinberar.
8. ÖBÍ og NS líta á það alvarlegum augum að fyrirhugað sé að hækka viðmiðunarmörk í greiðslupátttökukerfinu um 10%, langt umfram þróun verðlags og til viðbótar við aðrar hækkunar á hlut sjúklinga í heilbrigðisþjónustu, s.s. komu til sérfræðilækna.
9. Svo virðist sem viðmið þróunar heilbrigðisþjónustu í landinu séu ekki sótt til Norðurlanda eins og samstaða hefur verið um með þjóðinni. Að mati NS og ÖBÍ er leitað til annarra vanþróaðri ríkja eins og Bandaríkjanna varðandi þróun í heilbrigðisþjónustu. Á hinn bóginn er samanburði við Norðurlönd hampað þegar hann er mögulegur. Við viljum því benda á að framlög til heilbrigðisþjónustu miðað við verga landsframleiðslu hér á landi eru hlutfallslega mikið lægri samanborið við önnur lönd skv. skýrslum OECD. Ef Ísland myndi verja jafnmiklu hlutfalli af vergri landsframleiðslu til heilbrigðisþjónustu eins og gert er í Danmörku vantar um 30 milljarða upp á.
10. Þá viljum við benda á að einfalda má þau úrræði sem sjúklingar hafa til greiðslupátttöku hins opinbera í þeirra lyfjakostnaði. Nýta má betur þá möguleika sem rafræn samskipti gefa.
11. NS og ÖBÍ leggja til að virðisaukaskattur á lyfjum verði felldur niður og þjónusta vegna lyfja verði undanþegin virðisaukaskatti eins og gildir um heilbrigðisþjónustu. Ef ekki er fallist á þessa kröfu, vilja ÖBÍ og NS að lyf tilheyri lægra þrepi virðisaukaskatts, en lyf eru í hærri þrepi virðisaukaskatts í dag.

langt umfram hækkun verðlags. Þessu mótmælir NS og ÖBÍ harðlega.

7. Það hefur verið nefnt sem rök fyrir breytingunni að með henni sitji allir við sama borð og hagsmunir Sjúkratrygginga Íslands og sjúkratryggðra einstaklinga fari saman í því að draga úr lyfjanotkun og beina notkun í ódýrari samheitalyf (sem hafa sömu verkan). Það er guðdómlegt markmið en á móti er ekki réttlátt að láta þá bera hærri kostnað sem glíma við alvarleg veikindi. Enn vilja NS og ÖBÍ taka fram að S-merkt lyf eru ekki sambærileg og samheitalyf, þvert á móti. Til að sjúklingur fái S-merkt lyf þarf hann að uppfylla ákveðin skilyrði og eiga mikil samskipti við lækna og Sjúkratryggingar Íslands áður en viðkomandi fær lyfið.
8. Einn liður sem hópurinn hefur litið rætt eru hnókrar á framkvæmd eða reglum sem gilda um greiðslupátttökukerfið. Í þessu sambandi vill NS og ÖBÍ nefna að í aðdraganda nýs greiðslupátttökukerfis lyfja var kynnt (lofað) að sýklalyf og strimlar og sprautur vegna sykursýkislyfja myndu tilheyra nýja kerfinu. Við lokaafgreiðslu frumvarpsins á þingi voru ofangreindir þættir teknir út. Bæði ÖBÍ og NS eru ósátt við að ekki var staðið við þau orð.
9. NS og ÖBÍ leggja til að sömu reglur gildi um lyf og heilbrigðisþjónustu hvað varðar skattlagningu. Báðir aðilar leggja til að virðisaukaskattur á lyfjum verði felldur niður og þjónusta vegna lyfja verði undanþegin virðisaukaskatti eins og gildir um heilbrigðisþjónustu. Ef ekki er fallist á þessa kröfu, vilja ÖBÍ og NS að lyf tilheyri lægra þrepi virðisaukaskatts en þau eru í herra þrepi virðisaukaskatts.

Til viðbótar því sem fram hefur komið, fylgja ályktanir Neytendasamtakanna og ÖBÍ um heilbrigðismál:

Í ályktun frá síðasta þingi Neytendasamtakanna sem fram fór 27. september sl. segir um heilbrigðismál:

„Neytendasamtökin skora á stjórnvöld að tryggja þegar í stað aðgengi allra að nauðsynlegri heilbrigðisþjónustu óháð efnahag.“³

Á aðalfundi Öryrkjabandalags Íslands sem fram fór 4. október sl. var eftirfarandi ályktun um heilbrigðismál samþykkt:

„Aðalfundur Öryrkjabandalags Íslands skorar á stjórnvöld að falla frá þeim hækkunum og auknu greiðsluálögum á sjúklinga og öryrkja sem boðaðar hafa verið í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015 ásamt því að veita ÖBÍ aðkomu að nefnd um greiðslupátttöku í heilbrigðiskerfinu. Einnig fer ÖBÍ fram á að virðisaukaskattur á lyfjum og hjálpartækjum verði felldur niður.“⁴

Niðurstaða:

Í ljósi ofangreindra ályktana frá NS og ÖBÍ geta fulltrúar þessara samtaka í vinnuhóp um greiðslupátttöku S-merktra lyfja, ekki fallist á að S-merkt lyf verði sett í greiðslupátttökukerfi lyfja. Fulltrúar þessara samtaka mótmæla harðlega þessari aðgerð sem einungis flytur kostnað til (einkum á sjúklinga). Einnig mótmæla fulltrúar þessara samtaka að hækka viðmiðunarmörk hámarka í greiðslupátttökukerfi lyfja. Þessar aðgerðir eru í ósamræmi við lækkun lyfjakostnaðar sem ríkið hefur eitt notið góðs af!

Emil Thoroddsen, fulltrúi ÖBÍ

Gunnar Alexander Ólafsson, fulltrúi Neytendasamtaka

³ <http://ns.is/is/content/aherslur-neytendasamtakann>

⁴ <http://www.obi.is/utgafa/frettir/nr/1648>

Samantekt frá fulltrúum Neytendasamtakanna (NS) og Öryrkjabandalags Íslands (ÖBÍ).

Sú tillaga að fella S-merkt lyf inn í greiðslupátttökukerfi lyfja er íþyngjandi aðgerð fyrir fólk sem þarf á lyfjunum að halda. Að mati fulltrúa NS og ÖBÍ í nefndinni hefur náðst mikill árangur í lækkun lyfjakostnaðar á undanförunum árum, þrátt fyrir aukna lyfjanotkun. Neytendur hafa ekki notið þessarar lækkunar lyfjakostnaðar heldur einungis ríkisvaldið. Báðir fulltrúar ÖBÍ og NS mótmæla einnig fyrirhugaðri 10% hækkun viðmiðunarmarka á hámarksþaki í greiðslupátttökukerfi lyfja sem boðað er í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015.

Bæði fulltrúar ÖBÍ og NS hafa verið þeirrar skoðunar að S-merkt lyf eigi að vera utan greiðslupátttökukerfis lyfja þar sem þau eru veitt vegna sérhæfðar meðferðar, eru vandmeðfarin, dýrari en önnur lyf og notuð í samræmi við vandaðar klínískar leiðbeiningar.

Ákvörðun um að fella S-merkt lyf inn í greiðslupátttökukerfið er rökstudd þeim rökum að hún spari peninga og auðveldi allt utanumhald um kostnað og notkun þessara lyfja. Að mati ÖBÍ og NS standa þessi rök ekki. Það sem talið er til sparnaðar er tilflutningur á kostnaði, einkum á herðar sjúklinga. Utanumhald getur ekki verið flókið miðað við núverandi kerfi. Fulltrúum ÖBÍ og NS er á hinn bóginn ljóst að ferli innkaupa frá innflutningi til apóteks hefur verið óþarflega flókið og starf nefndarinnar því mikilvægt í því samhengi. Einföldun verkferla hafa ekkert með það að gera hvort lyfin eru utan greiðslupátttöku eður ei.

Að mati fulltrúa ÖBÍ og NS er ljóst að endurskoða þarf innkaupaferli lyfja til landsins. Annars vegar þarf að draga úr hindrunum á innflutningi á lyfjum beint frá öðrum löndum (t.d. Noregi). Hins vegar þarf að gera Landspítala kleift að taka þátt í útboðum sjúkrahúsa á Norðurlöndum á lyfjum og öðrum heilbrigðisvörum. Báðar þessar aðgerðir munu leiða til lækkunar á lyfjaverði. Einfalda þarf úrræði sem sjúklingar hafa til greiðslupátttöku hins opinbera í þeirra lyfjakostnaði og nýta má betur möguleika sem rafræn samskipti gefa.

Fulltrúar ÖBÍ og NS leggja áherslu á að viðmið reglugerðar nr. 318/2013 um endurgreiðslu á umtalsverðum kostnaði við læknisþjónustu, lyf og þjálfun verði hækkuð, þar sem þau eru of lág.

Dæmi um mánaðalegar greiðslur til öryrkja með engar
aðrar greiðslur en bætur TR á árinu 2014.

Býr einn og í sambúð. Örorkumat við 18 ára aldur.

Greiðslutegu ndir	Býr einn	Býr með öðrum 18 ára og eldri
Örorkulífeyrir	35.279	35.279
Aldurstengd örorkuuppbót	35.279	34.053
Tekjutrygging	112.976	112.976
Heimilisuppbót	32.809	0
Sérstök uppbót til framfærslu	2.172	4.779
Greiðslur alls fyrir skatt	218.515	188.313
Útborgað	187.507	168.570

Sigríður Hanna Ingólfssdóttir félagsráðgjafi ÖBÍ

Ályktun aðalfundar Öryrkjabandalags Íslands laugardaginn 4. október 2014

1. Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks (SRFF)

„Aðalfundur Öryrkjabandalags Íslands krefst þess að Alþingi lögfesti samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks á haustþingi 2014.“

Greinargerð:

Samningurinn var undirritaður fyrir Íslands hönd 30. mars 2007. Síðan þá hafa stjórnvöld nokkrum sinnum áætlað að leggja fram frumvarp á Alþingi um fullgildingu samningsins en af því hefur ekki orðið. Í þingsályktun um framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks til ársins 2014, sem Alþingi samþykkti 11. júní 2012, kemur fram að frumvarp eigi að fara fyrir Alþingi eigi síðar en á vorþingi 2013. Það gekk ekki eftir og var því næsta áætlun á vorþingi 2014, sem hefur heldur ekki orðið. Nú hafa stjórnvöld sagt að frumvarpið verði lagt fram á vorþingi 2015.

Þegar hafa 182 lönd innleitt samninginn og einungis fjögur Evrópulönd eiga eftir að innleiða hann, Finnland, Írland, Holland og Ísland.

Ekkert um okkur án okkar!

Ályktun aðalfundar Öryrkjabandalags Íslands laugardaginn 4. október 2014

2. Almannatryggingar - Matarskattur

„Aðalfundur Öryrkjabandalags Íslands skorar á ríkisstjórnina að falla frá hækkun á neðra þrepi virðisaukaskatts frá 7% í 12%, svo sem er varðar matvæli, eins og fram kemur í frumvarpi að fjárlögum fyrir árið 2015. Verði ríkisstjórnin ekki við því skorum við á Alþingi að hafna fyrirhugaðri hækkun. Einnig verði stigið fyrsta skrefið í átt að bættum kjörum örorkulífeyrisþega með hækkun grunnlífeyris um kr. 25.000 fyrir janúarlok 2015 og sem fyrst náist fram leiðrétting á kjörum frá 2009, en til þess þarf 25-30% hækkun.“

Greinargerð:

Stjórnvöld boða 3,5% hækkun bóta almannatrygginga á sama tíma og áætlanir eru um að hækka matarskattinn í 12%. Nýlegar rannsóknir hafa sýnt að örorkugreiðslur duga ekki til mannsæmandi framfærslu.

Ef horft er til grunnviðmiðs í neysluviðmiðum velferðarráðuneytisins fer tæplega 1/4 tekna örorkulífeyrisþega í mat, drykk og aðra dagvöru. Örorkulífeyrisþegar þurfa að verja mun stærri hluta tekna sinna til matarkaupa en tekjuhærri hópar.

Á hverju þarf fólk að framfleyta sér, hvað þýðir 3,5% hækkun?

Í fjárlögum fyrir árið 2015 er gert ráð fyrir 3,5% hækkun örorkulífeyris sem þýðir að hækkun fyrir um 70% örorkulífeyrisþega verður allt að kr. 5.300 á mánuði en allt að kr. 6.000 á mánuði fyrir þá sem njóta heimilisuppbótar.

Um er að ræða fólk með skerta starfsgetu, sem þarf að komast af með ráðstöfunartekjur á bilinu 168 til 187 þúsund krónur á mánuði en rannsóknir sýna að örorkugreiðslur duga ekki til mannsæmandi framfærslu.

Almennt er talið að örorkulífeyrisþegar þurfi 15-30% hærri tekjur en aðrir þjóðfélagsþegnar til að njóta sömu lífskjara, þar sem útgjöld vegna heilbrigðisþjónustu vegur þungt hjá þeim.

Í frumvarpi að fjárlögum 2015 kemur ekkert fram um að draga eigi úr hinum miklu tekjutengingum kerfisins. Sérstök framfærsluuppbót skerðir atvinnutekjur krónu á móti krónu og því getur örorkulífeyrisþegi sem hefur 35.000 kr. atvinnutekjur á mánuði (fyrir skatt) staðið uppi með sömu ráðstöfunartekjur og án atvinnutekna. Hvati til atvinnuþátttöku er enginn.

Ekkert um okkur án okkar!

Ályktun aðalfundar Öryrkjabandalags Íslands laugardaginn 4. október 2014

3. Heilbrigðiskerfið

„Aðalfundur Öryrkjabandalags Íslands skorar á stjórnvöld að falla frá þeim hækkunum og auknu greiðsluálögum á sjúklinga og öryrkja sem boðaðar hafa verið í frumvarpi til fjárlaga fyrir árið 2015 ásamt því að veita ÖBÍ aðkomu að nefnd um greiðslupátttöku í heilbrigðiskerfinu. Einnig fer ÖBÍ fram á að virðisaukaskattur á lyfjum og hjálpartækjum verði felldur niður.“

Greinargerð:

Enn á ný boða stjórnvöld hækkun opinberra gjalda sem er umtalsvert meiri en hækkun lífeyris.

Rannsóknir hafa sýnt að örorkulífeyrisþegar nota heilbrigðiskerfið meira en margur annar. Æ fleiri örorkulífeyrisþegar fresta því að nýta sér heilbrigðisþjónustu eða sleppi því vegna kostnaðar. Þá hefur kostnaðarhlutdeild sjúklinga í heilbrigðisþjónustu aukist svo um munar á síðastliðnum 6 árum vegna aukinnar gjaldtöku.

Í 1. grein laga um réttindi sjúklinga nr. 74/1997 segir: „Markmið laga þessara er að tryggja sjúklingum tiltekin réttindi í samræmi við almenn mannréttindi og mannhelgi og styrkja þannig réttarstöðu þeirra gagnvart heilbrigðisþjónustunni og styðja trúnaðarsambandið sem ríkja ber milli sjúklinga og heilbrigðisstarfsmanna. Óheimilt er að mismuna sjúklingum á grundvelli kynferðis, trúarbragða, skoðana, þjóðernisuppruna, kynþáttar, litarháttar, efnahags, ætternis og stöðu að öðru leyti.“¹

Gjöld fyrir heilbrigðistengda þjónustu hafa hækkað á bilinu 4-20% frá byrjun þessa árs og er því ekki hægt að halda því fram með nokkru móti að markmið stjórnvalda sé að tryggja þau réttindi sem nefnd eru í ofangreindri lagagrein.

¹ <http://www.althingi.is/lagas/143b/1997074.html>

ÖBÍ fordæmir þær hækkanir sem boðaðar eru í frumvarpi til fjárlaga sem sjúklingum er ætlað að greiða. Má þar nefna hækkun viðmiðunarfjárhæða í greiðslupátttökukerfi lyfja og kostnaðarpátttöku sjúklinga í S-merktum lyfjum (sjúkrahúslyfjum) sem áður voru veitt sjúklingum endurgjaldslaust.

Nefnd er að störfum sem hefur það hlutverk að fjalla um greiðslupátttöku almennings í heilbrigðiskerfinu. ÖBÍ hefur ítrekað óskað eftir aðkomu að þeirri nefnd en án árangurs.

Ekkert um okkur án okkar!

Ályktun aðalfundar Öryrkjabandalags Íslands 4. október 2014

Öryrkjabandalag Íslands krefst þess að Tryggingastofnun ríkisins og velferðarráðherra sjái til þess að réttindi þeirra öryrkja sem hafa verið hlunnfarnir á grundvelli ólögmætra vinnubragða Tryggingastofnunar við meðferð á bótarétti aftur í tímann verði leiðrétt tafarlaust.

Viðbrögð Tryggingastofnunar vegna álits umboðsmanns Alþingis í máli nr. 7851/2014 eru ólíðandi enda ljóst að stofnunin ætlar hvorki að breyta verklagi sínu né hafa frumkvæði að því að leiðrétta mál einstaklinga.

Þá krefst Öryrkjabandalagið þess að þessum málum verði komið í lögmætan farveg til framtíðar nú þegar.

Greinargerð:

Af áliti umboðsmanns Alþingis er ljóst að Tryggingastofnun er óheimilt að gera auknar sönnunarkröfur í þessum málum enda er hvergi áskilið í 2. mgr. 53. gr. laga nr. 100/2007 að bótaréttur þurfi að vera „ótvíræður“. Í viðbrögðum Tryggingastofnunar sem birtust á heimasíðu stofnunarinnar 1. október sl. segir m.a.:

„Tryggingastofnun greiðir bætur í allt að tvö ár aftur í tímann ef réttur viðkomandi er ótvíræður, enda hafi verið sótt um afturvirkar greiðslur.“

Verður þetta ekki skilið með öðrum hætti en að stofnunin muni halda áfram verklagi sínu og setja viðbótarskilyrði fyrir greiðslum aftur í tímann jafnvel þótt umboðsmaður Alþingis hafi komist að þeirri niðurstöðu að slíkt sé ólögmætt.

Af áliti umboðsmanns Alþingis er einnig ljóst að Tryggingastofnun er óheimilt að áskilja að „sérstakar aðstæður“ séu til staðar við úrlausn bóta aftur í tímann.

Í viðbrögðum Tryggingastofnunar kemur fram að stofnunin ætli ekki að hafa frumkvæði að leiðréttingu mála þrátt fyrir að ljóst sé að stofnunin hafi gert mistök við afgreiðslu fjölda mála. Öryrkjabandalagið krefst þess að Tryggingastofnun hafi sjálf frumkvæði að því að endurupptaka mál allra þeirra einstaklinga sem fengið hafa synjun á grundvelli þess að bótaréttur var ekki talinn „ótvíræður“ og/eða að „sérstakar aðstæður“ þóttu ekki vera til staðar.